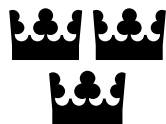

Försvar och samhällets krisberedskap

6

Förslag till statens budget för 2019

Försvaret och samhällets krisberedskap

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	5
Diagramförteckning	8
1 Förslag till riksdagsbeslut	9
2 Utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap	11
2.1 Principer för utformningen av denna proposition	11
2.2 Omfattning.....	12
2.2.1 Mål för utgiftsområdet	13
2.2.2 Det militära försvaret	13
2.2.3 Samhällets krisberedskap.....	13
2.3 Totalförsvaret	14
2.3.1 Bedömningsgrunder och indikatorer.....	14
2.3.2 Resultatredovisning.....	14
3 Försvaret.....	17
3.1 Mål för det militära försvaret	17
3.2 Resultatredovisning.....	17
3.2.1 Bedömningsgrunder och indikatorer.....	17
3.2.2 Resultat.....	18
3.3 Budgetförslag.....	40
3.3.1 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	40
3.3.2 1:2 Försvarens insatser internationellt	43
3.3.3 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	44
3.3.4 1:4 Forskning och teknikutveckling.....	48
3.3.5 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelse- verksamheten	48
3.3.6 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	49
3.3.7 1:7 Officersutbildning m.m.....	50
3.3.8 1:8 Försvarets radioanstalt	50
3.3.9 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	51
3.3.10 1:10 Nämnder m.m.....	52
3.3.11 1:11 Försvarets materielverk	52
3.3.12 1:12 Förvarsunderrättelsedomstolen	56
3.4 Beredskapskredit för totalförsvaret	57

4	Samhällets krisberedskap	59
4.1	Mål för samhällets krisberedskap.....	59
	Skydd mot olyckor	59
	Krisberedskap.....	59
	Civilt försvar	59
4.2	Resultatredovisning	59
4.2.1	Bedömningsgrunder och resultatindikatorer.....	60
4.2.2	Resultat	60
4.3	Budgetförslag	70
4.3.1	2:1 Kustbevakningen.....	70
4.3.2	2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	71
4.3.3	2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	72
4.3.4	2:4 Krisberedskap	72
4.3.5	2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	74
4.3.6	2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	74
4.3.7	2:7 Statens haverikommission	77
5	Strålsäkerhet	79
5.1	Omfattning	79
5.2	Utgiftsutveckling.....	79
5.3	Resultatredovisning	79
5.3.1	Resultat	79
5.4	Budgetförslag	81
5.4.1	3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten.....	81
6	Elsäkerhet	85
6.1	Omfattning	85
6.2	Utgiftsutveckling.....	85
6.3	Resultatredovisning	85
6.3.1	Resultat	85
6.4	Budgetförslag	86
6.4.1	4:1 Elsäkerhetsverket	86

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	10
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden	10
Tabell 2.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde Försvar och samhällets krisberedskap.....	12
Tabell 2.2	Härledning av ramnivån 2019–2021, Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap	13
Tabell 3.1	Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp	22
Tabell 3.2	Anslagsförbrukning för 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	26
Tabell 3.3	Personella förändringar i Försvarsmakten	28
Tabell 3.4	Mönstringsläge	30
Tabell 3.5	Inskrivningsläge	30
Tabell 3.6	Anslagsutveckling 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	40
Tabell 3.7	Investeringsplan för vidmakthållande av försvarsmateriel	41
Tabell 3.8	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	42
Tabell 3.9	Redovisning av vidmakthållande och avveckling	42
Tabell 3.10	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	43
Tabell 3.11	Anslagsutveckling 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	43
Tabell 3.12	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	43
Tabell 3.13	Anslagsutveckling 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	44
Tabell 3.14	Investeringsplan för anskaffning av försvarsmateriel	45
Tabell 3.15	Redovisning av anskaffningar	46
Tabell 3.16	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar.....	47
Tabell 3.17	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	47
Tabell 3.18	Anslagsutveckling 1:4 Forskning och teknikutveckling	48
Tabell 3.19	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:4 Forskning och teknikutveckling	48
Tabell 3.20	Anslagsutveckling 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten.....	48
Tabell 3.21	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	49
Tabell 3.22	Anslagsutveckling 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet.....	49
Tabell 3.23	Uppdragsverksamhet	49
Tabell 3.24	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	49
Tabell 3.25	Anslagsutveckling 1:7 Officersutbildning m.m.	50

Tabell 3.26	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:7 Officersutbildning m.m.	50
Tabell 3.27	Anslagsutveckling 1:8 Försvarets radioanstalt.....	50
Tabell 3.28	Uppdragsverksamhet.....	50
Tabell 3.29	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:8 Försvarets radioanstalt.....	51
Tabell 3.30	Anslagsutveckling 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut.....	51
Tabell 3.31	Uppdragsverksamhet.....	51
Tabell 3.32	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut.....	51
Tabell 3.33	Anslagsutveckling 1:10 Nämnder m.m.	52
Tabell 3.34	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:10 Nämnder m.m.	52
Tabell 3.35	Anslagsutveckling 1:11 Försvarets materielverk.....	52
Tabell 3.36	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:11 Försvarets materielverk.....	53
Tabell 3.37	Uppdragsverksamhet.....	53
Tabell 3.38	Anslagsutveckling 1:12 Förvarsunderrättelsedomstolen.....	56
Tabell 3.39	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:12 Förvarsunderrättelsedomstolen.....	56
Tabell 4.1	Kostnader och intäkter för Rakel 2015–2017.....	65
Tabell 4.2	Antal miljöräddningsoperationer och kontrollåtgärder 2013–2017....	67
Tabell 4.3	Genomsnittlig utredningstid 2013–2017.....	69
Tabell 4.4	Anslagsutveckling 2:1 Kustbevakningen.....	70
Tabell 4.5	Offentligrättslig verksamhet.....	70
Tabell 4.6	Uppdragsverksamhet.....	70
Tabell 4.7	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:1 Kustbevakningen.....	70
Tabell 4.8	Anslagsutveckling 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor.....	71
Tabell 4.9	Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor.....	71
Tabell 4.10	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor.....	72
Tabell 4.11	Anslagsutveckling 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.....	72
Tabell 4.12	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.....	72
Tabell 4.13	Anslagsutveckling 2:4 Krisberedskap.....	72
Tabell 4.14	Beställningsbemyndigande för anslaget 2:4 Krisberedskap.....	73
Tabell 4.15	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:4 Krisberedskap.....	73
Tabell 4.16	Anslagsutveckling 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal.....	74
Tabell 4.17	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal.....	74
Tabell 4.18	Anslagsutveckling 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.....	74
Tabell 4.19	Offentligrättslig verksamhet.....	75
Tabell 4.20	Uppdragsverksamhet.....	75
Tabell 4.21	Investeringsplan för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	76
Tabell 4.22	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.....	77
Tabell 4.23	Anslagsutveckling 2:7 Statens haverikommission.....	77

Tabell 4.24	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:7 Statens haverikommission	77
Tabell 5.1	Utgiftsutveckling inom området Strålsäkerhet	79
Tabell 5.2	Anslagsutveckling 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	81
Tabell 5.3	Uppdragsverksamhet	81
Tabell 5.4	Offentligrättslig verksamhet	82
Tabell 5.5	Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Strålsäkerhets- myndigheten	82
Tabell 5.6	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten.....	83
Tabell 6.1	Utgiftsutveckling inom område Elsäkerhet	85
Tabell 6.2	Anslagsutveckling 4:1 Elsäkerhetsverket.....	86
Tabell 6.3	Offentligrättslig verksamhet	87
Tabell 6.4	Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 4:1 Elsäkerhetsverket.....	87

Diagramförteckning

Diagram 3.1	Antal som kallats och genomfört repetitionsutbildning	19
Diagram 3.2	Gångtimmar per fartygstyp	21
Diagram 3.3	Antalet sökande till GMU 2011–2015 och till MGU under 2016–2017	29
Diagram 3.4	Försvarsmaktens mål och planering samt antalet som har påbörjat och genomfört MGU 2016–2018	29
Diagram 3.5	Sammanställning av den frivilliga militära grundutbildningen (GMU och MGU) åren 2011–2018	29
Diagram 3.6	Personalkostnader i Försvarsmakten	32
Diagram 4.1	Antal omkomna i bränder 2007–2017	61
Diagram 4.2	SOS Alarms medelsvarstid på 112-samtal 2008–2017	64
Diagram 4.3	Antal Rakelabonnemang 2012–2017	65
Diagram 4.4	Fördelning av medel från anslag 2:4 2017	69

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2019 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 2 000 000 000 kronor för att tillgodose Försvarmaktens behov av rörelsekapital (avsnitt 3.3.1).
2. Riksdagen godkänner investeringsplanen för vidmakthållande av försvarsmateriel för 2019–2024 som en riktlinje för Försvarmaktens investeringar (avsnitt 3.3.1).
3. Riksdagen godkänner investeringsplanen för anskaffning av försvarsmateriel för 2019–2024 som en riktlinje för Försvarmaktens investeringar (avsnitt 3.3.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2019 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 25 500 000 000 kronor för att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital (avsnitt 3.3.11).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om en successiv övergång till en förändrad anslagsavräkningsmodell och redovisning av beställningsbemyndiganden för anskaffning och vidmakthållande av försvarsmateriel (avsnitt 3.3.11).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 besluta om export av JAS 39C/D genom upplåtelse eller överlåtelse av materiel, under förutsättning att exporten bidrar till den operativa tillgängligheten inom stridsflygsystemet, att det i övrigt är i linje med det försvarspolitiska inriktningsbeslutet för 2016–2020 och att exporten under 2019 sker till förmån för den operativa tillgängligheten till JAS 39C/D (avsnitt 3.3.11).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2019 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden (avsnitt 3.4).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2019 besluta att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 1 550 000 000 kronor för beredskapsinvesteringar (avsnitt 4.3.6).
9. Riksdagen godkänner investeringsplanen för krisberedskap för 2019–2021 som en riktlinje för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps beredskapsinvesteringar (avsnitt 4.3.6).
10. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2019 under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt tabell 1.1.
11. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag		
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	33 666 845
1:2	Försvarsmaktens insatser internationellt	1 162 564
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	12 411 311
1:4	Forskning och teknikutveckling	641 905
1:5	Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	10 995
1:6	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	170 272
1:7	Officersutbildning m.m.	220 794
1:8	Försvarets radioanstalt	1 118 025
1:9	Totalförsvarets forskningsinstitut	180 638
1:10	Nämnder m.m.	6 301
1:11	Försvarets materielverk	1 778 873
1:12	Försvarsunderrättelsedomstolen	9 416
2:1	Kustbevakningen	1 257 931
2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	74 850
2:3	Ersättning för räddningstjänst m.m.	21 080
2:4	Krisberedskap	1 355 514
2:5	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	381 471
2:6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 219 144
2:7	Statens haverikommission	46 568
3:1	Strålsäkerhetsmyndigheten	397 048
4:1	Elsäkerhetsverket	59 159
Summa		56 190 704

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden*Tusental kronor*

Anslag	Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	15 300 000 2020–2030
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	58 000 000 2020–2028
2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	80 000 2020–2022
2:4	Krisberedskap	1 000 000 2020–2025
3:1	Strålsäkerhetsmyndigheten	70 000 2020–2023
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet		74 450 000

2 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

2.1 Principer för utformningen av denna proposition

Särskilda principer har tillämpats vid utformningen av denna proposition med anledning av att den har beslutats av en övergångsregering. Bakgrunden till dessa redogörs närmare för i finansplanen (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.1).

Utgångspunkten för förslagen i denna proposition har varit den budget som riksdagen har beslutat för 2018 efter förslag i budgetpropositionen för 2018. Vidare har följande generella justeringar gjorts för utgiftsområdena:

- Anslag som används för förvaltnings- och investeringsändamål har pris och löneomräknats på sedvanligt sätt. Anslag som avser regelstyrda transfereringssystem har justerats utifrån ändrad makroekonomisk utveckling liksom ändrade volymer (t.ex. antal personer som omfattas).
- Anslag har justerats till följd av beslutade lagar och förordningar, internationella avtal, civilrättsligt bindande avtal eller EU-rättsakter.
- Anslag har justerats med anledning av att riksdagen beslutat om flyttar av ändamål och verksamheter mellan utgiftsområden.
- Anslag har justerats om det krävts för att nödvändiga samhällsfunktioner ska kunna upprätthållas.
- För att verksamhet som baseras på ett beställningsbemyndigande för kommande år ska ges förutsättningar att bedrivas i

samma omfattning 2019–2021 har anslagsnivåerna för alla år justerats med hänsyn till nivån på beräknade infrianden av de ekonomiska åtagandena 2019.

De sedvanliga finansieringsprinciper som används vid beredningen av regeringens budgetförslag har i enlighet med ramverket för finanspolitiken tillämpats även när denna proposition tagits fram (skr. 2017/18:207, bet. 2017/18:FiU32, rskr. 2017/18:334).

Utöver förslag om anslag lämnar regeringen även nödvändiga förslag om beställningsbemyndiganden och andra finansiella befogenheter samt övriga förslag på finansmaktens område som kräver riksdagens ställningstagande inför det kommande budgetåret. Vid bedömningen av storleken på beställningsbemyndigandena har en prövning gjorts utifrån tidigare beslutade bemyndiganden och med hänsyn till de föreslagna anslagsnivåerna.

Endast sådana förändringar i förhållande till riksdagens ursprungliga budgetbeslut för 2018 som varit förenliga med vad som ovan angetts har föreslagits. Regeringens budgetförslag innebär i de allra flesta fall att den statliga verksamheten kan genomföras i samma omfattning som 2018. Vissa anslagsnivåer har blivit lägre än de beräkningar regeringen tidigare redovisat för 2019, medan andra har blivit högre. Vid behov kan förslag till ändringar i budgeten lämnas under pågående budgetår.

Vilka konsekvenser för anslagsnivån som tillämpningen av principerna har fått redovisas under regeringens överväganden för respektive anslag. Tyngdpunkten i redovisningen är

konsekvenserna för anslagsnivån 2019. I härledningstabellerna har det inte varit praktiskt möjligt att specificera nya beslut och överföringar på motsvarande sätt som gjordes i budgetpropositionen för 2018.

Regeringen redovisar på sedvanligt sätt beräkningar även för det andra och tredje tillkommande året efter budgetåret, dvs. för 2020 och 2021. Även dessa beräkningar baseras på de ovan angivna principerna. Regeringen har dock inte tillämpat principen om förlängning av anslagsnivån för 2018 för åren efter budgetåret, när det gäller reformer för vilka ett slutdatum angetts. För 2020 har reformer som planerats upphöra helt fr.o.m. 2019 eller 2020 tagits bort från beräknade anslagsnivåer. På motsvarande sätt har reformer som planerats upphöra helt fr.o.m. 2021 tagits bort från beräknade anslagsnivåer fr.o.m. det året.

De redovisade beräkningarna för 2020 och 2021 görs för att det ska vara möjligt att härleda de föreslagna preliminära utgiftsramarna för 2020 och 2021 till anslagen. Med hänsyn till att propositionen lämnas av en övergångsregering är de förutsättningar som dessa beräkningar bygger på mycket osäkra. Informationsvärdet av beräkningarna är därför begränsat.

I enlighet med kraven i budgetlagen (2011:203) lämnar regeringen i denna proposition en resultatredovisning i förhållande till de av riksdagen beslutade målen. Mot bakgrund av de ovan angivna principerna har dock regeringen avstått från att redovisa sina slutsatser av de presenterade resultaten. Regeringen har även avstått från att redovisa den framtida politiska inriktningen för utgiftsområdet. Vad som ska gälla för 2019 framgår av förslagen om anslag och övriga finansiella befogenheter samt av de ändamål som är kopplade till dessa.

2.2 Omfattning

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap är uppdelat i följande områden med tillhörande myndigheter. I respektive avsnitt redogörs närmare för vad varje område omfattar.

Försvar (avsnitt 3)

- Försvarsmakten inklusive Militära under rättelse- och säkerhetstjänsten
- Försvarets materielverk
- Totalförsvarets forskningsinstitut
- Totalförsvarets rekryteringsmyndighet
- Försvarets radioanstalt
- Statens inspektion för försvarsunder rättelseverksamheten
- Försvarsunderrättelsesdomstolen

Samhällets krisberedskap (avsnitt 4)

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Kustbevakningen
- Statens haverikommission

Strålsäkerhet och elsäkerhet (avsnitt 5 och 6)

- Strålsäkerhetsmyndigheten
- Elsäkerhetsverket

Totalförsvaret består av det militära och det civila försvaret. Utöver resultat för militärt försvar (avsnitt 3) och civilt försvar (avsnitt 4) redovisas i avsnitt 2.3 resultat för en sammanhållen utveckling av totalförsvaret.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde Försvar och samhällets krisberedskap

Miljoner kronor						
	Utfall 2017	Budget 2018 ¹	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021
Försvar	46 346	49 441	48 571	51 378	52 324	53 422
Samhällets krisberedskap	3 777	4 476	4 821	4 357	4 382	4 281
Strålsäkerhet	385	393	385	397	403	408
Elsäkerhet	60	59	58	59	60	61
Totalt för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap	50 568	54 368	53 835	56 191	57 169	58 172

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2019–2021, Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Miljoner kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	53 835	53 835	53 835
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 099	1 995	2 855
Beslut	1 256	1 343	1 492
Överföring till/från andra utgiftsområden	0	-4	-10
Övrigt	0	0	0
Ny ramnivå	56 191	57 169	58 172

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

2.2.1 Mål för utgiftsområdet

De övergripande målen för vår säkerhet är att värna samhällets funktionalitet och att värna vår förmåga att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Hävdandet av vårt lands suveränitet är en förutsättning för att Sverige ska kunna uppnå målen för vår säkerhet.

Det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016 t.o.m. 2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251).

2.2.2 Det militära försvaret

Riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret från och med 2016 ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251).

Detta ska ske genom att:

- hävda Sveriges suveränitet, värna suveräna rättigheter och nationella intressen,
- förebygga och hantera konflikter och krig,
- skydda Sveriges handlingsfrihet vid politisk, militär eller annan påtryckning och om det

krävs försvara Sverige mot incidenter och väpnat angrepp,

- skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

2.2.3 Samhällets krisberedskap

Krisberedskap

De av regeringen angivna målen, som förtydligades i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 6), indelas i ett förebyggande perspektiv och ett hanterande perspektiv. Med dessa utgångspunkter är målen för krisberedskapen att

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet,
- värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Arbetet med krisberedskapen bör även bidra till att minska lidande och konsekvenser av allvarliga olyckor och katastrofer i andra länder. Krisberedskapsarbete utgör också en utgångspunkt för arbete med det civila försvaret.

Civilt försvar

Civilt försvar är den verksamhet som myndigheter, kommuner och landsting samt enskilda, företag och föreningar m.fl. vidtar för att förbereda Sverige för krig. I fredstid i form av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder samt under höjd beredskap och ytterst krig nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målet för civilt försvar.

Riksdagen har beslutat (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251) att målet för verksamheten inom det civila försvaret ska vara att

- värna civilbefolkningen,
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna,
- bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Skydd mot olyckor

Riksdagens mål för skydd mot olyckor är enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor att i hela landet ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett – med hänsyn till de lokala förhållandena – tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

2.3 Totalförsvaret

I detta avsnitt redovisar regeringen resultat för en sammanhållen utveckling av totalförsvaret. Resultat för det militära försvaret redovisas i avsnitt 3 och resultat för det civila försvaret redovisas i avsnitt 4.

2.3.1 Bedömningsgrunder och indikatorer

Regeringens bedömningsgrunder utgår bl.a. från inriktningen i regeringens beslut den 11 maj 2017 om uppdrag till Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att främja och utveckla en sammanhängande planering av totalförsvaret (Fö2017/00688/MFI). Enligt uppdraget ska Försvarsmakten och MSB verka för att bevakningsansvariga myndigheter samt prioriterade landsting och kommuner vidtar åtgärder på följande områden:

- krigsplacering av personal,
- planering för stöd till Försvarsmakten med bl.a. kritiska förnödenheter,
- aktörsgemensam samverkan som möter de höga krav på sekretess och robusthet som ställs vid höjd beredskap,
- planering för att verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats.

Inom ramen för arbetet med att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret är det av vikt att myndigheter inom det militära och det civila försvaret övar tillsammans i syfte att stärka totalförsvarets förmågan.

2.3.2 Resultatredovisning

Det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016–2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. Under 2017 har arbetet med att förstärka totalförsvaret intensifierats. Ytterligare resurser, uppgående till 500 miljoner kronor, tillfördes det militära och det civila försvaret i vårändringsbudgeten för 2017 (prop. 2016/17:99 avsnitt 5) och i budgetpropositionen för 2018 tillfördes 8,1 miljarder kronor (prop. 2017/18:1 utg.omr. 6 avsnitt 3.4). Regeringen har också fattat beslut om ett flertal uppdrag till bevakningsansvariga myndigheter för att stärka totalförsvaret.

Krigsplacering av personal

Regeringen beslutade i regleringsbrevet för 2017 om krigsplacering av personal vid försvarsmyndigheter. I regleringsbrevet för 2018 fick särskilt utpekade myndigheter som inte redan påbörjat eller genomfört krigsplacering i uppdrag att till senast den 31 december 2018 krigsplacera den personal som behövs för verksamhet under höjd beredskap.

MSB publicerade i mars 2018 en vägledning till myndigheter som har en viktig roll i totalförsvaret för deras arbete med krigsorganisation och krigsplacering. Den ska ge konkret stöd i arbetet med att planera och analysera hur myndigheternas verksamheter ska organiseras under höjd beredskap. Vägledningen är en del av Försvarsmaktens och MSB:s uppdrag att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret under den försvarspolitiska inriktningsperioden. Totalt omfattas ett 50-tal myndigheter av uppdraget.

Stöd till Försvarsmakten med bl.a. kritiska förnödenheter

Försvarsmakten fick i regleringsbrevet för 2017 i uppdrag att, med stöd av Försvarets materielverk, ta fram ett försvarsförsörjningskoncept med utgångspunkt i gällande lagstiftning rörande varuförsörjning m.m. I oktober 2017 lämnade myndigheterna en redovisning av ett första försörjningskoncept. Uppdraget belyser vikten av att involvera privata aktörer och näringslivet i

totalförvarsplaneringen. Myndigheternas arbete med att utveckla försörjningskonceptet fortsätter under 2018. Av delredovisningen framgår att Försvarsmakten har kommit flera steg på vägen med att analysera såväl förutsättningar som konceptuella överväganden för försörjningskoncept och försörjningstrygghet, men också att arbetet behöver utvecklas och konkretiseras vidare när det gäller behov m.m.

Regeringen beslutade den 5 juli 2018 om direktiv (dir. 2018:64) till en utredning om näringslivets roll inom totalförsvaret samt försörjningstrygghet i fråga om försvarsmateriel. Utredaren ska redovisa uppdraget senast den 1 december 2019.

En fördjupad översyn av Försvarsmaktens behov av stöd och samhällets möjlighet att lämna stöd till Försvarsmakten genomförs inom ramen för det regeringsuppdrag som Försvarsmakten och MSB fick den 11 maj 2017 avseende en sammanhängande planering för totalförsvaret. Myndigheterna ska redovisa uppdraget till regeringen senast den 22 februari 2019.

Samverkan mellan civilt och militärt försvar

Under 2017 och våren 2018 har samtliga fyra militärregionala staber upprättat regionala grundsyner ihop med länsstyrelserna.

För att utveckla samverkan har regeringen beslutat om uppdrag till berörda myndigheter. Regeringen beslutade den 18 december 2017 att ge Försvarsmakten och Länsstyrelsen i Gotlands län i uppdrag att genomföra ett projekt som syftar till att utveckla en permanent struktur för samverkan och organisation inom totalförsvaret i Gotlands län under 2018 till och med 2020.

Försvarsmakten och länsstyrelserna har i regleringsbrevet för 2018 fått i uppdrag att redovisa hur samverkan utvecklas avseende totalförvarsplaneringen. Redovisningen lämnades till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) den 1 oktober 2018.

Planering för att verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats

Under 2017 inleddes arbetet med att ta fram en ny inriktning för ledningsplatser i enlighet med uppdraget från den 11 maj 2017 om att kunna

verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats.

MSB stödjer kommuner, landsting, länsstyrelser och centrala myndigheter genom rådgivning och delfinansiering av åtgärder som ger en ökad funktionalitet, tillförlitlighet, säkerhet och uthållighet hos ledningsplatser.

Under 2017 handlade stödet främst om reservkraft, integrerad installation av Rakel, teknik för att visualisera lägesbilder samt åtgärder för stärkt säkerhet.

Övningar för att stärka totalförsvarsförmågan

MSB har tillsammans med Försvarsmakten, berörda myndigheter och deltagande aktörer påbörjat förberedelser inför totalförvarsövningen 2020. Övningen kommer att äga rum i flera etapper under 2020. Myndigheterna i det militära och det civila försvaret ska tillsammans öva ihop för första gången på flera decennier. Det stärker Sveriges totalförsvarsförmåga. Övningens syfte är att pröva totalförsvarets förmåga och ge underlag för vidare utveckling av förmågan att skydda samhällsviktiga funktioner, värna civilbefolkningen och försvara landet mot väpnat angrepp.

Civil-militär samverkan och stödet till samhället

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att det bör genomföras en översyn av länsstyrelsernas och de regionala stabernas funktioner och verksamhet, att de rättsliga förutsättningarna för Försvarsmaktens stöd till samhället bör ses över, att en samlad översyn av civila och militära krigsplaceringar bör göras samt att de regionala staberna bör omorganiseras och ges ett utökat mandat för att stärka den civil-militära samverkan (bet. 2016/17:FöU6 punkt 6, rskr. 2016/17:176).

Regeringen har i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 6 avsnitt 2.3.1) angett att den delar riksdagens bedömning och redovisat vilka åtgärder som pågår inom respektive område som ingår i tillkännagivandet. Nedan följer en sammanfattning av pågående arbete.

När det gäller en översyn av länsstyrelsernas och de regionala stabernas funktioner och verksamhet har regeringen i regleringsbrevet för 2018 gett i uppdrag till Försvarsmakten och länsstyrelserna att redovisa hur de regionala stabernas

samarbete med länsstyrelserna utvecklas avseende totalförvarsplaneringen. Redovisning lämnades den 1 oktober 2018.

I fråga om omorganisering av de regionala staberna så konstaterar regeringen att det pågår flera processer som berör området. Indelningskommittén lämnade i början av 2018 sitt betänkande Myndighetsgemensam indelning till regeringen (SOU 2018:10). I betänkandet identifierades tre verksamhetsområden där behovet av samordnad regional indelning är särskilt stort, däribland krisberedskap och totalförvar. Kommitténs förslag innebär att ett antal myndigheter, däribland Försvarsmakten, delas in i sex geografiska områden. För närvarande bereds kommitténs förslag inom Regeringskansliet.

Försvarsmakten har tagit fram ett förslag till en ny lednings- och organisationsstruktur för myndigheten. I det arbetet ingår att se över de regionala stabernas organisation, ansvar och roll.

Regeringen beslutade den 16 augusti 2018 om kommittédirektiv Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar (dir. 2018:79). Utredningen ska bl.a. analysera och lämna förslag på en ändamålsenlig geografisk indelning för civil ledning och samordning på regional nivå och på hur dessa områden ska ledas.

Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

3 Försvar

3.1 Mål för det militära försvaret

Riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret från och med 2016 ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251). Detta ska ske genom att:

- hävda Sveriges suveränitet, värna suveräna rättigheter och nationella intressen,
- förebygga och hantera konflikter och krig,
- skydda Sveriges handlingsfrihet vid politisk, militär eller annan påtryckning och om det krävs försvara Sverige mot incidenter och väpnat angrepp,
- skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

Regeringen har angett att Försvarsmakten bör bidra till målen för vår säkerhet och målen för det militära försvaret genom att enskilt och tillsammans med andra myndigheter, länder och organisationer lösa följande uppgifter (prop. 2014/15:109):

- upprätthålla tillgänglighet i fred samt beredskap för intagande av höjd beredskap för att kunna förebygga och hantera konflikter och krig, skydda Sveriges handlingsfrihet inför politisk, militär eller annan påtryckning och, om det krävs, försvara Sverige mot incidenter och väpnat angrepp,
- främja vår säkerhet genom deltagande i operationer på vårt eget territorium, i närområdet och utanför närområdet,

- upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet och i enlighet med internationell rätt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i områden utanför detta,
- med befintlig förmåga och resurser bistå det övriga samhället och andra myndigheter vid behov.

3.2 Resultatredovisning

Avsnittet inleds med en beskrivning av bedömningsgrunder och indikatorer. Den efterföljande resultatredovisningen följer strukturen för bedömningsgrunderna.

3.2.1 Bedömningsgrunder och indikatorer

Regeringens redovisning utgår från följande bedömningsgrunder:

- Försvarsmaktens operativa förmåga
- krigsduglighet
- nationella operationer
- försvarsunderrättelseverksamhet
- internationella insatser
- internationellt försvarssamarbete
- personalförsörjning
- materiel- och logistikförsörjning
- forskning och utveckling.

Försvarsmaktens operativa förmåga utgörs av myndighetens förmåga att använda krigsförbanden i militära operationer, i fredstid och ytterst för att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp. Förmågan att mobilisera krigsförbanden är central för att skyndsamt kunna nyttja Försvarsmaktens operativa förmåga vid beslut om höjd beredskap.

Med krigsduglighet avses hur väl ett krigsförband i sin helhet kan utföra förbandets huvuduppgifter och övriga uppgifter efter mobilisering. Försvarsmaktens värdering sammanfattar förbandens förmåga och beror främst på tillgången till materiel och övad personal. Regeringen följer utvecklingen i krigsförbanden genom Försvarsmaktens värdering av förbandens krigsduglighet.

Försvarsmaktens förmåga till nationella operationer visar på hur Sverige kan hävda den territoriella integriteten.

En god försvarsunderrättelseförmåga är en förutsättning för Sveriges möjligheter att föra en självständig och aktiv utrikes-, säkerhets-, och försvarspolitik samt för kartläggning av yttre hot mot landet. Försvarsunderrättelser är väsentliga för att utveckla stridskrafterna och övriga förmågor på ett ändamålsenligt sätt. Försvarsunderrättelseförmågan ska möjliggöra tillräckligt hög beredskap för att kunna ge nödvändig förvarning.

Försvarsmaktens deltagande i internationella insatser bidrar till att stärka Sveriges bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten liksom säkerheten i vårt närområde och globalt.

Internationella försvarssamarbeten bidrar till att stärka säkerheten i vår del av världen och till att Försvarsmakten enskilt och tillsammans med andra kan lösa sina uppgifter.

En god personalförsörjning är en förutsättning för att det militära försvaret kan användas på det sätt som Sveriges försvars- och säkerhetspolitik kräver. Krigsförbanden måste vara försedda med för verksamheten utbildad personal och tillräckligt antal tjänstgörande.

Materiel- och logistikförsörjning är medel för att stödja krigsförbanden i uppbyggnaden av deras operativa förmåga och möjliggöra för krigsförbanden att utföra sina uppgifter. Exportstödjande verksamhet och internationella materielsamarbeten är viktiga för att främja en kostnadseffektiv materielförsörjning.

Forskning och utveckling på försvarsområdet stödjer utvecklingen av den operativa förmågan hos det militära försvaret och bidrar långsiktigt till Försvarsmaktens möjligheter att möta framtida hot. Den självständiga försvars- och säkerhetspolitiska analys som bedrivs på området bidrar till dessa mål. Samarbeten med civila forskningsresurser och deltagande i internationella forskningssamarbeten gynnar kunskaps-, teknik- och kompetensutveckling på försvarsforskningsområdet.

Följande resultatindikatorer används:

- antal som genomfört repetitionsutbildning
- materieluppfyllnadsgrad
- gångtimmar per fartygstyp
- flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp
- återinvesteringskvot
- materielförsörjningskostnader.

3.2.2 Resultat

Försvarsmaktens operativa förmåga

Den operativa förmågan har sammantaget ökat något 2017 i jämförelse med 2016. Det finns fortsatt brister i Försvarsmaktens förmåga att hantera händelseutvecklingen som kan uppstå vid ett försämrat omvärldsläge och då ytterst ett väpnat angrepp.

Försvarsmakten har 2017 liksom under 2016 haft förmåga att genomföra nationella operationer. Försvarsmakten har haft förmåga att upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet samt att värna Sveriges suveräna rättigheter och nationella intressen.

Försvarsmakten har 2017 ökat förmågan att ta emot militärt stöd jämfört med 2016. Förmågan har bl.a. övats under försvarsmaktsövningen Aurora.

Försvarsmakten har lämnat ett omfattande stöd till det övriga samhället samt till civila myndigheter.

Försvarsmakten har, med stöd av Försvarets radioanstalt, fortsatt arbetet med att utveckla och stärka cyberförsvarsförmågan, inklusive förmågan att genomföra aktiva operationer i cybermiljön.

Försvarsmakten har haft förmåga att genomföra internationella insatser enligt fattade beslut, samt haft förmåga att bedriva omvärldsbevakning för att upptäcka och identifiera hot i internationella insatsområden.

Försvarsmakten ska enligt sin instruktion ha en aktuell operativ planering. Försvarsmakten har under året bedrivit försvarsplanering i enlighet med regeringens anvisningar. Försvarsmaktens förmåga att genomföra operationer vid höjd beredskap är beroende av stöd från övriga myndigheter och aktörer. Under 2017 och 2018 har arbete bedrivits inom ramen för den återupptagna totalförsvarsplaneringen vad gäller Försvarsmaktens behov av stöd från övriga samhället (se avsnitt 2.3.2).

Krigsduglighet

Krigsorganisationen har under 2017 delvis utvecklats i enlighet med riksdagens och regeringens beslut. Det finns delar som inte har utvecklats i enlighet med beslutad inriktning.

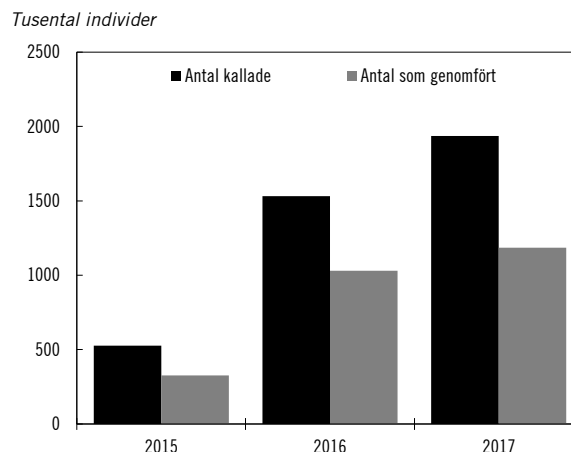
Liksom föregående år har några krigsförband ökat sin krigsduglighet, t.ex. genom kvalificerad övningsverksamhet eller genom materieltillförsel. Några krigsförband har lägre krigsduglighet än planerat, bl.a. till följd av brist på materiel och personal. Det är främst de förband som har lägst krigsduglighet som också har haft en lägre tillväxt. Med återaktiveringen av grundutbildning med värnplikt kan de förband där det inte är operativt motiverat att ha hög tillgänglighet bemannas.

Avseende förmågan att kunna agera samtidigt med två krigsdugliga brigader har förmågan utvecklats, men fortfarande kvarstår flera brister.

Övningsverksamheten har varit intensiv och kvalificerad under 2017 vilket sammantaget har ökat den operativa förmågan. Försvarsmaktens värdering bekräftar att möjligheten att kalla in värnpliktiga till krigsförbandsövningar har gett positiv effekt på krigsdugligheten hos några förband.

Under 2017 har antalet som genomfört repetitionsutbildning ökat något. Cirka 2 000 personer kallades in till repetitionsutbildning med pliktpersonal, och av dessa genomförde ca 1 200 utbildningen. Under 2016 kallades ca 1 500 in varav ca 1 000 genomförde utbildningen.

Diagram 3.1 Antal som kallats och genomfört repetitionsutbildning

Källa: Försvarsmaktens och Totalförsvarets rekryteringsmyndighets årsredovisningar.

Krigsplaceringsläget av personal

Krigsplaceringsläget av personal var under 2017 i huvudsak gott, med ett generellt krigsplaceringsläge på ca 90 procent, vilket uppfattas vara det måltal som är möjligt att uppnå. Vidare har personal krigsplacerats i mobiliseringsreserver knutna till krigsförbanden.

Materieluppfyllnadsgrad

Materieluppfyllnadsgraden utgör en samlad bedömning av i vilken utsträckning krigsorganisationen överlag förfogar över den materiel som krävs för att lösa ålagda uppgifter.

Resultatet för 2017 har bedömts i förhållande till 2015 års försvarspolitiska inriktning. Bedömningen utgår från Försvarsmaktens värdering av krigsförbanden.

Materieluppfyllnadsgraden varierar mellan krigsförbanden. Under 2017 medförde brister i tillgången till materiel att det, i likhet med föregående år, fanns begränsningar i flera krigsförbands förmåga att lösa sina uppgifter. Liksom under 2016 medförde brister i krigsplaceringen av materiel att värderingen var förenad med osäkerhet. Den sammantagna värderingen gav ett likvärdigt utfall jämfört med föregående år.

Styrning av Försvarsmakten

Regeringen beslutade den 15 februari 2018 att ge ett uppdrag till Statskontoret avseende intern ledning, styrning och uppföljning inom Försvarsmakten (Fö2018/00223/MFI). I beslutet anges att Statskontoret ska analysera och bedöma om de ekonomiska underlag som Försvarsmakten lämnar till regeringen är ändamålsenliga

som underlag för budgetprocessen. Utifrån sin analys ska Statskontoret föreslå åtgärder som Försvarsmakten eller regeringen bör vidta för att förbättra förutsättningarna för en väl fungerande intern ledning, styrning och uppföljning. Statskontoret ska även beakta de rekommendationer som Ekonomistyrningsverket lämnade 2010 i sin rapport Utveckling av Försvarsmaktens interna styrning och kontroll (ESV 2010:28). Statskontoret ska redovisa sitt uppdrag senast den 14 december 2018.

Krigsförbandsorganisationen under 2017

Krigsförbandsorganisationen utgjordes under 2017 av de förband som riksdagen beslutat för den försvarspolitiska inriktningsperioden (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251).

Försvarsmaktsövning Aurora

Försvarsmaktsövning Aurora genomfördes mellan den 11 och 29 september 2017. I övningen deltog samtliga stridskrafter och ett 30-tal myndigheter. Övningen omfattade 21 900 personer, varav ca 500 värnpliktiga och ca 2 000 utländska deltagare från åtta nationer. Försvarsmaktens interna analys- och utvärderingsarbete visar att myndighetens interna övningsmålsättningar i stort uppnåtts.

I samband med Försvarsmaktsövning Aurora genomfördes också en frivillig observationsinbjudan i enlighet med Wiendokumentet, där tio länder deltog.

Försvarsmaktsgemensamma stridskrafter

Lednings- och underrättelseförband

Ledningsstridskrafterna har under 2017 genomfört ett stort antal övningar, t.ex. Aurora, CJSE, ASSÖ, Särimer och Anaconda samt deltagit i utvecklingen av internationella samarbeten. Vidare har omfattande stöd lämnats inför och under ledningssträkningsövningen Geltic Bear 17.

Logistikförband

Förbanden har i varierande omfattning deltagit i en omfattande övningsverksamhet. Samtliga logistikförband deltog i övningen Aurora. Då logistikförbanden i hög utsträckning behöver nyttjas för att säkerställa genomförandet av övriga förbands övningar så begränsas logistikförbandens möjligheter att själva öva sig mot sina huvuduppgifter. Detta medför begränsningar för

utvecklingen av förbandens krigsduglighet. Den ökande övningsverksamheten har medfört att belastningen på försvarslogistiken har ökat markant. Detta har fått särskilt stor påverkan där vakansläget och resursbristen har varit stor, t.ex. bland legitimerad medicinsk personal, personal med teknisk kompetens eller specialkompetenser inom övriga logistikfunktioner.

Delar av logistikförbanden har genomfört internationella militära insatser. Försvarsmaktens begränsade tillgång till tidvis tjänstgörande civil personal i form av läkare och sjuksköterskor har likt tidigare år inneburit svårigheter att försörja internationella militära insatser med sjukvårdskompetens. Fortsatt uppbyggnad av teknisk underhållskapacitet har skett över hela landet. Underhåll har genomförts på materiel i bruk vilket bidragit till den tekniska personalens kompetensuppbyggnad. Dock begränsades förbandens materiella tillgänglighet av bl.a. brist på reservdelar och att operationer och insatser prioriterats vad avser materielunderhåll.

Depåförband

Sedan januari 2016 har Försvarsmakten inrättat en depåorganisation där 19 depåer organiserats. Under 2017 har myndigheten fortsatt sitt arbete med att etablera denna organisation.

Armétridskrafterna

Under året har armétridskrafterna fokuserat på genomförandet av försvarsmaktsövning Aurora, förmågeuppbyggnaden vid krigsförbanden samt förberedelser och genomförande av internationella insatser. Vidare har Försvarsmakten prioriterat uppgifter kopplade till beredskap samt genomfört förberedelser för etablering av en organisationsenhet på Gotland. Arméförbanden har genomfört omfattande övningsverksamhet men i vissa fall har myndigheten tvingats anpassa övningsmålsättningarna med anledning av begränsningar avseende i första hand fordon och ledningsmateriel.

De regionala förbandsövningarna Vintersol och Väreld har genomförts, vilka i huvudsak bedrivits som kompani- och bataljonsövningar inom brigads ram inklusive deltagande av funktions- och ledningsförband. Under övningen Vintersol kallades hela den 191. mekaniserade bataljonen inklusive totalförsvarspiktig personal in till tjänstgöring.

Repetitionsutbildningar i form av krigsförbandsövningar (KFÖ), krigsförbandskurs (KFK) och särskild övning befäl (SÖB) har

fullgjorts enligt plan. Trots den intensiva övningsverksamheten har övningarna endast undantagsvis genomförts med kompletta krigsförband vilka övats mot förbandens huvuduppgifter. Detta har medfört att den intensiva övningsverksamheten inte alltid leder till motsvarande ökning av förbandens krigsduglighet eller myndighetens förmåga att möta ett väpnat angrepp.

Repetitionsutbildning av totalförsvarspliktig personal och tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/T) har genomförts i begränsad omfattning. Under 2017 har delar av ett antal materielsystem levererats till Försvarsmakten, t.ex. Archer, standardlastbilar, brobandvagnar och robot 98.

Hemvärnsförband

Hemvärnsförbanden har såväl löst sina nationella beredskapsuppgifter, t.ex. under övningen Aurora, som lämnat ett omfattande stöd till det övriga samhället.

Under 2017 bestod hemvärnsförbanden av 21 695 personer, jämfört med 21 687 under 2016 (under båda åren var fördelningen 87 procent män och 13 procent kvinnor).

Samtliga 40 hemvärnsbataljoner har genomfört krigsförbandsövning och därtill har ytterligare övningar i syfte att öva särskilda moment genomförts vid 86 tillfällen. Övningar har bland annat genomförts inom marina basområden och flygbasområden. Hemvärnsförbanden har i ökad omfattning övat med krigsförband ur marin- och flygstridskrafterna. Ledningsträningarna Geltic Bear har genomförts med stöd av lednings- och underrättelseförband tillsammans med 19 hemvärnsbataljonsstaber, totalt omfattande ca 700 deltagare. Central chefsutbildning för Hemvärnets personal har genomförts med ca 600 elever. Under övningen påbörjades även utbildning i det nya stabstödsystemet Informationssystem Hemvärn (IS-HV) för bataljon/kompanistab. Systemet ger ett värdefullt stöd för stabarbetet.

Under Aurora övades ca 7 000 hemvärns-soldater och ett antal av dessa löste skarpa bevakningsuppgifter. För funktionsförband (trafik, pionjär och CBRN [kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot]), som är beroende av större förbandsvolym, har Aurora varit berikande. Införandet av de tre återstående hemvärnsgranatkastarplutonerna fortgår varvid rekrytering av tidigare värnpliktiga har fungerat

väl. Materielbrister, bland annat avseende fordonsmateriel, samt vakanser har dock påverkat krigsdugligheten hos vissa hemvärnsbataljoner.

Rikshemvärnsting genomfördes under november 2017 i Skellefteå där drygt 100 motioner behandlades.

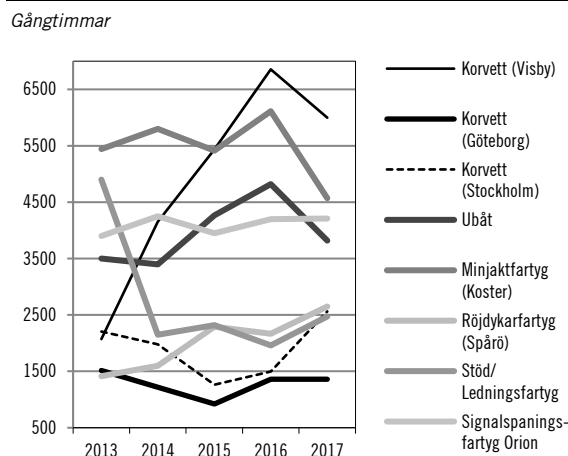
Marinstridskrafterna

Huvuddelen av de marina förbanden har en god personaluppfyllnad. Bristande redundans kvarstår främst inom vissa nyckelkategorier, främst specialistofficerare i teknisk tjänst.

Övningsverksamheten för de marina förbanden har varit omfattande. Som exempel på större övningar under 2017 kan nämnas Försvarsmaktsövning Aurora, Baltops, Northern Coasts samt funktionsövning inom ubåtsjakt.

Det totala antalet gångtimmar per fartygstyp redovisas i diagram 3.2. Marinstridskrafterna (korvett typ Visby, minröjningsfartyg typ Koster samt ubåt av Gotlandsklass) har under 2017 haft en något minskad gångtid jämfört med under 2016. Detta beror framförallt på planerade översyns- och modifieringsperioder vilket gjort att tillgänglighet för fartygssystemen varit lägre under 2017 jämfört med 2016.

Diagram 3.2 Gångtimmar per fartygstyp

Källa: Försvarsmaktens årsredovisning 2017.

Tre bojåtar har tillförts en av marinens sjöstridsflottiljer under 2017. Förbandsättning av tung kustrobot har fortskridit under året.

Större materielleveranser under 2017 utgjordes av två RIB-båtar för minröjnings- och röjdykarförband, livstidsförlängning av HMS Carlskrona, renovering och modifiering av vedettbåt HMS Malmö samt generalöversyn och modifiering av minröjningsfartyg typ Koster.

Flygstridskrafterna

Den fortsatta utvecklingen av de sedan 2016 nya krigsförband som har krigsorganiserats vid Skaraborgs flygflottilj har fortsatt, liksom effekterna av den sedan tidigare genomförda uppgraderingen (Materielsystem 20) av JAS 39C/D. Den nationella insatsverksamheten för flygstridskrafterna har varit fortsatt intensiv och på grund av resursbrister har insatser och utbildning prioriterats högre än krigsförbandsutveckling. Vidare har övningsverksamheten generellt varit omfattande och ett stort antal övningar har genomförts, däribland Försvarsmaktsövning Aurora, Vintersol, Gripen TTP, Arctic Challenge Exercise (ACE) samt den finska luftförsvarsövningen RUSKA i vilken svenska flygstridskrafter ingick som en integrerad del i det finska luftförsvaret. Det totala antalet flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp redovisas i tabell 3.1. Flygtidsproduktionen i flygstridssystemet har även i år minskat något. Skälen till nedgången är framförallt kopplade till rådande personalbrist, kvarvarande brister i bland annat utbytesenheter och reservdelar, kontaminerat flygbränsle samt Sjöfartsverkets begränsningar i att upprätthålla avtalad flygräddningstjänst.

Tabell 3.1 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp

Flygtimmar				
	2014	2015	2016	2017
JAS 39	10 643	11 287	10 974	10 622
SK 60	4 937	4 905	5 118	4 699
Tp 84	2 250	2 504	2 242	2 099
Fpl 100	1 495	1 512	1 495	1 647
Fpl 102	1 599	1 987	1 809	1 795
Helikopter 14	866	1 288	1 523	1 473
Helikopter 15	2 823	3 609	3 701	4 057
Helikopter 16	2 192	2 393	2 531	2 716

Källa: Försvarsmaktens årsredovisning 2017.

Inom Försvarsmakten och Försvarets materielverk har ansträngningar fortsatt i syfte att höja den operativa tillgängligheten avseende antalet tillgängliga JAS 39C/D med tillhörande operativ utrustning. Inför ombeväpningsplanen till JAS 39E är det av betydelse att tillgängligheten inom stridsflygsystemet tillgodoser Försvarsmaktens operativa behov. Regeringen bemyndigade Försvarsmakten att under 2017 genomföra ett första steg i en förändrad ombeväpningsplan från JAS 39C/D till JAS 39E genom att beställa utökad nyproduktion av komponenter för att

bibehålla en högre numerär och tillgänglighet av JAS 39C/D i verksamheten. Regeringen bemyndigade i juni 2018 Försvarsmakten att genomföra ytterligare ett steg i den förändrade ombeväpningsplanen. Utvecklingsavtalet för JAS 39E har under 2018 omförhandlats för att bidra till ökad kravuppfyllnad och tidsplaner som överensstämmer med utvecklingsläget. Inom helikoptersystemet har ytterligare en helikopter med sjöoperativ förmåga (Hkp 14F) levererats under året.

Nationella operationer

Beredskap för nationella operationer har upprätthållits i enlighet med Försvarsmaktens grundoperationsplan. Skyddet av den territoriella integriteten har upprätthållits genom att flygplan och fartyg med incidentberedskapsuppgifter har funnits tillgängliga för identifiering och ingripande mot överträdelser av tillträdesförordningen (1992:118). Beredskapsanpassningar har genomförts mot den periodvis höga militära aktiviteten i närområdet. På land har beredskapsstyrkor och bevakningsresurser ständigt funnits avdelade. Med anledning av det förändrade och försämrade säkerhetsläget i närområdet har den av regeringen tidigare beslutade tidigare läggningen av militär närvaro på Gotland fullföljts. Sedan hösten 2017 finns det med etablerandet av 18:e stridsgruppen återigen permanent närvaro av militära förband på Gotland.

Under 2017 skedde 13 kränkningar av svenskt luftrum. Sveriges suveränitet har kränkts vid ett tillfälle under 2017 genom andra staters agerande inom svenskt territorialvatten och vid två tillfällen inom svenskt landterritorium. Sammantaget innebär det att antalet överträdelser av tillträdesförordningen har minskat något, från 20 överträdelser 2016 till 16 under 2017. Försvarsmakten rapporterar att huvuddelen av dessa överträdelser är av administrativ karaktär. Sverige har kränkt andra staters suveränitet genom att Försvarsmakten vid ett tillfälle har brutit mot annan nations tillträdesbestämmelse, jämfört med fyra tillfällen under 2016.

Försvarsmaktens stöd till samhället

Försvarsmakten har under 2017 lämnat stöd till samhället vid totalt 96 tillfällen varav 60 gånger enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor respektive 36 gånger enligt förordningen

(2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet. Det ska jämföras med totalt 64 tillfällen 2016. Vid sju tillfällen har förfrågan om stöd nekats, två gånger av resursbrist och fem gånger för att förfrågan inte uppfyllt krav enligt lag eller förordning. Hemvärnets del av stödet till samhället har omfattat knappt 23 000 timmar, vilket ska jämföras med ca 33 000 timmar per år för 2016. Jämfört med 2016 har det under 2017 genomförts färre stora insatser, där fler än en hemvärnsbataljon deltagit i samma insats, vilket är en av anledningarna till att antalet timmar minskat 2017. Försvarsmakten har under hanteringen av skogsbränderna sommaren 2018 bidragit med omfattande stöd, bland annat släckningsresurser i form av delar ur hemvärnsförbanden och helikoptrar samt flygtransporter av personal och materiel.

I enlighet med förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten samt förordningen (2017:113) om Försvarsmaktens stöd till Polismyndigheten med helikoptertransporter har Försvarsmakten under 2017 lämnat stöd under övningar och insatser. Totalt har tre skarpa insatser genomförts. Utöver den stående beredskapen har den totala flygtiden, insatser och övningar, under året uppgått till ca 60 flygtimmar. Jämfört med 2016 har Försvarsmakten genomfört färre antal stödsatser p.g.a. att Polismyndigheten begärt biträde vid ett färre antal tillfällen än föregående år.

Försvarsunderrättelseverksamhet

Försvarsunderrättelseverksamheten har i stor utsträckning präglats av det försämrade omvärldsläget och den ökade militära aktiviteten i närområdet. Försvarsunderrättelseverksamhetens samlade bearbetning, analys och delgivning avseende internationell terrorism och eventuella kopplingar till Sverige har ökat under 2017. Myndighetssamverkan mellan försvarsunderrättelsemyndigheterna och Säkerhetspolisen har ytterligare stärkts. Vidare har samverkansformerna inom Nationellt centrum för terrorhotbedömning underlättats genom vissa lagändringar som rör informationsutbytet mellan Säkerhetspolisen, Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt (prop. 2017/18:36, bet. 2017/18:JuU9, rskr. 2017/18:143).

Försvarsunderrättelsemyndigheternas förmåga att hantera den militära och säkerhetspolitiska

aktiviteten i närområdet har utvecklats. Vidare har myndigheterna fortsatt arbetet med att förstärka skyddet av skyddsvärd verksamhet mot kvalificerade cyberangrepp. Händelseutvecklingen under 2017 har fortsatt ställt höga krav på försvarsunderrättelsemyndigheterna att möta uppdragsgivarnas behov av tidskritiska underrettelser.

Försvarsunderrättelsedomstolen ska i sin kärnverksamhet pröva ansökningar om tillstånd till signalspaning.

Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun) har under 2017 genomfört 27 granskningar och 10 kontroller på enskilda begäran, vilket kan jämföras med 2016 då 33 granskningar respektive 14 kontroller på enskilda begäran genomfördes. Kontrollverksamheten 2017 resulterade i två synpunkter avseende behandlingen av personuppgifter, varav en riktade sig till Försvarsmakten och en till Försvarets radioanstalt. Den synpunkt som Siun lämnade till Försvarets radioanstalt lämnade myndigheten även till regeringen.

Det regelverk som gäller för Försvarsmaktens och Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter har varit föremål för en översyn. Utredningen Behandlingen av personuppgifter inom Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt redovisade den 9 augusti 2018 förslag till ny lagstiftning beträffande Försvarsmaktens och Försvarets radioanstalts behandling av personuppgifter (SOU 2018:63). Betänkandet har skickats ut på remiss.

Internationella insatser

Under 2017 deltog Försvarsmakten med väpnad styrka i United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali (Minusma), Resolute Support Mission (RSM), i den globala koalitionen mot Daesh Operation Inherent Resolve (OIR) samt i EU:s militära insats European Union Naval Force (EUNAVFOR) Atalanta.

Försvarsmakten har under 2017 även deltagit i EU:s tre träningsinsatser European Training Missions (EUTM) och EUNAVFOR Operation Sophia. Detta innebär att Försvarsmakten har deltagit i samtliga av EU:s gemensamma militära insatser inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), förutom EUFOR Althea.

Vidare har Försvarsmakten också deltagit med personal till Kosovo Force (KFOR), Kosovo.

Under 2017 har 1 730 individer varav 228 kvinnor och 1 502 män varit insatta i internationella insatser och övrig internationell tjänstgöring. Det är en ökning jämfört med föregående år, då 1 384 individer var insatta i internationella insatser. År 2015 uppgick antalet till 1 509 personer.

OIR, Irak

Sverige har bidragit till OIR sedan 2015 inom ramen för den globala koalitionen OIR mot Daesh. Det svenska bidraget, som utgörs av stabsofficerare, utbildare samt stödfunktioner, verkar enbart i Irak och har under 2017 varit stationerat i Erbil. Det svenska bidraget har bedrivit utbildning bland annat inom CBRN. Det svenska bidraget har under 2017 fördubblats och uppgick vid årsskiftet till 70 personer.

Minusma, Mali

Försvarsmakten har under 2017 deltagit med stabsofficerare på central och regional nivå inom ramen för FN:s fredsfrämjande insats i Mali, Minusma. Det svenska styrkebidraget har utgjorts av ett underrättelseförband, stödfunktioner samt under sista kvartalet ett transportflygförband med en insatsperiod från november 2017 till maj 2018. Försvarsmakten har även sedan augusti 2017 bistått FN med en varningsradar för indirekt eld till den så kallade supercampen i Timbuktu.

Förbandet har bidragit med underrättelser till Minusmas styrkechef samt med flygtransporter inom Minusmas operationsområde.

Förbandsbidragets huvuduppgift är att förse insatsens underrättelseenhet med information som kan användas för att uppfylla säkerhetsrådets mandat. Det svenska bidraget uppgick vid årsskiftet till ca 310 personer. För detta får Sverige ersättning av FN baserat på antalet personal, samt viss materiel och utrustning.

RSM, Afghanistan

Försvarsmakten har bidragit till RSM i Afghanistan med stabsofficerare på central och regional nivå under 2017. Huvuduppgiften har varit att genomföra rådgivning och handledning av afghanska säkerhetsstyrkor tillsammans med ett flertal andra stater. Det svenska styrkebidraget har även gett råd till det afghanska flygvapnet. Huvuddelen av den svenska personalen är baserad på Camp Marmal i Mazar-e-Sharif i norra Afghanistan.

EUTM, Mali

Under 2017 har Försvarsmakten deltagit med sju personer till EU:s utbildningsinsats EUTM Mali, bestående av en stabsofficer och ett utbildningsteam. Insatsen ingår i en långsiktig EU-strategi för hela regionen och har till uppgift att bistå med rådgivning till Malis försvarsledning och utbildning till Malis försvarsmakt. Insatsen har en koppling till det svenska bidraget i Minusma.

EUTM, Somalia

Försvarsmakten har under 2017 bidragit till EUTM Somalia med fyra stabsofficerare och fyra utbildare. Bland annat har Sverige haft befattningen som biträdande chef för insatsen, och en stabsofficer har under 2017 varit placerad i Nairobi, Kenya. De fyra utbildarna har varit på plats i insatsområdet under sex månader 2017. EU:s utbildningsinsats i Somalia har bjudits in av den somaliska regeringen för att utbilda den somaliska regeringens säkerhetsstyrkor och därigenom förbättra säkerheten i landet.

EUTM, Centralafrikanska republiken

Försvarsmakten har under 2017 bidragit med en stabsofficer, ett utbildningsteam samt tolkar till EU:s utbildningsinsats i Centralafrikanska republiken, totalt nio personer. Insatsen syftar till att bistå Centralafrikanska republiken genom stöd till den pågående reformen av försvars- och säkerhetssektorn. Utbildningen genomförs vid Camp Kassai i huvudstaden Bangui.

EUNAVFOR, Operation Atalanta och Sophia

Försvarsmakten deltog under 2017 i Operation Atalanta, EU:s marina militära insats utanför Somalias kust, och Operation Sophia, EU:s marina militära insats i Medelhavet. Försvarsmakten deltog med tre stabsofficerare vardera till insatsernas operationshögkvarter i Rom, Italien respektive Northwood i Storbritannien. Därutöver har Försvarsmakten deltagit med en bordningsstyrka och två stridsbåtar samt stödpersonal omfattande sammanlagt 34 personer till operation Atalanta. Bidraget var baserat på ett nederländskt fartyg och var på plats mellan mitten av september till slutet av november 2017.

KFOR, Kosovo

Under 2017 har Sverige deltagit med två stabsofficerare vid KFOR:s högkvarter i Pristina samt en befattning vid Pristinas flygplats från mars till december 2017. Därutöver har Sverige deltagit med en stabsofficer till Nato Advisory and

Liaison Team i Pristina under första halvåret. Under året har det finansiella stödet som tidigare lämnats i form av utbildningsinsatser för personal inom säkerhetsstrukturerna stegvis avslutats.

Säkerhetssektorreform

Försvarsmakten har under 2017 lämnat stöd till arbetet för säkerhetssektorreform i Bosnien-Hercegovina, Serbien, Ukraina, Georgien, Moldavien och till uppbyggnaden av den östafrikanska fredsstyrkan Eastern Africa Standby Forces i Kenya. Verksamheten har utgjort ett stöd i uppbyggnaden av säkerhetssektorn i dessa länder.

Försvarsmakten har lämnat stöd till säkerhetssektorreformarbetet i Bosnien-Hercegovina bl.a. genom erfarenhetsutbyten, instruktörsutbyten och utbildningsverksamhet. Stödet avseende åtgärder mot små och lätta vapen (SALW) har, med fokus på lagerhållen konventionell ammunition, fortsatt under hela året.

Försvarsmakten har lämnat stöd till säkerhetssektorreformarbetet i Serbien genom bilaterala möten samt genom utbildnings- och erfarenhetsutbyten, bland annat inom ramen för försvarsmedicin.

Försvarsmakten har lämnat fortsatt stöd till säkerhetssektorreformarbetet i Ukraina genom kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte med försvarsministeriet, försvarsmakten och det internationella utbildningscentret Education and Research Center for International Peacekeeping (ERCIP). Ett högnivåbesök i Ukraina i oktober 2017 bidrog till att stärka relationen mellan Sverige och Ukraina. Försvarsmakten stöttade även Natoprojekt för civilanställda inom försvarssektorn samt för motåtgärder mot improviserade sprängämnen. Under våren 2018 har Försvarsmakten inlett ett samarbete med Kanada och har sedan april månad två personer placerade inom ramen för den kanadensiska stödinsatsen i Ukraina (Operation Unifier).

I Georgien har Försvarsmakten lämnat stöd genom placering av en rådgivare vid NATO-Georgia Joint Training and Evaluation Centre i Tbilisi. Även från Georgien har personal deltagit i kurser vid Försvarsmaktens internationella centrum SWEDINT och Nordic Centre for Gender in Military Operations (NCGM). Ett pilotprojekt med språkutbildning har genomförts. Övningar med georgiskt deltagande har genomförts på Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum SWEDEC, och samarbete

med Totalförsvarets forskningsinstitut har skett på mjukvaruområdet. I slutet av november 2017 genomförde Försvarsmakten en ingenjörsfältövning samt lämnade stöd till Natos projekt Professional Development Programme.

Försvarsmakten har lämnat stöd till Moldavien med kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte samt med utbildning vid bland annat SWEDINT. En inspektionskurs har genomförts till stöd för projekt inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) avseende hantering och förvaring av ammunition.

Till den östafrikanska fredsstyrkan Eastern African Standby Forces i Kenya har Försvarsmakten lämnat stöd genom sekonderingar av samverkans- och utbildningspersonal, samt utbildnings- och instruktörsutbyten. Arbetet har avsett bl.a. den roll som säkerhetsrådets resolution 1325 spelar vid genomförande av internationella insatser, samt planering och genomförande av fältövningar.

Tabell 3.2 Anslagsförbrukning för 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Miljoner kronor

Insats	Ramar till Försvarsmakten	Utfall	Utfall/ram
Minusma Mali	833	758	91 %
OIR Irak	140	99	71 %
RSM Afghanistan	55	53	96 %
Isaf Afghanistan (återställning)	12	12	100 %
Atalanta	36	24	65 %
Uppföljning av personal i internationella insatser	20	13	65 %
Athena	26	21	82 %
EUTM Somalia	22	14	64 %
EUTM Mali	13	12	98 %
EUTM RCA (Centralafrikanska republiken)	26	9	36 %
SSR, verksamhet	24	15	64 %
Stab- OHQ Atalanta	6	3	58 %
Stab-OHQ EUNAVFOR MED	4	4	96 %
Personal i insatsnära stab		2	
Stöd till Ana Trust Fund		7	
Summa	1 217	1 046	86 %

Källa: Försvarsmaktens årsredovisning 2017 och Försvarsdepartementets egna beräkningar. Ramar för respektive insats och verksamhet avser tilldelade högsta belopp till Försvarsmakten. Dessa summerar till ett högre belopp än totalt tilldelade medel på anslaget 1:2. Utfall i förhållande till tilldelat anslag på 1 132 miljoner kronor uppgick till 92 %.

Internationellt försvarssamarbete

Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten har fortsatt fördjupats under 2017.

Nordiskt försvarssamarbete

Finland

Sommaren 2018 undertecknades ett samförståndsavtal på politisk nivå mellan Sverige och Finland. Samförståndsavtalet fungerar som ett övergripande politiskt ramverk där ambition och målsättning med försvarssamarbetet klargörs.

Samarbetet har under 2017 fortsatt genomföras enligt plan. Dialogen på politisk nivå har varit omfattande och ett flertal möten på olika nivåer har genomförts. Utbytestjänstgöringen mellan Försvarsdepartementet och försvarsministeriet i Helsingfors har fortsatt. I mars 2017 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppgift att se över vissa delar av de rättsliga förutsättningarna för Sveriges försvarssamarbete

med Finland, med utgångspunkt i den analys av regeringsformens reglering som görs i Förutsättningsutredningens betänkande (SOU 2016:64). Syftet med utredningen är att tillförsäkra att nödvändiga beslut om att ge och ta emot militärt stöd inom ramen för det svensk-finska försvarssamarbetet kan fattas med tillräcklig skyndsamhet samt att finska styrkor som lämnar stöd till Sverige ska ha de befogenheter i Sverige som är nödvändiga. Utredningen överlämnade den 27 april 2018 sitt betänkande En lag om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland (SOU 2018:31). Betänkandet har därefter remissbehandlats.

På försvarsmaktsnivå pågår samarbete inom ett flertal områden, bland annat övning och utbildning, utveckling av förmåga att genomföra gemensamma operationer, luft- och sjöövervakning, etablerande av säkra kommunikationer och gemensam användning av grundläggande infrastruktur.

Under 2017 deltog Finland med ett substansfullt bidrag i den svenska försvarsmaktsövningen Aurora 17, bland annat med finska stridsflygplan som för första gången deltog integrerat i det svenska luftförsvaret. På motsvarande sätt deltog det svenska flygvapnet i den finska flygvapenövningen Ruska i oktober 2017 då en svensk JAS 39C/D-division för första gången deltog som en integrerad del i luftförsvaret av Finland.

Den svensk-finska gemensamma marina stridsgruppen (Swedish-Finnish Naval Task Group, SFNTG) har under 2017 uppnått initial operativ förmåga. Målsättningen är att kunna deklarerat full operativ förmåga 2023.

Inom armésamarbetet har förbandsbesök, utbildningsutbyten samt deltagande i övningar genomförts. Finska arméförband deltog i försvarsmaktsövningen Aurora 17 då man bland annat övade förmågan att kunna verka med nationella förband i ett gemensamt operationsområde. Både Sverige och Finland deltog dessutom i övningarna Bold Quest, artilleriövningen Nordic Artillery Exercise (NAX) och luftvärnsövningen Nordic Helmet.

Danmark

Regeringen har fortsatt arbetet med implementeringen av samförståndsavtalet med Danmark, vilket undertecknades i januari 2016. Målet med samarbetet är att öka den operativa effekten inom maritima insatser och flyginsatser i fredstid.

Under 2017 har Försvarsmakten med sin danska motsvarighet framförhandlat ett avtal om ökat tillträde till respektive lands luftrum för genomflygningar med militära flygplan och användning av varandras flygbaser i samband med genomflygning. Avtalet undertecknades våren 2018. Danmark deltog även i försvarsmaktsövningen Aurora 17.

Norge

Under 2017 deltog Norge med förband under försvarsmaktsövningen Aurora 17 och svenska och norska flygstridskrafter har övat regelbundet tillsammans med Finland inom ramen för Cross Border Training. Vidare har en bilateral scenariorbaserad diskussion genomförts, försvarsattachéposter i respektive land har återinförts och dialog och erfarenhetsutbyte genomförts inom områdena totalförsvar och personalförsörjning.

Multilateralt

Utvecklingen av försvarssamarbetet med de nordiska länderna har fortsatt inom Nordefco. Under 2017 har samarbetet fokuserat på att skapa förutsättningar för en gemensam luftlägesbild samt tillträdesfrågor och förmågehöjande samarbeten. Samarbetet har bidragit till att öka Försvarsmaktens interoperabilitet med övriga nordiska länder.

I november undertecknade försvarsministrarna från Sverige, Norge, Danmark och Finland ett samförståndsavtal för att inleda fredstida samarbete kring utbyte av luftlägesinformation (Norecas). Nordefcos militära koordineringskommitté har fått i uppdrag att implementera avtalet och därmed införskaffa nödvändiga system. Arbetet med att förenkla för de nordiska ländernas försvarsmakter att verka på varandras sjö-, luft- och landområden i fredstid har också fortskridit.

Flygvapencheferna i Sverige, Danmark, Finland, Norge och USA har undertecknat en avsiktsförklaring rörande utvecklingen av övningen Arctic Challenge Exercise till en kvalificerad flygövning, så kallad flaggnivå. Sverige leder det fortsatta planeringsarbetet med inriktning mot ett första genomförande 2019.

De nordiska länderna utbyter kontinuerligt information avseende internationella insatser. Planering för ett samnordiskt bidrag till FN:s insats Minusma i Mali med ett nordiskt mobilt träningsteam har påbörjats under svensk ledning.

Överenskommelsen om nordiskt samarbete på försvarsmaterielområdet mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige trädde i kraft under 2017.

Utomnordiskt försvarssamarbete

Bilateralt

Under 2017 vidareutvecklades det bilaterala samarbetet med Förenta staterna i linje med den gemensamma avsiktsförklaringen som undertecknades i maj 2016. Försvarsmakten och US European Command (US EUCOM) har ingått ett nytt generellt logistikstödsavtal som användes i samband med det omfattande amerikanska deltagandet i försvarsmaktsövningen Aurora 17. I maj 2018 undertecknades en trilateral avsiktsförklaring om fördjupat försvarssamarbete med Finland och USA.

Sveriges och Tysklands försvarsministrar undertecknade i juni 2017 en gemensam avsiktsförklaring i syfte att fördjupa samarbetet på försvarsområdet.

Samarbetet med Storbritannien har under 2017 fördjupats ytterligare med utgångspunkt i det samarbetsprogram som undertecknades i juni 2016. I juni 2017 anslöt sig Sverige till den brittiskledda snabbinsatsstyrkan Joint Expeditionary Force (JEF). Sommaren 2018 uppnådde JEF full operativ förmåga.

Multilateralt

Sverige har under 2017 aktivt bidragit till utvecklingen och fördjupningen av EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Bland annat fattade Sverige beslut om att delta i det permanenta strukturerade samarbetet på försvarsområdet (Pesco), inklusive deltagande i tre Pesco-projekt. En militär lednings- och planeringsförmåga har upprättats på strategisk nivå för EU:s militära utbildningsinsatser. Ett arbete för att förenkla den militära rörligheten inom Europa har inletts, där Sverige deltar. Samarbetet mellan EU och Nato har utvecklats och ytterligare steg har tagits i genomförandet av den gemensamma deklARATION som antogs 2016.

Samverkan med FN har utvecklats och Sverige har lämnat stöd för att stärka FN:s underrättelseförmåga.

Sverige har också haft ett brett deltagande i förmågeutvecklingsprojekt inom Europeiska försvarsbyrån. Försvarsmakten deltog under 2017 i 24 olika projekt, bl.a. angående förenklad

hantering av gränsöverskridande militära landtransporter. Exempel på andra projekt är räddning och evakuering av personal, utbildning i taktiskt uppträdande för helikoptrar samt utbyte av reservdelar med andra länder. Dessutom deltar Försvarsmakten kontinuerligt i analysarbete i syfte att skapa en gemensam syn på prioriterade förmågeområden.

Partnerskapet med Nato fortsatte att utvecklas under 2017 och Sveriges status som Enhanced Opportunities Partner (EOP) förlängdes med tre år. Inom ramen för EOP-statusen har samarbetet fördjupats med fokus på politisk dialog, övnings- och utbildningsverksamhet, samt informationsutbyte. Partnerskapet med Nato är centralt för Försvarsmakten och ger myndigheten tillgång till kvalificerad utbildnings, tränings-, och övningsverksamhet, samt standardiserings-, evaluerings- och certifieringsverksamhet. EOP-statusen har möjliggjort ett utökat samarbete med Nato inom dessa områden. Partnership for Peace Planning and Review Process (PARP) är ett instrument för samarbetet med Nato. Under 2017 utvärderades Sveriges partnerskapsmål. I linje med utvärderingens resultat gjordes en ominriktning av de nya mål som beslutades i juni 2018. Försvarsmakten har under 2017 ökat sin förmåga att samverka och utbyta information med Natos ledningsstrukturer, förband och enheter.

Inom ramen för det fördjupade partnerskapet har Sverige tillgång till flera forskningsutbyten och deltar aktivt i NATO Science and Technology Organisation.

Personalförsörjning

Den 2 mars 2017 beslutade regeringen med stöd av 1 kap. 3 a § lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbudsplikten att totalförsvarspåbudspliktiga ska vara skyldiga att genomgå mönstring och fullgöra grundutbildning med värnplikt. Beslutet innebär bl.a. att all militär grundutbildning som påbörjas från och med den 1 januari 2018 sker med värnplikt enligt lagen om totalförsvarspåbudsplikt.

2017 antogs 148 individer till 150 utbildningsplatser på det treåriga officersprogrammet och därutöver ett tjugotal till så kallad anpassad officersutbildning.

Tabell 3.3 Personella förändringar i Försvarsmakten

	2015-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Officerare totalt	7 279	6 978	6 670 ¹
- varav män	94 %	94 %	94 %
- varav kvinnor	6 %	6 %	6 %
Specialistofficerare totalt	1 869	2 147	2 367
- varav män	91 %	91 %	91 %
- varav kvinnor	9 %	9 %	9 %
Civilanställda totalt	5 132	5 292	5 446
- varav män	60 %	60 %	60 %
- varav kvinnor	40 %	40 %	40 %
Reservofficerare totalt	6 347	6 370	6 446
- varav män	97 %	97 %	97 %
- varav kvinnor	3 %	3 %	3 %
Kontinuerligt tjt. GSS totalt	5 807	5 241	5 320
- varav män	89 %	89 %	90 %
- varav kvinnor	11 %	11 %	10 %
Tidvis tjt. GSS totalt	3 769	3 886	4 321
- varav män	90 %	90 %	89 %
- varav kvinnor	10 %	10 %	11 %

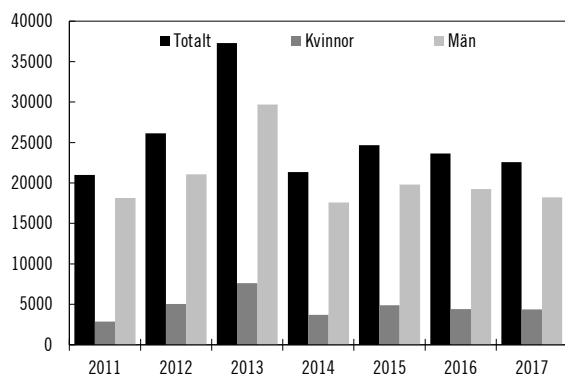
¹Varav 2 523 placerade på befattningar för specialistofficerare. 2016-12-31 var motsvarande siffra 2 706.

Källa: Försvarsmaktens årsredovisning 2017.

Frivillig militär grundutbildning och grundläggande militär utbildning

Den längre frivilliga militära grundutbildningen (MGU) som inrättades 2016 enligt förordningen (2015:613) om militär grundutbildning slutfördes den 15 juni 2018. Förordningen är sedan årsskiftet 2017/18 vilandeförklarad med övergångsbestämmelser som möjliggör för de individer som påbörjat utbildningen innan årsskiftet 2017/18 att slutföra den under våren/sommaren 2018. All militär grundutbildning som påbörjas från och med den 1 januari 2018 sker med värnplikt enligt lagen om totalförsvarspåbudsplikt. Utbildningens innehåll överensstämmer i allt väsentligt med utbildningsinnehållet i MGU.

Under 2017 ansökte 22 563 individer till MGU, varav 4 358 kvinnor och 18 205 män (ca 19 procent kvinnor och 81 procent män). År 2016 ansökte 23 655, varav 4 407 kvinnor och 19 248 män (ca 18,5 procent kvinnor och 81,5 procent män).

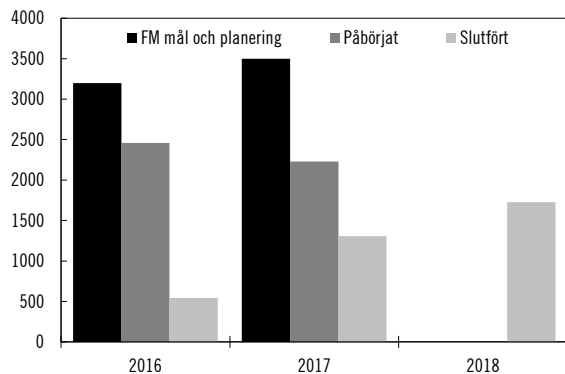
Diagram 3.3 Antalet sökande till GMU 2011–2015 och till MGU under 2016–2017

Källa: TRM:s svar på Försvarsdepartementets remiss avseende personalförsörjningsfrågor (2018/0231). Siffrorna för 2014–2016 har justerats med anledning av tidigare lämnad statistik från myndigheten. Summan av antalet ansökningar för 2017 är inte jämförbar med motsvarande siffra för 2016 eftersom möjligheten att ansöka frivilligt var stängd under perioden 2017-11-07 – 2018-01-11, eftersom grundutbildningen från och med 2018 ska genomföras med värnplikt.

Antalet inryckande till MGU under 2017 var 2 241 (ca 13 procent kvinnor och 87 procent män). Motsvarande siffra för 2016 var 2 460 (13 procent kvinnor och 87 procent män). Enligt Försvarsmaktens planering skulle 3 200 påbörja MGU under 2016 och 3 500 under 2017. Under 2018 är det 1 727 individer som har slutfört MGU varav 1 500 män och 227 kvinnor (13 procent kvinnor och 87 procent män).

Diagram 3.4 Försvarsmaktens mål och planering samt antalet som har påbörjat och genomfört MGU 2016–2018

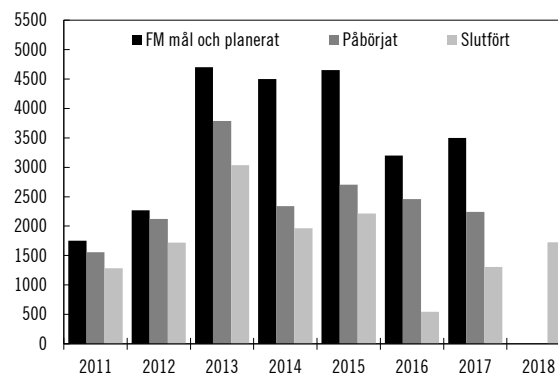
Antal individer

Källa: Försvarsmaktens årsredovisning 2017 och Försvarsmaktens svar på Försvarsdepartementets remiss avseende personalförsörjningsfrågor (FM2018-16505:2).

Diagram 3.5 Sammanställning av den frivilliga militära grundutbildningen (GMU och MGU) åren 2011–2018

Antal individer

Källa: Försvarsmaktens årsredovisningar 2012–2017 samt Försvarsmaktens svar på Försvarsdepartementets remiss avseende personalförsörjningsfrågor (FM2018-16505:2).

Mönstring och grundutbildning med värnplikt

Regeringen beslutade den 2 mars 2017 att återinföra mönstring och grundutbildning med värnplikt. Beslutet innebär bl.a. att all militär grundutbildning som påbörjas från och med den 1 januari 2018 sker med värnplikt enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

Försvarsmakten har i uppdrag att, inom given ekonomisk ram, planera för att genomföra grundutbildning med värnplikt för minst 4 000 personer per år 2018 och 2019.

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet (TRM) hade i uppdrag att senast under andra kvartalet 2017 informera de totalförsvarspliktiga födda 1999 och 2000 om innebörden av skyldigheten att genomgå mönstring och fullgöra grundutbildning med värnplikt. Informationen utformades i samverkan med Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Totalförsvarspliktiga är skyldiga att genomgå mönstring och fullgöra grundutbildning med värnplikt. Kallelse till mönstring sker utifrån det så kallade mönstringsunderlaget, vilket utgörs av de uppgifter som de totalförsvarspliktiga lämnar om sina personliga förhållanden under det kalenderår som de fyller 18 år. Totalförsvarspliktiga som inte kallas till mönstring har möjlighet att ansöka om att få mönstra. Oavsett om en totalförsvarspliktig har kallats till mönstring eller ansökt om att få mönstra fullgör han eller hon, efter inskrivning, den militära grundutbildningen med värnplikt enligt lagen om totalförsvarsplikt.

Drygt 84 300 av ungdomarna födda 1999 svarade på frågorna i mönstringsunderlaget

(tidigare benämnt beredskapsunderlaget) vilket motsvarar en svarsfrekvens på 93 procent, samma svarsfrekvens för både kvinnor och män. Motsvarande svarsfrekvens 2016 var 91 procent för kvinnor och 92 procent för män.

De första kallelserna till mönstring skickades ut i slutet av juli 2017 och mönstringen påbörjades i oktober 2017. Fram till den 30 juni 2018 har sammanlagt 7 990 personer mönstrat (22 procent kvinnor och 78 procent män).

TRM har åtalsanmält 143 individer som tagit del av kallelse till mönstring men som utan giltigt skäl uteblivit från mönstringen

Tabell 3.4 Mönstringsläge

Mönstringen omfattar perioden 9 oktober 2017–30 juni 2018.

Kategori	Kvinnor	Män	Totalt
Kallade från mönstringsunderlaget (årskullen)	1 346	4 257	5 603
Övriga	421	1 966	2 387
Summa	1 767	6 223	7 990

Källa: TRM:s redovisning till Försvarsdepartementet (Fö 2018/00627/MFU)

Den 31 augusti 2018 hade sammanlagt 3 657 personer (15 procent kvinnor och 85 procent män) skrivits in till grundutbildning med värnplikt. Första utbildningsstart för personer födda 1999 var i juni 2018.

Tabell 3.5 Inskrivningsläge

Läget per den 31 augusti 2018, inskrivna med utbildningsstart 1 januari 2018–31 december 2018

	Kvinnor	Män	Totalt
Inskrivna till grundutbildning med värnplikt från årskullen	363	2 014	2 377
Inskrivna från kategorin övriga	179	1 101	1 280
Summa	542	3 115	3 657

Källa: TRM:s redovisning till Försvarsdepartementet (Fö 2018/00627/MFU). Redovisningen inkluderar 48 individer som ansökt till grundutbildning innan pliktlagstiftningen aktiverades. Dessa 48 individer påbörjade dock militär grundutbildning med värnplikt den 8 januari 2018.

Regeringen gav ytterligare ett informationsuppdrag till TRM att med stöd av Försvarsmakten ta fram ett informationsunderlag till totalförsvarspiktiga födda år 2000. Den 26 februari 2018 skickade TRM ut en sådan informationsfolder. Den 5 mars 2018 påbörjades utskicken av mönstringsunderlaget.

Antalet rekryterade gruppbefäl, soldater och sjömän i förhållande till Försvarsmaktens målbild och planering

Vid utgången av 2017 fanns det 5 320 kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/K) i Försvarsmakten (10 procent kvinnor och 90 procent män) vilket är en ökning om 79 individer i förhållande till de 5 241 GSS/K som fanns anställda vid årsskiftet 2016/2017.

Vid utgången av 2017 hade Försvarsmakten rekryterat 4 321 tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/T) varav 11 procent kvinnor och 89 procent män vilket är en ökning om 435 individer i förhållande till de 3 886 GSS/T som fanns vid årsskiftet 2016/2017. Förklaringen till ökningen om 435 GSS/T är bl.a. ett ökat inflöde från de kontinuerligt tjänstgörande när de avslutar sina GSS/K-anställningar.

Yrkes- och reservofficerare

När det gäller rekrytering till den grundläggande officersutbildningen under 2017 skedde ett trendbrott och den sedan länge satta målnivån nåddes, varvid 148 individer antogs till 150 utbildningsplatser (17 procent kvinnor och 83 procent män). Under 2017 har myndigheten påbörjat en så kallad anpassad officersutbildning för individer som har genomfört grundläggande militär utbildning eller motsvarande och som innehar en akademisk examen. Till den första utbildningen antogs 22 individer (17 procent kvinnor och 83 procent män). Till specialistofficersutbildningen rekryterades 316 individer till 360 utbildningsplatser (13 procent kvinnor och 87 procent män). Sammantaget har därmed myndighetens planer för officersrekrytering i huvudsak följts. Emellertid har utflödet under 2017 överstigit inflödet.

När det gäller reservofficerare anställdes under 2017 ett tjugotal nyutbildade specialistofficerare samt ett antal pensionsavgångna yrkesofficerare, vilket sammantaget har lett till en ökning av antalet disponibla reservofficerare. Under 2017 påbörjade därutöver ett drygt fyrtiotal individer reservofficersutbildning (12 procent kvinnor och 88 procent män). Under året har även olika kompetensutvecklingsåtgärder för reservofficerare genomförts, vilka avses öka i omfattning kommande år.

Frivillig försvarsverksamhet

Under 2017 har det genomförts 16 grundläggande soldatutbildningar för frivilliga (GU-F), varvid drygt 320 elever godkänts. Numerären

innebär en nedgång från 2016, då ca 400 utbildades. Emellertid fortsatte trenden med en ökande andel kvinnor till 47 procent, från 45 procent 2016 och 42 procent 2015. Rekryteringen till Hemvärnet från de frivilliga försvarsorganisationerna ökade under 2017 till ca 650. Trots ökningen var rekryteringen otillräcklig i förhållande till Försvarsmaktens behov.

Ungdomsverksamhet genomförs årligen för 5 000–7 000 ungdomar i central, regional och lokal regi.

De frivilliga försvarsorganisationerna har fått organisationsstöd inom ramen för anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. Bidraget uppgick till ca 46,5 miljoner kronor, vilket innebär en smärre ökning jämfört med 2016. Vidare användes 104 miljoner kronor till uppdragsersättning för de frivilliga försvarsorganisationernas utbildningsverksamhet, inklusive deras ungdomsverksamhet. Mot bakgrund av försvarsöverenskommelsen från augusti 2017 ökades stödet till den frivilliga försvarsverksamheten med 16 miljoner kronor 2018 i jämförelse med 2017.

Jämställdhet och likabehandling

Andelen kvinnor uppgick i december 2017 till totalt 13 procent (17 procent av de kontinuerligt tjänstgörande och 6 procent av de tidvis tjänstgörande). Denna siffra har i stort sett varit oförändrad sedan 2013.

Under 2017 har Försvarsmakten satt upp nya kvantitativa mål för att öka andelen kvinnor inom myndigheten.

Försvarsmaktens handlingsplan för jämställdhetsintegrering 2015–2018 visar bl.a. på tre prioriterade fokusområden för myndigheten. Försvarsmakten har bl.a. jämställdhetsintegrerat ordinarie styrdokument i syfte att lägga grunden för hur Försvarsmakten ska arbeta med jämställdhet. Olika utbildningar har utvecklats så att de är jämställdhetsintegrerade, och inkluderar även FN:s resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet. Myndigheten har infört det så kallade Human Factors Integration (HFI) så att användarens behov av materielen är anpassat både för kvinnor och män. HFI innebär utveckling och utformning av system som är anpassade för den mänskliga kroppen och de kognitiva förmågor människor har.

Sedan den 21 maj 2018 framgår det av förordningen (2007:1266) med instruktion för

Försvarsmakten att myndigheten ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet.

I november 2017 publicerades uppropet givakt och bitihop, vilket grundar sig i det så kallade metoo-uppropet. I vittnesmålen framkommer berättelser om bl.a. sexuella trakasserier och andra kränkningar av kvinnor som är eller har varit verksamma inom Försvarsmakten. Försvarsmakten har redovisat olika åtgärder som vidtogs.

Nätverket för officerare och anställda kvinnor (NOAK) genomför aktiviteter på lokal, regional och central nivå och fyller en viktig funktion i jämställdhets- och likabehandlingsarbetet inom Försvarsmakten.

Totalförsvarets rekryteringsmyndighet har under 2017 analyserat och uppdaterat mönstringsunderlaget utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Myndigheten har också utvecklat inskrivningsmetodiken och processen har ändrats så att muskelstyrka värderas utifrån de krav som ställs på befattningen och att värden som överstiger dessa krav inte påverkar testresultatet.

Veteransoldater

Försvarsmaktens arbete med veteran- och anhörigfrågor har fortsatt under 2017 i enlighet med regeringens beslut. I Försvarsmaktens regleringsbrev för 2017 uppdrog regeringen åt Försvarsmakten att senast den 1 juli 2017 inrätta ett särskilt veterancentrum inom myndigheten. Den 1 juli 2017 inrättade myndigheten nämnda Veterancentrum. Försvarsmakten har i årsredovisningen för 2017 redovisat system och metoder för stöd till de veteraner som är i behov av sådant, dels redovisat genomförd och planerad verksamhet inom ramen för myndighets-samverkan. Härutöver har myndigheten redovisat pågående arbete med att skapa en så heltäckande sammanställning som möjligt över svenska veteraner och de insatser som dessa bemannat. När myndighetens årsredovisning för 2017 lämnades hade över 60 000 individer identifierats, vilka bemannat över 100 000 befattningar. Detta arbete avses slutföras under 2018.

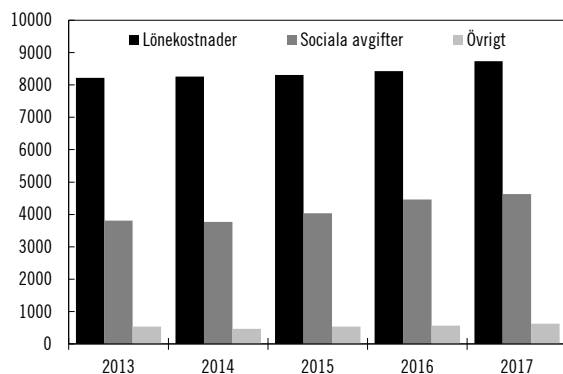
Personalkostnader

I diagram 3.6 redovisas hur Försvarsmaktens personalkostnader har utvecklats från och med 2013. Personalkostnaderna för 2017 har totalt ökat med 464 miljoner kronor jämfört med 2016. Skillnaden mellan åren beror dels på ökade kostnader avseende avtalsenliga lönehöjningar, dels på ökade kostnader för övningsdygntillägg

och ökad ledighetsskuld vilka är relaterade till försvarsmaktsövningen Aurora. Övriga personalkostnader har ökat med 52 miljoner kronor jämfört med 2016, vilket främst beror på ökade utbildningskostnader med anledning av ett nytt avtal med Försvarshögskolan.

Diagram 3.6 Personalkostnader i Försvarsmakten

Miljoner kronor

Källa: Försvarsmaktens årsredovisning för 2017.

Materiel- och logistikförsörjning

Återinvesteringskvot

Återinvesteringskvoten beskriver i vilken utsträckning förslitna beredskapsinventarier ersätts. I kvoten ställs värdet av årets anskaffning av beredskapsinventarier i relation till årets avskrivningar. En kvot större än 1 innebär att värdet för åter- eller nyanskaffning av beredskapsinventarier överstiger avskrivningarna.

För 2017 är återinvesteringskvoten 0,98. Det bokförda värdet av nya beredskapsinventarier är därmed något lägre än förslitningen. Detta innebär en försämring jämfört med föregående år (1,0). Som jämförelse är genomsnittet för de senaste tio åren 1,01.

Materieförsörjningskostnader

Försvarets materielverks kostnader för anskaffning av varor och materiel samt materieförsörjningstjänster i förhållande till myndighetens fakturerade intäkter kan ses som ett mått på effektiviteten i materieförsörjningen. Då det som faktureras kan ha upparbetats under flera år används glidande treårsgenomsnitt för att jämma ut effekten av enskilda år.

För perioden 2008–2017 har kvoten ökat från knappt 0,8 till 0,9 den första tiden för att därefter sjunka till 0,83. Enligt detta mått uppgår således Försvarets materielverks omkostnader till 17

procent av de fakturerade intäkterna. För 2016 var motsvarande omkostnader 19 procent.

Uppföljning av riktlinjebeslut för investeringar

I förhållande till riksdagens riktlinjebeslut för investeringar (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:FöU1, rskr. 2016/17:98) var utfallet för 2017 för de investeringar som belastar anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* ca 230 miljoner kronor lägre än planerat. För armé-, logistik- och marinmateriel var utfallet 44, 23 respektive 79 procent lägre än planerat belopp. Det lägre utfallet beror på utgiftsförskjutningar för bl.a. luftvärnssystem 98, lastbilar, tungtransportfordon, tankfordon, strömförsörjningsutrustning och sjukvårdssystem. Inom marinen har produktionsstörningar lett till att leveranser och projektstarter försenats. Utfallet var högre i förhållande till planen vad avser flyg- och ledningsmateriel, med 17 respektive 52 procent. Det högre utfallet beror bl.a. på mer omfattande delleveranser för JAS 39E än planerat.

När det gäller samhällsinvesteringar som belastar anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* var utfallet för 2017 ca 440 miljoner kronor högre än riksdagens riktlinjebeslut (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:FöU1, rskr. 2016/17:98). Högre utfall noterades för armé- och flygmateriel med 41 respektive 8 procent. Det högre utfallet för armématerielen beror till största delen på ökad återanskaffning av finkaliberammunition. Däremot blev det lägre utfall för marin- och logistikmateriel med 11 respektive 20 procent. Det lägre utfallet för logistikmateriel beror i huvudsak på leveransförseningar av två större uppdrag.

Redovisning av pågående materielprojekt

Armétridskrafter

Nytt medelräckviddigt luftvärn

Regeringen bemyndigade den 2 augusti 2018 Försvarsmakten att under 2018 anskaffa nytt medelräckviddigt luftvärn. Samma dag bemyndigade regeringen Försvarets materielverk att få ingå internationell överenskommelse avseende anskaffning av det amerikanska medelräckviddiga luftvärnssystemet Patriot. Överenskommelsen omfattar anskaffning av fyra eldenheter, som var och en innehåller en stridsledningscentral, en spanings- och eldledningsradar, ett kraftverk samt tre lavetter. Dessutom omfattar bemyndigandet två typer av robotar samt utbildning och stöd under förbandsättning

av systemet. Syftet med anskaffningen är att, i enlighet med inriktningsbeslutet, tillgodose behovet av medelräckviddigt luftvärn, inklusive förmåga att bekämpa taktiska ballistiska missiler.

I budgetpropositionen för 2018 begärde regeringen riksdagens bemyndigande i fråga om att anskaffa nytt medelräckviddigt luftvärns-system. Riksdagen tillstyrkte regeringens förslag, men tillkännagav samtidigt att regeringen bör förankra anskaffningen i riksdagen (bet. 2017/18:FöU1 punkt 7, rskr. 2017/18:101). I enlighet med riksdagens tillkännagivande beslutade regeringen den 16 augusti 2018 att lämna en skrivelse till riksdagen (skr. 2017/18:290, Anskaffning av medelräckviddigt luftvärn). Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Pansarvärnsförmåga motoriserad skyttebataljon

Regeringen bemyndigade 2015 Försvarmakten att stärka pansarvärnsförmågan i de motoriserade bataljonerna. Insatsorganisation 18 innefattar två motoriserade bataljoner vilka innefattar tre pansarvärnsrobotplutoner vardera. Uppdraget omfattar skjutande system, robotar, underhållsmateriel och utbildningsmateriel för dessa sex pansarvärnsrobotplutoner och utbildning vid två utbildningsplatser. Upphandling är påbörjad i form av att Försvarets materielverk har kvalificerat anbudsgivare för fortsatta förhandlingar. Fram till 2018 har inga medel upparbetats inom projektet.

Artillerisystem Archer

Efter riksdagens godkännande (prop. 2005/06:132, bet. 2005/06:FöU10, rskr. 2005/06:264) beslutade regeringen den 4 juni 2006 om anskaffning av 24 Archerenheter i form av renovering och modifiering av haubits 77B. Anskaffningen syftar till att säkerställa en kvalificerad förmåga till indirekt eld samt ge möjligheter till att delta i insatser internationellt med artilleriförband. Regeringen bemyndigades 2016 (prop. 2016/17:2, bet. 2016/17:FiU11, rskr. 2016/17:53) att fatta beslut om att anskaffa ytterligare 24 pjäser som Norge beslutat att avstå från. Under året har elva pjäser i slutlig konfiguration utnyttjats av Försvarmakten för utbildning. Under 2018 har merparten av de svenska 24 pjäserna levererats till Försvarmakten. Fram till 2018 har Försvarmakten upparbetat ca 1,81 miljarder kronor inom projektet.

Korträckviddigt luftvärn

Efter riksdagens godkännande (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FöU1, rskr. 2012/13:93) beslutade regeringen den 20 december 2012 att anskaffa korträckviddig luftvärnsförmåga, Rb98 (IRIST). Anskaffningen syftar till att vidmakthålla en kvalificerad korträckviddig luftvärnsförmåga. Regeringen bemyndigade den 10 september 2015 Försvarmakten att anskaffa ytterligare robotar. Regeringen bemyndigade vidare den 8 december 2016 Försvarmakten att utöka den ekonomiska ramen för projektet för att hantera uppkomna fördyringar. Förmågan planerades ursprungligen att till del vara operativ i luftvärnsbataljonerna från 2017 och fullt ut 2019. Förseningar i projektet har dock gjort att driftsättning nu planeras påbörjas 2019. Fram till 2018 har Försvarmakten upparbetat 450 miljoner kronor inom projektet.

Lastbilar

Regeringen beslutade den 3 oktober 2013 om anskaffning av lastbilar. Beställningen omfattar min- och splitterskyddade samt oskyddade terränglastbilar inklusive klargöringsfordon för flygbaser. Terrängframkomlighetskraven skiftar från skogsbilväg till terräng beroende på var i organisationen bilarna ska krigsplaceras. Ett ramavtal har upprättats i ett gemensamt projekt mellan Försvarets materielverk och Norska Forsvarets logistikorganisasjon. Lastbilarna var vid beställning planerade att levereras 2014 men har försenats och planeras nu vara driftsatta tidigast i slutet av 2019. För att säkerställa förbandsverksamheten har Försvarmakten genomfört upphandlingar genom andra befintliga ramavtal. Fram till 2018 har Försvarmakten inte upparbetat några medel inom projektet.

Mörkerstridsutrustning

Regeringen beslutade den 7 oktober 2013 om anskaffning av mörkerstridsmateriel. Beställningen omfattar infraröda sikten för handeldvapen och tyngre vapen som kulspruta samt sikten för granatgevär. I beställningen ingår även infraröda observationskikare och laseravståndsmätare. Anskaffningen syftar till att krigsförbanden ska kunna upprätthålla hög förmåga till samlad verkan med grupp, pluton, kompani och bataljon i mörker. Anskaffningen syftar även till att minska riskerna för vådabekämpning av såväl egna förband som tredje part. Beställningen har omplanerats av Försvarmakten och

myndigheten avser inkomma med en ny och omplanerad framställning till regeringen under 2019. Fram till 2018 har inga anslagsmedel upparbetats inom projektet.

Brobandsvagn

Regeringen beslutade den 22 maj 2014 att anskaffa tre brobandsvagnar. Den 11 februari 2016 beslutade regeringen om att bemyndiga Försvarmakten att anskaffa ytterligare tre vagnar. Manöverförbandens rörlighet och operativa effekt i såväl terräng som urban miljö förbättras avsevärt om det finns tillgång till brobandsvagnsystem, något som i dag saknas i Försvarmakten. Tre fordon har levererats under 2017. Fram till 2018 har Försvarmakten upparbetat 340 miljoner kronor inom projektet.

Stridsfordon 90

Regeringen beslutade den 11 januari 2016 om renovering av 262 stycken stridsfordon 90. Beställningen av renoveringen lades under första kvartalet 2016. Beställningen är samordnad med motsvarande renovering av stridsvagn 122. Renovering omfattar livstidsförlängande åtgärder som gör att systemet förblir operativt till minst 2030 samt integrering av ett ledningssystem (stridsledningssystem bataljon, SLB). Stridsfordon 90-systemet är en viktig komponent i markstridskrafterna. De renoverade stridsfordonen planeras att tillföras successivt och i sin helhet vara operativa från 2019 med slutleverans 2023. Fram till 2018 har Försvarmakten upparbetat 9 miljoner kronor inom projektet.

Stridsvagn 122

Regeringen beslutade den 11 januari 2016 om renovering av 88 stycken stridsvagn 122 och åtta stycken bärgningsbandvagn 120A. Beställningen av renoveringen genomfördes 2016. Beställningen är samordnad med motsvarande renovering av stridsfordon 90. Renoveringen omfattar livstidsförlängande åtgärder och integrering av ett ledningssystem (stridsledningssystem bataljon, SLB). Stridsvagnarna planeras att tillföras successivt och i sin helhet vara operativa från 2019, med slutleverans 2023. Fram till 2018 har Försvarmakten upparbetat 15 miljoner kronor inom projektet.

Bataljonsartilleri

Regeringen beslutade i december 2016 att bemyndiga Försvarmakten att anskaffa fordonsburna granatkastare. Anskaffningen omfattar granatkastare monterade i befintliga Stridsfordon 90 chassier. Den första leveransen av systemet är planerad till 2019. Fram till 2018 har Försvarmakten inte upparbetat några anslagsmedel inom projektet.

Marinstridskrafter

Signalspaningsfartyg

Regeringen beslutade den 22 april 2010 om anskaffning av ett nytt signalspaningsfartyg. Den 14 november 2013 beslutade regeringen om en utökad ekonomisk ram för anskaffningen. Den 16 februari 2017 beslutade regeringen på nytt om utökad ekonomisk ram och beställning lades i maj 2017. Skäl för den utökade ekonomiska ramen är fördjupade beräkningsunderlag samt att anskaffningen ställer särskilda säkerhetskrav. Detta har medfört att beställningen har tagit längre tid än planerat. Leverans är beräknad till 2020.

Anskaffningen syftar till att tillgodose behovet av underrättelseinformation till sjöss och ersätter nuvarande signalspaningsfartyget HMS Orion.

Till och med 2017 har Försvarmakten upparbetat 247 miljoner kronor i anslagsmedel inom projektet.

Ubåt A26

Efter riksdagens godkännande (prop. 2009/10:99, bet. 2009/1:FiU21, rskr. 2009/10:348) beslutade regeringen den 1 juli 2010 om anskaffning av två nya ubåtar. I samband med konstruktionsöversyn som initierades 2014 upphävdes upphandlingsbeslutet från 2010. Projektet slutredovisades därför i budgetpropositionen för 2015. Efter en rekonstruering av industrin kunde projektet återupptas. Den 19 mars 2015 bemyndigade regeringen Försvarmakten att beställa produktion och byggnation av två nya ubåtar inom en ekonomisk ram om 8,2 miljarder kronor i 2015 års prisläge. Konstruktion och byggnation har fortsatt under 2017. Slutleverans är planerad till 2023. Till och med 2017 har Försvarmakten upparbetat anslagsmedel om 2 328 miljoner kronor inom projektet.

Halvtidsmodifiering ubåt typ Gotland

Efter riksdagens godkännande (prop. 2009/10:99, bet. 2009/1:FiU21, rskr. 2009/10:348) beslutade regeringen den 1 juli 2010 om modifiering och livstidsförlängning av två befintliga ubåtar av Gotlandsklass. Efter en rekonstruering av industrin kunde projektet återupptas. Den 11 december 2014 bemyndigade regeringen Försvarmakten att beställa halvtidsmodifiering av två ubåtar typ Gotland. Slutleverans är planerad till 2020. Den första ubåten var planerad att sjösättas i april 2018 men är nu försenad till sommaren 2018. Detta kan komma att påverka slutleverans även av den andra ubåten. Projektet har t.o.m. 2017 inte genererat något ekonomiskt utfall.

Åtgärder korvett typ Visby

Försvarmakten har i väntan på genomförandet av en större halvtidsmodifiering identifierat ett antal åtgärdepunkter som behöver åtgärdas omgående. Regeringen fattade beslut om åtgärderna i juni 2017, då även beställning genomfördes. Leverans kommer att ske mellan 2018 och 2019. Beställningen har t.o.m. 2017 inte genererat något ekonomiskt utfall.

Halvtidsmodifiering korvett typ Gävle

Regeringen fattade i juni 2017 beslut om halvtidsmodifiering av korvett typ Gävle, omfattandes två fartyg. Beställning till industrin lades 2017 och leverans planeras 2020.

Anskaffning av sjömålsrobot

Regeringen fattade den 30 mars 2017 beslut om anskaffning av sjömålsrobot till flyg- och marinstridskrafterna. Projektet löper enligt gällande planering och har under 2017 inte genererat något ekonomiskt utfall.

Anskaffning av bojåtar

Regeringen beslutade i december 2016 om anskaffning av bojåtar. Leverans kommer att ske 2020 och projektet har under 2017 inte genererat något ekonomiskt utfall.

Ersättning lätt torped

Efter riksdagens godkännande (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:11:FöU1, rskr. 2010/11:103) beslutade regeringen den 14 oktober 2010 att ersätta det nuvarande lätta torpedsystemet. Efter att projektet inte kunnat påbörjas i tid genomfördes en kravharmonisering av projektet,

varpå regeringen den 12 mars 2016 fattade ett nytt anskaffningsbeslut. Försvarets materielverk har därefter lagt en beställning och konstruktion och provverksamhet inleddes under 2016.

Det nya torpedsystemet kommer att benämnas torped 47 och avses integreras i ubåt typ Gotland samt i Korvett typ Visby. Torped 45 ska vidmakthållas till 2023 för att förmågeglapp ska undvikas. Försvarmakten har inte redovisat någon upparbetad eller planerad ekonomi inom ramen för projektet i sin årsredovisning.

Halvtidsmodifiering av röjdykfartyg typ Spårö

Regeringen beslutade den 10 januari 2013 om att genomföra halvtidsmodifiering av två röjdykfartyg typ Spårö. Efter Försvarmaktens omplanering avbröts projektet tillfälligt under första kvartalet 2016 utan att någon beställning ännu hade lagts. Uppdraget planerades att återupptas 2018. Efter ytterligare omplanering i Försvarmakten har projektet åter skjutits på framtiden och planeras att återupptas 2023. Försvarmakten har inte redovisat någon upparbetad eller planerad ekonomi inom ramen för projektet i sin årsredovisning.

Uppgradering av stridsbåtar

Regeringen beslutade den 14 mars 2013 om att anskaffa uppgradering av stridsbåt 90, tillhörande amfibiebataljonen. Uppgraderingen omfattar bl.a. motorer och framdrivningssystem samt lednings-, sambands- och navigationssystem. Uppgraderingen syftar till att förlänga båtarnas tekniska och operativa livslängd. Projektet har under arbetet utvecklats för att bättre motsvara Försvarmaktens operativa krav, vilket har lett till att beställningen har försenats. I juni 2017 fattade regeringen beslut om Livstidsförlängning Stridsbåt 90 steg 2, vilket omfattar 76 båtar. Leverans till Försvarmakten beräknas ske successivt mellan 2018 och 2021. Beställningen har t.o.m. 2017 inte genererat något ekonomiskt utfall.

Flygstridskrafter*JAS 39E*

Efter riksdagens godkännande (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FöU1, rskr. 2012/13:93, prop. 2013/14:99, bet. 2013/14:FiU21, rskr. 2013/14:317) beslutade regeringen den 10 januari 2013 om utveckling och anskaffning av JAS 39E.

Provflygplanet, 39-8, har genomgått olika prov under 2017 och flygningar har genomförts under 2017. De övriga två provflygplanen, 39-9 och 39-10, är under sammanbyggnad och slutmontering. Utvecklingsavtalet för JAS 39E har under 2018 omförhandlats för att bidra till ökad kravuppfyllnad och tidsplaner som överensstämmer med utvecklingsläget. Avtalet innebär att initiala leveranser till staten sker 2020.

Utvecklingsarbetet fortskrider och slutleverans beräknas ske tidigast 2026. Den förändrade ombeväpningsplanen från JAS 39C/D till JAS 39E innefattande utökad nyproduktion avseende komponenter för att bibehålla en högre numerär och tillgänglighet av JAS 39C/D i verksamheten fortlöper.

Till och med 2017 har Försvarmakten upp- arbetat ca 13,6 miljarder kronor i anslagsmedel inom projektet.

Långräckviddig flygburen jaktrobot

Efter riksdagens godkännande (prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:FöU1, rskr. 2009/10:104) beslutade regeringen den 23 juni 2010 om anskaffning och integration av radarjaktrobot Meteor till JAS 39C/D.

I och med införandet av JAS 39C/D materiel- systemversion 20 under 2016 är Meteor operativ i Försvarmakten.

Av sekretesskäl är en ekonomisk redovisning inte möjlig att lämna i budgetpropositionen. Inga ekonomiska eller tidsmässiga avvikelser från ursprunglig plan har emellertid redovisats.

Helikopter 14

Regeringen beslutade den 13 september 2001 om anskaffning av helikopter 14 (NH 90). Helikoptersystemet ska lösa såväl markoperativa som sjöoperativa uppgifter. Anskaffningen omfattar bl.a. 18 stycken helikopter 14 i två olika konfigurationer, helikopter 14E och 14F. Materielen tillförs helikopterflottiljen. Under 2015 beslutade regeringen att ytterligare fyra helikoptrar (sammanlagt nio) ska modifieras till sjöoperativ version, helikopter 14F. Under 2017 har ytterligare en sjöoperativ helikopter levererats till förband. Totalt har fem helikoptrar (helikopter 14F) i slutlig konfiguration levererats till Försvarmakten. Ursprunglig planerad slutleverans var 2009. Samtliga 18 helikoptrar planeras vara överlämnade till Försvarmakten 2021. Till och med 2017 har ca 7,15 miljarder

kronor upp- arbetats inom projektets ekonomiska ram.

Operativ ledning, logistik och stödfunktioner

Ledningsförmåga mark

Regeringen beslutade den 16 maj 2013 om ledningsförmåga mark i och med bemyndigande till Försvarmakten att anskaffa strids- ledningssystem bataljon (SLB), gemensamt taktiskt radiosystem (GTRS) och kommunikationsnod. De tre anskaffningarna syftar tillsammans till att medge en kvalificerad ledningsförmåga (Battle Management System – BMS). Införandet av BMS i krigsorganisationen kommer att ske successivt under planerings- perioden samt initialt taktas med renoveringen av Stridsvagn 122 samt Stridsfordon 90. Kommunikationsnoderna har överlämnats till Försvarmakten under 2016. Fortsatt installation har skett av ett antal utrustningar. Merparten kommer att monteras i stridsvagn 122 och stridsfordon 90 under den påbörjade renoveringen av dessa fordon. SLB hårdvaru- anskaffning har gått enligt plan och tagit igen tidigare års försening. Även denna materiel är redo för fordonsintegration. Taktiskt radio- system (GTRS) som ersättare till nuvarande radio 180 har upphandlats av Försvarets materielverk och kontrakt har tecknats med industrin. Arbete med integrering av den nya radion i fordon har påbörjats, framför allt med stridsvagn 122 och stridsfordon 90. SLB programvara har fortfarande så stora problem att det inte går att överlämna till Försvarmakten. Systemöverlämning av SLB är planerad till slutet av 2018 och därmed kan även det samlade systemet överlämnas. Fram till 2018 har Försvarmakten upp- arbetat drygt 500 miljoner kronor inom projektet.

Anpassning telekom ledningsplatser

Regeringen beslutade den 7 oktober 2013 om att anskaffa anpassning av telekommunikation vid ledningsplatser. Beställningen omfattar servrar, datorer, routrar och switchar. Syftet med anskaffningen är att förbättra förutsättningar för brigadledningsförmåga. Telekom ledningsplatser planeras att tillföras brigadstaberna och blir operativt successivt under de kommande åren. Projektet beställdes sent 2014 och planerad drift- sättning är 2019–2021. Leveranser har påbörjats enligt plan och inga avvikelser har rapporterat angående tillförseltakten.

Informationsinfrastruktur

Regeringen beslutade den 28 februari 2013 om anskaffning av informationsinfrastruktur. Beställningen omfattar en plattform av både hård- och mjukvaror som realiserar en klient-, server-, kommunikations- och nätverksinfrastruktur. Investeringen syftar till att Försvarsmaktens informationssystem ska kunna hantera information klassad upp till Hemligt. På grund av förseningar relaterade till säkerhetsklassning har anskaffningen skjutits fram den planerade driftsättningen har omplanerats till 2019. Fram till 2018 har Försvarsmakten upparbetat 47 miljoner kronor inom projektet.

Satellitkommunikation

Regeringen beslutade den 28 februari 2013 om anskaffning av ytterligare ett system för satellitkommunikation, FM Satkom. FM Satkom omfattar basstation (serverplats och antenner), fjärranslutningsenhet (kommunikationsstationer som är permanent monterade i farkoster) samt soldatburna terminaler. Anskaffningen omfattar vidare ytterligare fjärranslutningsenheter och burna terminaler. Anskaffningen syftar till att förbättra driftssäkerheten, öka redundansen och öka tillgängligheten på system för kommunikation vid internationella insatser och förberedande övningar. FM Satkom planeras i huvudsak tillföras sambandsbataljonen som en central resurs som kan fördelas till andra förband när behov uppstår. Delar av systemet har planenligt beställts och planeras vara operativt från 2019. Fram till 2018 har Försvarsmakten upparbetat 20 miljoner kronor inom projektet.

Materiel till telekrigsbataljonen

Regeringen beslutade den 26 september 2013 om att anskaffa materiel till telekrigsbataljonen. Anskaffningen syftar till att komplettera förbandets materiel med mer kvalificerad utrustning än vad förbandet i dag förfogar över så att det i högre grad ska kunna lösa de internationella uppgifter som fastställts i förbandets målsättning. Fram till 2018 har drygt 270 miljoner kronor upparbetats inom projektet.

Strategisk styrning av materielförsörjningen

Materielförsörjningen är alltjämt behäftad med betydande osäkerheter. Under den försvarspolitiska inriktningsperioden har planeringen visat sig överstiga befintlig finansiering, vilket successivt lett till förskjutningar av planerade

investeringar. Det bidrar till att materieluppfyllnadsgraden av krigsorganisationen är lägre än ursprungligen planerat.

Försvarsmakten och Försvarets materielverk har med utgångspunkt i regeringens uppdrag om att förbättra tillförlitligheten i genomförandet av materielinvesteringar (Fö2017/00066/MFU) vidtagit flera åtgärder. Bland annat används planeringsreserver i högre utsträckning för hanteringen av olika typer av risk samt framtida prisomräkningar.

I februari 2018 redovisade utredningen om Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov betänkandet Försvarsmaktens långsiktiga materielbehov (SOU 2018:7). Utredaren lämnar bl.a. förslag till prioriteringar inom materielförsörjningen vid oförändrade ekonomiska ramar samt vid högre ramar i tre olika steg. Betänkandet har remissbehandlats och bereds fortsatt i Regeringskansliet. Det utgör därtill underlag för Försvarsberedningens fortsatta arbete.

Försvarsmakten och Försvarets materielverk har under 2018 fått i uppdrag att genomföra den omorganisation av uppgifter inom materiel- och logistikförsörjningen som regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2018 mot bakgrund av de förslag som lämnats i betänkande Logistik för högre försvarsberedskap (SOU 2016:88). Myndigheterna har även fått i uppdrag att förbereda övergången till en ny finansiell styrmodell från och med 2019 i enlighet med utredningens förslag. Myndigheterna har också fått i uppdrag att utveckla samverkansformerna mellan myndigheterna syftande till att anpassa planerings- och beslutsprocessen för investeringar i försvarsmateriel till denna styrmodell.

Sedan den 21 maj 2018 framgår det av förordningen (2007:854) med instruktion för Försvarets materielverk att myndigheten, när det är relevant, i sin verksamhet ska säkerställa att de varor och tjänster som myndigheten upphandlar är ändamålsenligt utformade för kvinnor och män.

Internationellt materielsamarbete

Det industri- och marknadsrelaterade arbetet har bedrivits med en hög ambitionsnivå inom EU. I juni 2017 presenterade Europeiska kommissionen en så kallad försvarsfond, samt ett förordningsförslag om ett europeiskt försvarsindustriellt utvecklingsprogram (EDIDP) som

syftar till att stödja konkurrenskraften och innovationskapaciteten inom unionens försvarsindustri (se faktapromemoria 2016/17:FPM113). Inom ramen för arbetet med fonden driver kommissionen för närvarande även en förberedande åtgärd för försvarsforskning (PADR) för åren 2017–2019. Europeiska rådet, Europaparlamentet och Europeiska kommissionen nådde en politisk överenskommelse om ett förordningsförslag om EDIDP den 7 juni 2018. Förslaget antogs formellt av rådet och parlamentet i juli, och förordningen trädde i kraft hösten 2018. Förordningen medger deltagande av all försvarsindustri verksam i Sverige. Kommissionen har även presenterat ett förordningsförslag för en fortsatt försvarsfond under nästa sjuåriga EU-budgetperiod, EDF 2021–2027, som innehåller både forsknings- och industriutvecklingsaktiviteter.

Sverige har deltagit i de initiala diskussionerna om EDF, med inriktningen att värna nationell kompetens, medlemsstaternas rätt att vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa en effektiv och säker materielförsörjning samt verka för att ge svenska aktörer så goda förutsättningar som möjligt att delta.

Det bilaterala materielsamarbetet regleras ofta genom så kallade samförståndsavtal. Sverige har för närvarande drygt 30 sådana avtal.

Exportstöd

Den exportstödande verksamheten används som ett medel att främja en kostnadseffektiv materielförsörjning ur ett livscykelerspektiv. De statliga aktörernas medverkan i export-sammanhang har kontinuerligt prioriterats, baserat på den bedömda nyttan för Försvarsmakten. Verksamheten bedrivs med krav på transparens och affärsmässighet.

En grundläggande förutsättning för det statliga exportstödet är att exporten godkänns av ansvarig exportkontrollmyndighet. De ändringar i krigsmateriellagstiftningen som trädde i kraft den 15 april 2018 innebär en skärpt exportkontroll.

Den exportstödande verksamheten har under året varit omfattande med svensk närvaro i ett flertal utländska anskaffningsprojekt i olika faser.

Verksamheten har under året riktats till ett tiotal länder. Bland annat har stor vikt legat på det fortsatta arbetet med Finlands pågående anskaffning av stridsflygplan. Utöver stridsflyg-system Gripen har exportstöd avseende

ubåtssystem A26 och artillerisystem Archer varit prioriterat.

Forskning och utveckling

Totalförsvarets forskningsinstitut har initierat ny verksamhet inom cyber, obemannade system och artificiell intelligens. Totalförsvarets forskningsinstitut har även i samband med försvarsmaktsövning Aurora17 bistått med bland annat analysstöd. På regeringens uppdrag har forskning avseende skydd mot och hot från kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen (CBRN) utförts av Totalförsvarets forskningsinstitut, som innehar en internationellt erkänd spetskompetens inom detta område. Forskningen har bidragit till att utveckla och bibehålla svensk grundkompetens och förmåga att utföra oberoende bedömningar rörande hot och risker inom CBRN-området.

Den säkerhets- och försvarspolitiska forskningen, särskilt avseende utvecklingen i Ryssland, som myndigheten utför på regeringens uppdrag ger ett väsentligt bidrag till kunskapsuppbyggnad och beslutsfattande avseende säkerheten i Sveriges närområde. Totalförsvarets forskningsinstitut har även bidragit till kompetens- och informationsöverföring om Ryssland och dess militära förmåga i det internationella samarbetet.

Försvarsmakten har under 2017 fortsatt prioriterat forskning och utveckling inom för Sverige strategiskt viktiga områden, så kallade integritetskritiska områden. Exempelvis har ny forskning startat inom autonomiområdet, artificiell intelligens samt förstärkning inom rymdbaserade förmågor i samarbete med bland annat Totalförsvarets forskningsinstitut. Under 2017 har även området Operationer i cyberdomänen etablerats för att bättre samla forskningen inom området och därmed uppnå bättre synergieffekter.

Forskning i syfte att utveckla Försvarsmaktens förmåga att leda och genomföra underrättelse- och säkerhetstjänst vid nationella och internationella operationer som initierades 2016, har under 2017 bland annat resulterat i en bättre förståelse för vilka forskningsbehov som behöver tillgodoses och har nyttjats i arbetet Försvarsmaktens framtida planering.

Regeringens särskilde utredare överlämnade i december 2016 sitt betänkande Forskning och

utveckling på försvarsområdet (SOU 2016:90), med förslag avseende inriktning, omfattning och utförande av forsknings- och utvecklingsverksamhet på försvarsområdet. Betänkandet har remitterats och beretts i Regeringskansliet. Regeringen har i regleringsbrevet för 2018 gett Försvarsmakten och Totalförsvarets forskningsinstitut i uppdrag att utöka redovisningen av forsknings- och utvecklingsverksamheten. Syftet är att förbättra möjligheterna till strategiska överväganden och att vidareutveckla effektivitet och kvalitet i verksamheten. Ytterligare resurser tillfördes forsknings- och utvecklingsverksamheten i budgetpropositionen för 2018, i enlighet med försvarsöverenskommelsen 2017. Resursökningen är i linje med de utökade behov som konstaterades i betänkandet.

Regeringen har under 2017 även deltagit i arbetet med utformningen av ett framtida europeiskt försvarsforskningsprogram inom ramen för EU-arbetet. Regeringen har etablerat en svensk organisation för arbetet med programmet, i syfte att främja svenska aktörers deltagande och dess bidrag till svensk förmågeutveckling.

Miljö och fysisk planering

Miljöfrågor

Försvarsmakten har under 2017, inom ramen för sitt miljöledningssystem, inlett interna miljörevisioner med hjälp av myndighetens egna miljörevisorer. De sex myndighetscheferna inom försvarssektorn har vidare enats om ett gemensamt inriktningsdokument inom miljöområdet i syfte att bland annat öka andelen energi från förnybara källor samt verka för att begränsa påverkan från hälso- och miljöfarliga ämnen i kemiska produkter och varor.

Vind- och vågkraft

Med utgångspunkt i luftfartsförordningens (2010:770) bestämmelser om höga objekt och flyghinder gör Försvarsmakten en så kallad hinderprövning. Prövningen görs med utgångspunkt i övnings- och skjutverksamhet, militär luftfart och kommunikations- och sensorsystem som Försvarsmakten och andra myndigheter i försvarssektorn har.

Försvarsmakten besvarade 148 remisser gällande vindkraft under 2017. Föregående år var antalet remisser 150 och 2015 var antalet 225. I

dessa ärenden inkluderas såväl remisser om bygglov och miljöprövningar som vindbruksplaner och remisser i tidigt skede. Vad avser vågkraft har Försvarsmakten under året endast deltagit i tidiga dialoger för sådana projekt, bland annat avseende utökning av vågkraftsanläggning på västkusten. I sådana ärenden har Försvarsmakten framfört erinran vad avser att etablera vågkraftsanläggningar inom myndighetens sjöövningsområden.

Försvarsmakten har inte framfört någon erinran i 62 procent av de inkomna remisserna under 2017. Myndigheten har då dels analyserat enskilda positioner, dels gjort en uppskattning av potential för utbyggnad inom områden/delar av områden där individuella positioner inte preciserats samt där konflikt med riksintresset för totalförsvaret inte föreligger.

Försvarsmakten har under året aktivt deltagit i Havs- och vattenmyndighetens arbete med den statliga havsplaneringen. Myndigheten har löpande under året lämnat underlag om vilka områden som kan komma i konflikt med riksintressen för totalförsvarets militära del. Försvarsmakten har inte framfört någon erinran gällande flera av de områden som Havs- och vattenmyndigheten utreder som lämpliga för etablering av olika former av förnybar energi.

Tillkännagivanden om försvarsmusiken

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör klargöra för Försvarsmakten att försvarsmusikens uppgift, utöver att medverka i statsceremonier, även är att medverka nationellt och internationellt i förbandsspelningar och konserter för det civila samhället (bet. 2016/17:FöU6 punkt 16, rskr. 2016/17:176). Riksdagen har meddelat att den inte delar regeringens bedömning att tillkännagivandet kan anses som slutbehandlat och har gjort ett nytt tillkännagivande till regeringen (bet. 2017/18:FöU1, punkt 3, rskr. 2017/18:101). Punkten står därför åter som öppen.

3.3 Budgetförslag

3.3.1 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tabell 3.6 Anslagsutveckling 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

2017	Utfall	33 147 041	Anslags- sparande	-446 319
2018	Anslag	35 043 584 ¹	Utgifts- prognos	34 199 663
2019	Förslag	33 666 845 ²		
2020	Beräknat	34 205 889 ³		
2021	Beräknat	34 763 047 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² 75 000 tkr avser beräknad statlig ålderspensionsavgift för 2019.

³ Motsvarar 33 672 119 tkr i 2019 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 33 713 577 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera utbildnings- och övningsverksamhet för utvecklingen av Försvarsmaktsorganisationen, planering, insatser samt försvarsunderrättelseverksamhet. Anslaget får vidare användas till att finansiera åtgärder med avsikt att bibehålla materielens eller anläggningens tekniska förmåga eller prestanda samt åtgärder för att upprätthålla minsta bestånd av beredskapsvaror i lager. Anslaget får även användas för stöd till frivilliga försvarsorganisationer samt för stöd till veteran- och anhörigorganisationer. Även fasta kostnader för multinationella samarbeten får finansieras från detta anslag. Anslaget får vidare användas för det säkerhetsfrämjande samarbetet med andra länder samt till exportfrämjande åtgärder inom försvarssektorn.

Rörelsekapital

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2019 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 2 000 000 000 kronor för att tillgodose Försvarsmaktens behov av rörelsekapital.

Skälen för regeringens förslag: Försvarsmakten behöver tillgång till ett rörelsekapital med

anledning av övergången till ny finansiell styrmodell inom materieförsörjningen. För att stödja införandet sker övergången successivt. För vidmakthållandeprojekt där staten ingått avtal före den 1 januari 2019 föreslår regeringen att anslagsbelastningen kommande budgetår får ske enligt nuvarande finansiella styrmodell, dvs. anslagsavräkning utifrån milstolpar mellan Förvarets materielverk och Försvarsmakten. Regeringen föreslår att Försvarsmakten för en successiv övergång får nyttja en kredit. Behovet av kredit kommer successivt att minska för att helt upphöra när dessa objekt i sin helhet har anslagsavräknats eller vid den tidpunkt som regeringen senare fastställer. För objekt i investeringsplanen där avtal tecknats efter den 31 december 2018 sker anslagsbelastningen i samband med att utgiften för staten inträffar.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för vidmakthållande av försvarsmateriel för 2019–2024 godkänns som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar.

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till inriktning för vidmakthållande av befintliga investeringar för åren 2019–2024 och dess struktur bygger på investeringsplaneringsutredningens (SOU 2014:15) förslag. Förslaget till inriktning utgår från den försvarspolitiska inriktningspropositionen (prop. 2014/15:109). Beloppen per område är regeringens bedömning av investeringsplanens omfattning och inriktning för perioden 2019–2024.

I förhållande till förslaget i budgetpropositionen för 2018 har planen förändrats. Detta beror till del på att innehållet i planeringen ändrats, bl.a. genom att olika investeringar förskjutits i tiden. Även pris- och löneomräkningen och den anslagsomfördelning som genomförts till följd av ny finansiell styrmodell har påverkat planens omfattning och fördelning.

Till följd av den föreslagna reformen av den finansiella styrmodellen för materieförsörjningen inkluderar planen härmed utgifter till utomstatliga leverantörer och förvaltnings-

utgifter hos Försvarets materielverk som är direkt hänförliga till respektive investeringsobjekt.

Tabell 3.7 Investeringsplan för vidmakthållande av försvarsmateriel

Miljoner kronor	Utfall 2017	Prognos 2018	Budget 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Vidmakthållande av befintliga investeringar anslaget 1:1								
Armétridskrafter	780	637	678	719	504	445	1035	927
Marinétridskrafter	803	1 313	930	995	965	804	1 037	858
Flygétridskrafter	2 326	1 966	1 648	1 703	2 124	1 866	1 539	1 660
Operativ ledning	1 170	1 138	1 063	1 217	1 095	1 415	1 225	1 060
Logistik	680	831	794	456	422	399	596	515
Stödfunktioner	1 524	1 387	1 292	1 246	1 152	1 451	1 503	1 531
Summa utgifter för vidmakthållande	7 284	7 272	6 405	6 336	6 262	6 382	6 935	6 552
Varav projektrelaterade förvaltningsutgifter (FMV)			662	671	683	661	661	661
Varav investeringar i anläggningstillgångar	1 297	1 231	1 305	1 075	931	982	982	982
Finansiering								
Anslag 1:1	7 284	7 272	6 405	6 336	6 262	6 382	6 935	6 552
Summa finansiering av vidmakthållande	7 284	7 272	6 405	6 336	6 262	6 382	6 935	6 552

Anm: Till följd av för övergången till den nya ekonomiska styrmodellen redovisas projektrelaterade förvaltningsutgifter hos Försvarets materielverk endast för 2019 och framåt.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 300 000 000 kronor 2020–2030.

Skälen för regeringens förslag: I förslaget till bemyndigande för 2019 ingår sedan tidigare beställda objekt som kommer att belasta anslaget fr.o.m. 2020 (utestående åtaganden) och objekt som planeras beställas under 2019 (nya åtaganden). Anskaffningar inom anslaget hänförs sig till vidmakthållande av tidigare investeringar i materiel och anläggningar. Bemyndigandet omfattar bl.a. underhåll av Försvarmaktens materiel och anläggningar som inte är av löpande eller driftskaraktär. Verksamheten bidrar därmed till att uppfylla målen för det militära försvaret och bibehålla krigsförbandens krigsduglighet.

Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 300 000 000 kronor 2020–2030.

Kompletterande information

Regeringen beskriver i avsnitt 3.3.11 hur den föreslagna reformen av den finansiella styrmodellen för materieförsörjningen påverkar redovisningen av beställningsbemyndiganden. Den nya finansiella styrmodellen innebär att redovisningen av beställningsbemyndiganden ska avse utestående åtaganden mot utomstatliga leverantörer. För de objekt som omfattas av övergångslösningen kommer beställningsbemyndigandet under övergångsperioden även att avse åtaganden som enligt hittills gällande modell byggs upp av beställningar mellan Försvarmakten och Försvarets materielverk, minskat med Försvarets materielverks förvaltningsutgifter. Infriande av åtaganden sker vid tidpunkterna för anslagsbelastning.

Tabell 3.8 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022–2030
Ingående åtaganden	19 482 653	15 735 799	16 769 492			
Nya åtaganden	2 055 561	7 682 153	5 889 526			
Infriade åtaganden	5 802 414	-6 648 460	-7 592 517	-5 090 071	-5 056 732	-4 919 698
Utestående åtaganden	15 735 800	16 769 492	15 066 501			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	18 000 000	17 100 000	15 300 000			

Anm: Infriade åtaganden för 2019 innehåller en justering för övergången till den nya ekonomiska styrmodellen i enlighet med beskrivningen i avsnitt 3.3.11.

Redovisning av vidmakthållande och aveckling

Förslaget till investeringsplan utgörs väsentligen av större vidmakthållande som Försvarmakten har beställt under 2018 eller tidigare, samt avser att beställa inom försvarsperioden enligt den nuvarande planeringen.

Tabell 3.9 Redovisning av vidmakthållande och aveckling

Materielområde	Beställning
Arméstridskrafter	Återanskaffning av Grk ammunition Vidmakthållande Stridsfordonsystem Återanskaffning 5,56 ammunition Vidmakthålla luftvärnssystem
Marinstridskrafter	Vidmakthållande sensorer Vidmakthållande ubåt och ubåtsräddningssystem Vidmakthållande sjöstridssystem
Flygstridskrafter	Vidmakthållande stridsflygsystem Vidmakthållande helikoptersystem Vidmakthållande transportflygsystem Vidmakthållande flygbassystem Vidmakthållande ledningssystem flyg Vidmakthållande RBS 15 Vidmakthållande SK60
Operativ ledning	Vidmakthållande gemensamt ledningsstöd Vidmakthållande fast nät Vidmakthållande signalskydd och it-säkerhet
Logistik	Vidmakthållande personligt utrustningssystem Vidmakthållande logistikledningssystem
Stödfunktioner	Återanskaffning reservmateriel

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslaget minskas

med 729 miljoner kronor för att bidra till finansieringen av ökningen av anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggning*.

Därutöver minskar anslaget med 1 120 miljoner kronor till följd av reformen av ansvarsfördelning och finansiell styrmodell för materielförsörjningen. Anslagsförändringen består av dels en överföring till anslaget 1:11 *Försvarets materielverk* med 698 miljoner kronor, dels en överföring till anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* med 422 miljoner kronor.

Vidare minskas anslaget med 1,2 miljoner kronor med anledning av att nödvändiga administrativa och handläggande uppgifter som Kammarkollegiet utför åt Statens överklagandenämnd bedöms öka. Anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning ökas med motsvarande belopp.

Anslaget har i förhållande till 2018 beräknats enligt följande.

Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	34 940 784	34 940 784	34 940 784
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	574 947	1 137 942	1 680 517
Beslut	-729 197	-735 399	-703 711
Överföring till/från andra anslag	-1 119 689	-1 137 438	-1 154 544
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	33 666 845	34 205 889	34 763 047

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär och beräkningen tar inte hänsyn till anslagsförändringar till följd av inrättandet av ett förvaltningsanslag för Försvarets materielverk.

Regeringen föreslår att 33 666 845 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 34 205 889 000 kronor respektive 34 763 047 000 kronor.

3.3.2 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tusental kronor

2017	Utfall	1 040 073	Anslags-sparande	123 550
2018	Anslag	1 147 159 ¹	Utgifts-prognos	1 041 463
2019	Förslag	1 162 564		
2020	Beräknat	1 181 387 ²		
2021	Beräknat	1 199 795 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 162 564 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 162 564 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för särutgifter för den verksamhet med förband utomlands som Försvarsmakten genomför efter beslut av riksdag och regering. Vidare får anslaget användas för Sveriges del av de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med EU-ledda insatser internationellt, som finansieras via den s.k. ATHENA-mekanismen. Vidare får anslaget

användas för särutgifter för Försvarsmaktens bidrag till insatser internationellt som inte innebär sändande av väpnad styrka till andra länder, förutom militärobservatörer, samt sekondering av personal till internationella stabsbefattningar kopplade till pågående insatser.

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2018 beräknats enligt följande.

Tabell 3.12 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	1 147 159	1 147 159	1 147 159
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	15 405	34 228	52 636
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 162 564	1 181 387	1 199 795

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 1 162 564 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 1 181 387 000 kronor respektive 1 199 795 000 kronor.

3.3.3 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tabell 3.13 Anslagsutveckling 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

2017	Utfall	10 062 433	Anslags-sparande	-107 973
2018	Anslag	10 816 324 ¹	Utgifts-prognos	10 917 387
2019	Förslag	12 411 311		
2020	Beräknat	12 750 667 ²		
2021	Beräknat	13 228 764 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 12 506 515 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 12 737 455 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera utveckling, anskaffning, återanskaffning och avveckling av anslagsfinansierad materiel och anläggningar. Anslaget finansierar även åtgärder, avseende anslagsfinansierad materiel och anläggningar, där avsikten är att förändra teknisk förmåga eller prestanda inklusive förlängning av livstiden. Vidare får anslaget användas för finansiering av förstagångsanskaffning av beredskapsvaror samt anskaffning med syfte att öka minsta bestånd av beredskapsvaror i lager. Anslaget finansierar omställnings- och avvecklingskostnader som kan komma att uppstå inom ramen för pågående omstrukturering av logistik- och materielförsörjningen samt forskning och utveckling.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för anskaffning av försvarsmateriel för 2019–2024 godkänns som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar.

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till inriktning för anskaffning av materielinvesteringar 2019–2024 och dess struktur bygger på investeringsplaneringsutredningens förslag (SOU 2014:15). Förslaget till inriktning utgår från planerat materielbehov i enlighet med den försvarspolitiska inriktningspropositionen (prop. 2014/15:109). Beloppen per område är regeringens bedömning av investeringarnas omfattning och inriktning för perioden 2019–2024 med utgångspunkt i nuvarande materielbehov.

I förhållande till förslaget i budgetpropositionen för 2018 har planen förändrats. Detta beror till del på att innehållet i planeringen ändrats, bl.a. genom att olika investeringar förskjutits i tiden. Även pris- och löneomräkningen och den anslagsomfördelning som genomförts till följd av ny finansieringsmodell har påverkat planens omfattning och fördelning. En justering har även gjorts för att redovisa föregående års tillskott till anslaget även efter 2021. Regeringen svarar för att riksdagen delges sådan information som är nödvändig för att riksdagen ska kunna utöva sin finansmakt. Osäkerheterna i enskilda materielanskaffningar är alltjämt betydande. Förändringar av investeringsplanen, inom ramen för beslutat anslag och beställningsbemyndigande, är därför inte osannolika.

Till följd av den föreslagna reformen av den finansiella styrmodellen för materieförsörjningen inkluderar planen härmed utgifter till utomstatliga leverantörer och förvaltningsutgifter hos Försvarets materielverk som är direkt hänförliga till respektive investeringsobjekt.

Tabell 3.14 Investeringsplan för anskaffning av försvarsmateriel

Miljoner kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Budget 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Anskaffning och utveckling av nya investeringar anslaget 1:3								
Arméstridskrafter	1 207	1 697	2 391	2 627	3 413	3 313	2 913	3 376
Marinstridskrafter	1 551	2 611	3 725	3 048	1 368	1 893	1 851	1 429
Flygstridskrafter	4 725	3 909	4 602	5 095	5 646	5 847	5 569	5 978
Operativ ledning	1 573	1 284	840	924	1 044	578	1 053	1 015
Logistik	71	271	102	119	162	151	590	360
Stödfunktioner	1 033	1 194	1 570	1 692	1 917	1 773	1 344	1 390
Summa utgifter för anskaffning och utveckling	10 160	10 966	13 231	13 505	13 549	13 556	13 321	13 547
<i>Varav projektrelaterade förvaltningsutgifter (FMV)</i>			674	683	694	694	694	694
<i>Varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	7 524	8 181	9 757	9 842	10 011	9 720	9 720	9 720
Finansiering								
Anslag 1:3	10 160	10 966	12 557	12 822	12 855	12 862	12 627	12 853
Anslag 1:11			674	683	694	694	694	694
Summa finansiering av anskaffning och utveckling	10 160	10 966	13 231	13 505	13 549	13 556	13 321	13 547

Anm: Till följd av övergången till den nya ekonomiska styrmodellen redovisas projektrelaterade förvaltningsutgifter hos Försvarets materielverk endast för 2019 och framåt. Investeringsplanen inkluderar kostnader som är hänförliga till den del av artillerisystemet Archer som avses avyttras och tills dess finansieras med anslagskrediten.

Redovisning av anskaffningar

Förslaget till investeringsplan utgörs huvudsakligen av större anskaffningar som Försvarsmakten har beställt under 2018 eller tidigare, samt avser att beställa inom försvarsperioden enligt den nuvarande planeringen.

Tabell 3.15 Redovisning av anskaffningar

Materielområde	Beställning	
Arméstridskrafter	Anskaffning Archer	
	Renovering av stridsvagn 122	
	Fordonsburet granatkastarsystem	
	Renovering av stridsfordon 90	
	Anskaffning av lastbilar	
	Anskaffning av insatsförmåga luftvärn	
	Anskaffning av brobandvagn	
	Anskaffning medelräckviddigt luftvärn	
	Marinstridskrafter	Modifiering av korvetter Gävle/Sundsvall
		Åtgärder korvett typ Visby
Anskaffning sjömålsrobot (marin)		
Anskaffning undervattenssensorer		
Anskaffning av Ubåt A-26		
Halvtidsmodifiering av ubåt typ Gotland		
Anskaffning av nytt lätt torpedsystem		
Halvtidsmodifiering av stridsbåt 90		
Livstidsförlängning stridsbåt 90		
Anskaffning bojbat		
Flygstridskrafter	Utveckling och anskaffning av JAS 39E	
	Anskaffning system JAS 39C/D	
	Anskaffning sjömålsrobot (flyg)	
	Anskaffning av helikopter 14	
Operativ ledning	Anskaffning gemensamt taktiskt radiosystem	
Logistik	Anskaffning taktiska tält	
Stödfunktioner	Systemledning gemensamt	

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar och avveckling av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 58 000 000 000 kronor 2020–2028.

Skälen för regeringens förslag: I förslaget till bemyndigande för 2019 ingår sedan tidigare beställda objekt som kommer att belasta anslaget fr.o.m. 2020 (utestående åtaganden) och objekt som planeras beställas under 2019 (nya åtaganden). Försvarsmakten och Försvarets materielverk behöver besluta om anskaffning av materiel och anslagsfinansierade anläggningar som sträcker sig över flera år. Anskaffningarna bidrar till att uppfylla målen för det militära försvaret och säkerställa krigsförbandens krigsduglighet. Verksamheten omfattar även avveckling av tidigare investeringar i materiel samt utfasning av förbrukad eller utsliten materiel. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar och avveckling av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 58 000 000 000 kronor 2020–2028.

Kompletterande information

Regeringen beskriver i avsnitt 3.3.11 hur den föreslagna reformen av den finansiella styrmodellen för materieförsörjningen påverkar redovisningen av beställningsbemyndiganden. Den nya finansiella styrmodellen innebär att redovisningen av beställningsbemyndiganden ska avse utestående åtaganden mot utomstatliga leverantörer. För de objekt som omfattas av övergångslösningen kommer beställningsbemyndigandet under övergångsperioden även att avse åtaganden som enligt hittills gällande modell byggs upp av beställningar mellan Försvarsmakten och Försvarets materielverk, minskat med Försvaret materielverks förvaltningsutgifter. Infriande av åtaganden sker vid tidpunkterna för anslagsbelastning.

Tabell 3.16 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022–2028
Ingående åtaganden	64 208 135	70 252 590	76 943 450			
Nya åtaganden	15 554 429	17 030 540	4 858 637			
Infriade åtaganden	-9 509 974	-10 339 680	-24 276 889	-11 062 094	-11 114 094	-35 349 010
Utestående åtaganden	70 252 590	76 943 450	57 525 198			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	75 000 000	78 000 000	58 000 000			

Anm: Infriade åtaganden för 2019 innehåller en justering för övergången till den nya ekonomiska styrmodellen i enlighet med beskrivningen i avsnitt 3.3.11

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att den tidigare beräknade ökningen av anslaget med 1 707 miljoner kronor genomförs för att säkerställa finansiering av nödvändig materiel och ingångna ekonomiska åtaganden.

Vidare minskas anslaget med 566 miljoner kronor till följd av reformen av ansvarsfördelning och finansiell styrmodell för materieförsörjningen. Anslagsförändringen består av dels en överföring från anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* om 422 miljoner kronor, dels en överföring till anslaget 1:11 *Försvarets materielverk* om 988 miljoner kronor. Den reform som regeringen föreslår avseende ansvarsfördelning och finansiell styrmodell för materieförsörjningen (avsnitt 3.3.11) innebär en förändrad uppgiftsfördelning mellan Försvarmakten och Försvarets materielverk. Försvarets materielverk kommer att disponera huvuddelen av anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*, som avser leverantörsutgifter för leveranser. Anskaffningsverksamheten är dock alltjämt styrd av Försvarmaktens investeringsplan. Försvarmakten kommer samtidigt att disponera en anslagspost för investeringar med koppling till beredskap m.m. Reformen innebär att viss verksamhet vid Försvarets materielverk som varit finansierad av avgifter från bl.a. anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* istället finansieras direkt från anslaget 1:11 *Försvarets materielverk*.

Anslaget har i förhållande till 2018 beräknats enligt följande.

Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	10 816 324	10 816 324	10 816 324
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	454 286	674 311	889 016
Beslut	1 707 146	1 837 535	2 111 718
Överföring till/från andra anslag	-566 445	-577 503	-588 294
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	12 411 311	12 750 667	13 228 764

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär och beräkningen tar inte hänsyn till anslagsförändringar till följd av inrättandet av ett förvaltningsanslag för Försvarets materielverk.

Regeringen föreslår att 12 411 311 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 12 750 667 000 kronor respektive 13 228 764 000 kronor.

3.3.4 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tabell 3.18 Anslagsutveckling 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tusental kronor

2017	Utfall	580 401	Anslags- sparande	6 141
2018	Anslag	641 905 ¹	Utgifts- prognos	634 201
2019	Förslag	641 905		
2020	Beräknat	641 905		
2021	Beräknat	641 905		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera forskning och teknikutveckling. Anslaget får vidare finansiera det nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP), verksamhet vid luftstrids-simuleringscentrum (FLSC) samt övrig flygteknisk forskning. Anslaget får också finansiera forsknings- och utvecklingsverksamhet som genomförs inom ramen för det svenska deltagandet i den europeiska försvarsbyrån (EDA).

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2018 beräknats enligt följande.

Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	641 905	641 905	641 905
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	641 905	641 905	641 905

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 641 905 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Forskning och teknikutveckling* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 641 905 000 kronor respektive 641 905 000 kronor.

3.3.5 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tabell 3.20 Anslagsutveckling 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tusental kronor

2017	Utfall	9 183	Anslags- sparande	1 703
2018	Anslag	10 792 ¹	Utgifts- prognos	10 374
2019	Förslag	10 995		
2020	Beräknat	11 158 ²		
2021	Beräknat	11 308 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 10 995 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 10 995 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten bedriver med att kontrollera försvarsunderrättelseverksamheten hos de myndigheter som bedriver sådan verksamhet, samt för att verkställa beslut om tillgång till signalbärare.

Kompletterande information

De myndigheter som bedriver sådan verksamhet framgår av förordningen (2000:131) om försvarsunderrättelseverksamhet. Beslut om tillgång till signalbärare fattas av Försvarsunderrättelsesdomstolen enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2018 beräknats enligt följande.

Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	10 792	10 792	10 792
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	203	366	516
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	10 995	11 158	11 308

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 10 995 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 11 158 000 kronor respektive 11 308 000 kronor.

3.3.6 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Tabell 3.22 Anslagsutveckling 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Tusental kronor

2017	Utfall	24 922	Anslags-sparande
2018	Anslag	169 036 ¹	Utgifts-prognos 167 007
2019	Förslag	170 272	
2020	Beräknat	171 226 ²	
2021	Beräknat	171 158 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 170 272 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 170 272 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Totalförsvarets rekryteringsmyndighets förvaltningsutgifter. Vidare får anslaget användas för ersättningar för kost, resor och logi till totalförsvarspåverkande.

Avgiftsbelagd verksamhet vid Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Tabell 3.23 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2017	162 362	160 745	1 617
(varav tjänsteexport)	-	-	-
Prognos 2018	88 000	93 750	-5 750
(varav tjänsteexport)	-	-	-
Budget 2019	88 000	93 750	-5 750
(varav tjänsteexport)	-	-	-

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2018 beräknats enligt följande.

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:6 Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	169 036	169 036	169 036
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 236	2 190	2 122
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	170 272	171 226	171 158

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 170 272 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Totalförsvarets rekryteringsmyndighet* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 171 226 000 kronor respektive 171 158 000 kronor.

3.3.7 1:7 Officersutbildning m.m.

Tabell 3.25 Anslagsutveckling 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	2019	Anslags-sparande	2018
2017	Utfall	203 273		14 979
2018	Anslag	218 329 ¹	Utgifts-prognos	215 709
2019	Förslag	220 794		
2020	Beräknat	224 066 ²		
2021	Beräknat	227 089 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 220 794 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 220 793 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera det tre-åriga officersprogrammet och annan grundläggande officersutbildning vid Försvarshögskolan. Vidare får anslaget finansiera forskning och utveckling m.m. inom vissa av högskolans kompetensområden. Anslaget får även användas för att finansiera kurser inom ramen för Partnerskap för fred (PFF) samt viss forskning och analysstöd för regeringens behov.

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2018 beräknats enligt följande.

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	218 329	218 329	218 329
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 465	5 737	8 761
Beslut			-1
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	220 794	224 066	227 089

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 220 794 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Officersutbildning m.m.* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till

224 066 000 kronor respektive 227 089 000 kronor.

3.3.8 1:8 Försvarets radioanstalt

Tabell 3.27 Anslagsutveckling 1:8 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

År	Utfall	2019	Anslags-sparande	2018
2017	Utfall	1 017 214		-22 620
2018	Anslag	1 106 408 ¹	Utgifts-prognos	1 100 421
2019	Förslag	1 118 025		
2020	Beräknat	1 134 549 ²		
2021	Beräknat	1 149 826 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 118 025 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 118 025 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera signalspaning och informationssäkerhetsverksamhet m.m. som Försvarets radioanstalt bedriver och kapitalkostnaden för den teknikutveckling som behövs för dessa verksamheter. Anslaget får även användas för Försvarets radioanstalts bidrag till att ge förvarning om förändrade förhållanden i vår omvärld samt myndighetens lämnande av stöd vid fredsfrämjande internationell verksamhet.

Avgiftsbelagd verksamhet vid Försvarets radioanstalt

Tabell 3.28 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2017	2 283	2 285	-2
(varav tjänsteexport)	-	-	-
Prognos 2018	1 900	1 900	0
(varav tjänsteexport)	-	-	-
Budget 2019	1 600	1 600	0
(varav tjänsteexport)	-	-	-

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2018 beräknats enligt följande.

Tabell 3.29 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:8 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	1 106 408	1 106 408	1 106 408
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	11 617	28 141	43 418
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 118 025	1 134 549	1 149 826

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 1 118 025 000 kronor anvisas anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 1 134 549 000 kronor respektive 1 149 826 000 kronor.

3.3.9 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tabell 3.30 Anslagsutveckling 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

År	Slagslag	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2017	Utfall	176 296	5 113
2018	Anslag	180 479 ¹	178 685
2019	Förslag	180 638	
2020	Beräknat	183 106 ²	
2021	Beräknat	185 266 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 180 637 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 180 638 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera internationell verksamhet inom försvarsmateriel- och forskningsområdet samt åtgärder för att främja den svenska försvarsindustrins exportverksamhet. Anslaget får även finansiera forskning avseende skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel (CBRN) samt forskning och analysstöd för regeringens behov. Anslaget får vidare finansiera

forskning med inriktning mot Polismyndighetens och Säkerhetspolisens verksamhetsområden.

Avgiftsbelagd verksamhet vid Totalförsvarets forskningsinstitut

Tabell 3.31 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2017	816 616	789 776	26 840
(varav tjänsteexport)	29 584	27 688	1 896
Prognos 2018	817 000	827 000	-10 000
(varav tjänsteexport)	30 000	30 000	0
Budget 2019	866 021	856 021	-10 000
(varav tjänsteexport)	30 000	30 000	0

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2018 beräknats enligt följande.

Tabell 3.32 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	180 479	180 479	180 479
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	159	2 627	4 787
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	180 638	183 106	185 266

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 180 638 000 kronor anvisas anslaget 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 183 106 000 kronor respektive 185 266 000 kronor.

3.3.10 1:10 Nämnder m.m.**Tabell 3.33 Anslagsutveckling 1:10 Nämnder m.m.**

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2017	Utfall	5 755		296
2018	Anslag	6 301 ¹		6 225
2019	Förslag	6 301		
2020	Beräknat	6 301		
2021	Beräknat	6 301		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som bedrivs av vissa mindre nämnder samt bidrag till exempelvis Svenska Röda Korset och Centralförbundet Folk och Försvar.

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2018 beräknats enligt följande.

Tabell 3.34 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:10 Nämnder m.m.

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	6 301	6 301	6 301
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 301	6 301	6 301

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 6 301 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Nämnder m.m.* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 6 301 000 kronor respektive 6 301 000 kronor.

3.3.11 1:11 Försvarets materielverk**Tabell 3.35 Anslagsutveckling 1:11 Försvarets materielverk**

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2017	Utfall	71 450		10 399
2018	Anslag	91 559 ¹		90 460
2019	Förslag	1 778 873		
2020	Beräknat	1 804 596 ²		
2021	Beräknat	1 828 046 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 778 873 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 778 873 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Försvarets materielverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas till utgifter för Sveriges certifieringsorgan för it-säkerhet (CSEC) samt signatärskapet för Common Criteria Recognition Arrangement (CCRA).

Regeringens överväganden

Till följd av den föreslagna reformen av ansvarsfördelning och finansiell styrmodell för materiel- och logistikförsörjningen (avsnitt 3.3.11) kommer anslaget 1:11 *Försvarets materielverk* även att finansiera Försvarets materielverks förvaltningsutgifter. Till skillnad från förslaget i betänkande Logistik för högre försvarsberedskap (SOU 2016:88) samlas därmed Försvarets materielverks utgifter inom anskaffningsverksamheten under ett anslag.

Försvarets materielverks förvaltningsutgifter inkluderar test och evaluering av materiel och utgifter direkt hänförliga till myndighetens verksamhet avseende anskaffning av materiel för Försvarsmaktens behov. Anslaget kommer även att fortsatt användas för att finansiera tillhandahållande av resurser inom materiel- och logistikförsörjning för stöd till regeringen, verksamhet avseende överlåtelse och upplåtelse av materiel samt exportstöd inom försvarsområdet. Formuleringen av anslagsändamålet i denna del, dvs. myndighetens förvaltningsutgifter, har valts i syfte att skapa enhetlighet med ändamålen för andra anslag och utgiftsområden.

Regeringen föreslår att anslagsnamn och anslagsändamål ändras i enlighet med vad som framgår ovan.

Anslaget ökas med 1 686 miljoner kronor till följd av reformen av ansvarsfördelning och finansiell styrmodell för materieförsörjningen. Av dessa överförs 698 miljoner kronor från anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* och 988 miljoner kronor från anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*.

Anslaget har i förhållande till 2018 beräknats enligt följande.

Tabell 3.36 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:11 Försvarets materielverk

Tusental kronor			
	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	91 559	91 559	91 559
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 048	2 387	3 608
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	1 686 265	1 710 648	1 732 878
Övrigt	1	1	1
Förslag/beräknat anslag	1 778 873	1 804 596	1 828 046

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär och beräkningen tar inte hänsyn till anslagsförändringar till följd av inrättandet av ett förvaltningsanslag för Försvarets materielverk.

Regeringen föreslår att 1 778 873 000 kronor anvisas anslaget 1:11 *Försvarets materielverk* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 1 804 596 000 kronor respektive 1 828 046 000 kronor.

Avgiftsbelagd verksamhet vid Försvarets materielverk

Till följd av reformen av ansvarsfördelning och finansiell styrmodell för materieförsörjningen övergår tidigare avgiftsfinansierad verksamhet inom Försvarets materielverk till att finansieras direkt från anslag 1:11 *Försvarets materielverk*. Myndigheten kommer 2019 att ha kvar avgiftsfinansierad verksamhet kopplad till uppgiften att vidmakthålla Försvarets materiel, men avgiftsintäkterna är i jämförelse med tidigare år väsentligt lägre. Detta även eftersom utgifter för leveranser av materiel istället redovisas direkt mot anslag 1:3 *Anskaffning av*

materiel och anläggningar, vilket Försvarets materielverk också disponerar huvuddelen av från och med 2019.

Försvarets materielverk får disponera intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten.

Tabell 3.37 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2017	20 295 000	20 275 000	20 000
(varav tjänsteexport)	85 068	90 899	-5 831
Prognos 2018	21 496 000	21 440 000	56 000
(varav tjänsteexport)	100 000	100 000	0
Budget 2019	3 933 900	3 933 900	0
(varav tjänsteexport)	80 000	80 000	0

Rörelsekapital

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2019 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 25 500 000 000 kronor för att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital.

Skälen för regeringens förslag: Försvarets materielverk behöver tillgång till rörelsekapital för att finansiera utestående förskott till industrin och för hantering av avtal inom försvarsexportområdet.

Myndigheten behöver också tillgång till rörelsekapital för att hantera övergången till en ny finansiell styrmodell inom materieförsörjningen. För att stödja införandet sker övergången successivt. För anskaffningsobjekt där staten ingått avtal före den 1 januari 2019 föreslår regeringen att anslagsbelastningen kommande budgetår får ske enligt nuvarande finansiella styrmodell, d.v.s. anslagsavräkning utifrån milstolpar mellan Försvarets materielverk och Försvarets materiel. Behovet av kredit för denna del av materielanskaffningen kommer successivt att minska för att helt upphöra när dessa objekt i sin helhet har anslagsavräknats eller vid den tidpunkt som regeringen senare fastställer. För objekt i investeringsplanen där avtal tecknats efter den 31 december 2018 gäller den nya finansiella styrmodellen.

Behovet av tillgång till rörelsekapital för 2019 är beräknat utifrån rörelsekapital för förskott till

industrin (5 miljarder kronor), exportrelaterat kreditbehov (7 miljarder kronor) och rörelsekapital för övergången till ny finansiell styrmodell (13,5 miljarder kronor). Det sistnämnda beloppet beräknas öka kommande år (17,5 miljarder kronor 2020 respektive 18 miljarder kronor 2021) för att därefter successivt minska över följande femårsperiod.

Logistik för högre försvarsberedskap

Regeringens förslag: Regeringens bemyndigas att besluta om en successiv övergång till en förändrad anslagsavräkningsmodell och redovisning av beställningsbemyndiganden för anskaffning och vidmakthållande av försvarsmateriel.

Regeringens bedömning: Reformen av materiel- och logistikförsörjningen till Försvarsmakten fullföljs i linje med förslag och bedömningar i betänkandet Logistik för högre försvarsberedskap och med vad regeringen anfört i budgetpropositionen för 2018.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I enlighet med vad regeringen tidigare anfört och riksdagens beslut med anledning av budgetpropositionen för 2018 genomför regeringen den aviserade reformen avseende ansvarsfördelning och finansiell styrmodell för materiel- och logistikförsörjningen till Försvarsmakten (prop. 2017/18:1, bet 2017/18:FöU1, rskr. 2017/18:101). Bakgrunden till reformen är de förslag och bedömningar som lämnats i betänkandet Logistik för högre försvarsberedskap (SOU 2016:88).

I enlighet med den försvarspolitiska inriktningspropositionen (prop. 2014/15:109) ska materiel- och logistikförsörjningen vara ett medel för att stödja krigsförbanden i uppbyggnaden av deras operativa förmåga och möjliggöra för krigsförbanden att utföra sina uppgifter i fred och vid höjd beredskap. Materiel- och logistikförsörjningen till Försvarsmakten ska därför utformas utifrån regeringens operativa krav på Försvarsmaktens krigsorganisation.

Reformen innebär en förändrad uppgiftsfördelning den 1 januari 2019 mellan Försvarsmakten och Försvarets materielverk. I enlighet med riksdagens bemyndigande till regeringen i

budgetpropositionen för 2018 har regeringen beslutat att Försvarsmakten ska överta ansvaret för förrådsverksamhet, serviceverksamhet och verkstäder samt ansvaret för att driftstyra den materiel som myndigheten använder. Regeringen har även beslutat att Försvarsmakten ska överta ansvaret för att vidmakthålla den materiel som myndigheten använder och för därtill kopplad upphandling samt upphandling inom förrådsverksamhet, serviceverksamhet och verkstäder den 1 januari 2019. Försvarsmakten övertar även uppgiften att upphandla varor och tjänster avseende anskaffning inom förbandsverksamhet och beredskap.

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 6 avsnitt 3.3.7) gjorde regeringen bedömningen att förslagen i betänkandet Logistik för en högre försvarsberedskap avseende fördelningen av ansvar vad gäller vidmakthållande och viss upphandling behövde analyseras ytterligare. Så skedde i departementspromemorian Fördjupad översyn av Försvarsmaktens logistikförsörjning i fråga om vidmakthållande och upphandling (Ds 2018:14). Slutsatsen i promemorian var att föreslagna förändringar av ansvarsfördelningen inte borde genomföras. Promemorian har därefter remissbehandlats. Remissvaren finns tillgängliga i Försvarsdepartementet (Fö2018/00471/MFU).

Vid en sammanvägd bedömning drar regeringen slutsatsen att skälen för att genomföra reformen av materiel- och logistikförsörjningen i enlighet med förslagen i betänkandet väger tyngre än de risker som framhållits i departementspromemorian. Riskerna bedöms också kunna hanteras och minimeras genom samverkan mellan myndigheterna. Regeringen har gett myndigheterna i uppdrag att redovisa hur detta ska ske. Kompetens avseende vidmakthållande och anskaffning av ny materiel hålls samman och organiseras huvudsakligen fortsatt inom Försvarets materielverk, i enlighet med utredningsbetänkandets förslag och bedömningar.

Vad gäller den finansiella styrningen kommer Försvarets materielverk att disponera huvuddelen av anslag 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*, som avser leverantörsutgifter för leveranser. Anskaffningsverksamheten inriktas alltjämt av Försvarsmaktens investeringsplan. Försvarsmakten kommer att disponera en anslagspost för investeringar med koppling till beredskap m.m., vilket också var en rekommendation.

dation i betänkandet Logistik för högre försvarsberedskap. Till skillnad från vad regeringen anförde i budgetpropositionen för 2018 ska Försvarets materielverks direkta utgifter i materielprojekten redovisas mot en anslagspost under det nya förvaltningsanslaget för myndigheten. Därmed samlas Försvarets materielverks utgifter inom anskaffningsverksamheten under ett anslag.

Förändringen av den finansiella styrningen innebär även att tidpunkten för redovisning mot anslag förändras. Anslagsbelastningen kommer nu ske när utgiften för staten inträffar i stället för när fakturering sker utifrån milstolpar mellan Försvarsmakten och Försvarets materielverk. För att stödja införandet av den finansiella styrmodellen sker övergången successivt. En sådan övergång på det sätt som beskrivs nedan är i linje med utredningens förslag och bedömningar.

För anskaffningsobjekt eller vidmakthållandeprojekt där staten ingått avtal före den 1 januari 2019 sker anslagsbelastningen kommande budgetår enligt nuvarande finansiella styrmodell. Behovet av övrig kredit för denna del av anskaffningsverksamheten kommer successivt att minska för att helt upphöra när dessa objekt i sin helhet har anslagsavräknats eller vid den tidpunkt som regeringen senare fastställer. För objekt i investeringsplanen där avtal tecknas efter den 31 december 2018 gäller den nya finansiella styrmodellen. Behov av kredit för förskott och hantering av avtal inom försvarsexporten påverkas inte av förslaget.

Vidare innebär den nya finansiella styrmodellen att redovisningen av beställningsbemyndiganden ska avse utestående åtaganden mot utomstatliga leverantörer. För de objekt som omfattas av övergångslösningen kommer beställningsbemyndigandet under övergångsperioden även att avse åtaganden som enligt hittills gällande modell byggs upp av beställningar mellan Försvarsmakten och Försvarets materielverk, minskat med Försvarets materielverks förvaltningsutgifter. Infriande av åtaganden sker vid tidpunkterna för anslagsbelastning.

Tillsammans med tidigare genomförda förändringar av besluts- och planeringsprocessen för materielinvesteringar utifrån förslagen i Investeringsplaneringsutredningen (SOU 2014:15) innebär reformen tydliggjorda ansvarsförhållanden mellan Försvarsmakten och Försvarets materielverk, ökad transparens, en

bättre följsamhet mot budgetregelverket och framförallt bättre förutsättningar för den operativa förmågan och möjligheter till ökad beredskap i krigsförbanden.

Riksdagen har vid två tillfällen tillkännagett för regeringen att ansvaret för vidmakthållandet av materiel och tillhörande upphandling omedelbart bör överföras till Försvarsmakten (2017/18:FöU1 punkt 5, rskr. 2017/18:101 och 2017/18:FöU6 punkt 13, rskr. 2017/18:265). Med hänvisning till de åtgärder och bedömningar som regeringen redogör för i denna proposition anser regeringen att tillkännagivandena är slutbehandlade.

Överlåtelse och upplåtelse av materiel

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 besluta om export av JAS 39C/D genom upplåtelse eller överlåtelse av materiel, under förutsättning att exporten bidrar till den operativa tillgängligheten inom stridsflygsystemet, att det i övrigt är i linje med det försvarspolitiska inriktningsbeslutet för 2016–2020 och att exporten under 2019 sker till förmån för den operativa tillgängligheten till JAS 39C/D.

Skälen för regeringens förslag: I likhet med vad regeringen anförde i budgetpropositionen för 2018 ger 8 kap. 6 § budgetlagen (2011:203) regeringen mandat att överlåta viss materiel (lös egendom) som inte behövs för statens verksamhet.

Regeringen anförde i den försvarspolitiska inriktningspropositionen att det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016 t.o.m. 2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret.

I denna utveckling mot ökad operativ förmåga i krigsförbanden bör materiel inom stridsflygsystemet JAS 39C/D, som visserligen behövs för statens verksamhet, kunna överlåtas eller upplåtas i de fall detta på ett bättre sätt kan bidra till att finansiera ett vidmakthållande av JAS 39C/D med högre operativ tillgänglighet och därmed möjliggöra en mer gynnsam om-
beväpningsplan.

Även om det finns ett bemyndigande enligt 8 kap. 6 § budgetlagen så förutsätter en upplåtelse eller överlåtelse av materiel till utlandet som utgör krigsmateriel även att ett separat tillstånd lämnas enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel.

3.3.12 1:12 Försvarsunderrättelse-domstolen

Tabell 3.38 Anslagsutveckling 1:12 Försvarsunderrättelse-domstolen

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	8 120		117
2018	Anslag	9 246 ¹	Utgifts-prognos	9 251
2019	Förslag	9 416		
2020	Beräknat	9 551 ²		
2021	Beräknat	9 672 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 416 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 416 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som Försvarsunderrättelse-domstolen bedriver med att pröva frågor om tillstånd till signalspaning enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Regeringens överväganden

Anslaget har i förhållande till 2018 beräknats enligt följande.

Tabell 3.39 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 1:12 Försvarsunderrättelse-domstolen

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	9 246	9 246	9 246
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	170	305	426
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 416	9 551	9 672

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 9 416 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 Försvarsunderrättelse-domstolen för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 9 551 000 kronor respektive 9 672 000 kronor.

3.4 Beredskapskredit för totalförsvaret

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2019 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen fick nyttja en kredit i Riksgäldskontoret på högst 40 000 000 000 kronor för 2018. Regeringen anser att motsvarande bemyndigande bör lämnas för 2019. Beredskapskrediten ska säkerställa att en nödvändig beredskapsökning inte förhindras eller fördröjs därför att regeringen inte disponerar nödvändiga betalningsmedel. Om beredskapskrediten utnyttjas avser regeringen att återkomma till riksdagen med redovisning av behovet av medel för den fortsatta verksamheten.

Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att för 2019 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

4 Samhällets krisberedskap

4.1 Mål för samhällets krisberedskap

Skydd mot olyckor

Riksdagens mål för skydd mot olyckor är enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor att i hela landet ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett – med hänsyn till de lokala förhållandena – tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Krisberedskap

De av regeringen angivna målen för krisberedskap, indelas i ett förebyggande perspektiv och ett hanterande perspektiv. Med dessa utgångspunkter är målen för krisberedskapen att

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Arbetet med krisberedskapen bör även bidra till att minska lidande och konsekvenser av allvarliga olyckor och katastrofer i andra länder. Krisberedskapsarbetet utgör också en utgångspunkt för arbete med det civila försvaret.

Civilt försvar

Civilt försvar är den verksamhet som myndigheter, kommuner och landsting samt enskilda, företag och organisationer m.fl. vidtar för att förbereda Sverige för krig. Civilt försvar utgörs i fredstid av beredskapsplanering och under krigsförhållanden av den civila verksamhet som behövs för att upprätthålla målen för civilt försvar.

Riksdagen har beslutat (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251) att målet för verksamheten inom det civila försvaret är att

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- bidra till Försvarmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

4.2 Resultatredovisning

Sveriges förmåga att förebygga, hantera och lära från olyckor och kriser samt beredskapsplanering för civilt försvar bygger på den samlade förmågan hos alla aktörer i samhället. Bedömningen av vilka resultat som har uppnåtts i förhållande till målen baseras på de aktiviteter och prestationer som har utförts främst inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, men även inom andra utgiftsområden. Även privata verksamheter och andra faktorer i omvärlden påverkar utvecklingen av samhällets krisberedskap.

Förmågan att hantera allvarliga olyckor och kriser i samhället i fredstid skapar också en

grundläggande förmåga att hantera höjd beredskap och ytterst krig.

4.2.1 Bedömningsgrunder och resultatindikatorer

Redovisningen av resultaten inom samhällets krisberedskap utgår från följande bedömningsgrunder:

- samhällets förmåga att förebygga olyckor och kriser samt vidta förberedande åtgärder mot krig
- samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig
- generell utveckling av samhällets krisberedskap.

För att utveckla resultatredovisningen används resultatindikatorer som kommer att följas över tid när det gäller att beskriva utvecklingen av samhällets krisberedskap. De resultatindikatorer som används är:

- antal omkomna i bränder
- medelsvarstid på 112-samtal
- antal Rakel-abonnemang
- antal utbildade brandmän
- antal genomförda övningar.

Ett målinriktat och samordnat brandförebyggande arbete bör på sikt leda till ett minskat antal personer som omkommer eller skadas allvarligt vid bränder.

Tidsfaktorn vid alarmering är av avgörande betydelse för att nödställda personer snabbt och effektivt ska kunna få den hjälp som de behöver av samhällets hjälporgan.

Rakelsystemet stödjer en skyddad och driftsäker kommunikation mellan samhällsviktiga organisationer vid en kris. Fler Rakel-abonnemang är en indikator på att aktörernas möjlighet att kommunicera skyddat och driftsäkert har stärkts, vilket bidrar till en effektivare hantering av en uppkommen kris.

Utbildning av hel- och deltidanställda brandmän är en avgörande förutsättning för förmågan inom området skydd mot olyckor och syftar till att säkerställa en likvärdig och grundläggande kompetens inom den kommunala räddningstjänsten i hela landet.

Den främsta åtgärden för att stå väl rustad vid en kris är att ha genomfört övningar inför möjliga händelser. Därmed är det av intresse att studera antalet övningar som genomförts under året.

Bedömningsgrunder och resultatindikatorer ger en viss information om samhällets krisberedskap, men resultatredovisningen påverkas även av andra faktorer såsom demografiska förändringar, teknisk utveckling, ändringar i befolkningens levnadsvanor och hälsoutveckling samt ett förändrat klimat.

Förutsättningarna för att följa upp arbetet med krisberedskap och civilt försvar som avser s.k. sällanhändelser med stora samhällskonsekvenser skiljer sig från förutsättningarna att följa upp arbetet med att förebygga och hantera olyckor som dagligen drabbar enskilda individer.

Underlag som ligger till grund för resultatredovisningen är bl.a. årsredovisningar och andra rapporter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Kustbevakningen, Statens haverikommission och SOS Alarm Sverige AB. Övriga underlag är bl.a. utredningar och uppföljningar av inträffade händelser, MSB:s övergripande bedömningar avseende förmågor, risker och sårbarheter i samhället, risk- och sårbarhetsanalyser, länsstyrelser årsredovisningar, Riksrevisionens rapporter samt redovisningar av Kustbevakningens och MSB:s internationella insatsverksamheter.

4.2.2 Resultat

Förmåga att förebygga olyckor och kriser samt vidta förberedande åtgärder mot krig

Brand- och olycksförebyggande arbete

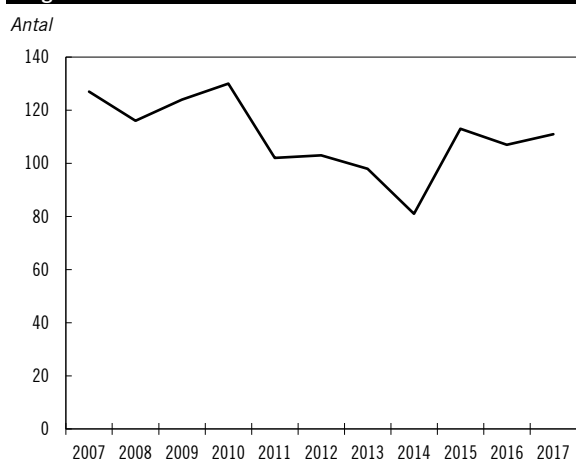
I Sverige omkommer ca 3 000 personer i olyckor varje år. Män är överrepresenterade i de flesta olyckstyper, närmare två tredjedelar av de som omkommer i olyckor är män. Även äldre personer löper i allmänhet en större olycksrisk än andra. Omkring 95 000 personer lades in på sjukhus efter skador på grund av olyckor, varav 47 procent kvinnor och 53 procent män. Cirka 80 procent av alla olyckor och 90 procent av olyckorna med dödlig utgång, sker i hemmen och på fritiden.

Inom ramen för den nationella strategin för stärkt brandskydd arbetar MSB tillsammans med myndigheter, kommuner och andra

organisationer för att uppnå visionen i strategin - ingen i Sverige ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand.

I Sverige omkommer drygt 100 personer i bränder årligen (se diagram 4.1 med antal omkomna i bränder sedan 2007). Under 2017 omkom 111 personer, varav 43 kvinnor och 68 män. Detta är en marginell ökning jämfört med 2016. Äldre personer, relativt jämnt fördelat mellan kvinnor och män samt personer med någon form av funktionsnedsättning är överrepresenterade. Närmare 80 procent av dödsbränderna sker i bostäder och den vanligaste kända orsaken till bränderna är rökning.

Diagram 4.1 Antal omkomna i bränder 2007–2017

Källa: MSB:s årsredovisningar för 2007–2017.

Kommunernas olycks- och brandförebyggande verksamhet har stor betydelse för människors säkerhet och trygghet. MSB stödjer löpande den verksamheten och har bl.a. sammanställt statistik och gjort analyser inom området för att kommunerna på ett bättre sätt ska kunna inrikta sin brandförebyggande verksamhet.

Inom informationssatsningen Aktiv mot brand (ett samarbete mellan 200 organisationer) har MSB genomfört flera seminarier för att öka kunskapen om lämpliga arbetsätt för att bättre kunna förebygga bränder i bostäder. Dessutom har MSB tillsammans med Boverket utarbetat en vägledning om räddningstjänsternas roll i bygglovsprocessen, vilken tydliggör hur brandskyddsfrågor ska hanteras när en byggnad uppförs eller byggs om. För att öka kunskapen om bränder i bostadsmiljö finansierar MSB även olika forskningsprojekt.

Förebyggande arbete mot naturolyckor

MSB har till uppgift att på olika sätt stödja aktörer att förbereda sig för de naturolyckor som ett

förändrat klimat kan föra med sig. För att möjliggöra förebyggande åtgärder i utsatta riskområden har regeringen avsatt bidragsmedel, som MSB hanterar. Under 2017 har drygt 72 miljoner kronor fördelats till 19 kommuner för förebyggande åtgärder mot översvämningar, ras och skred. Detta är en ökning av utbetalade medel med 50 miljoner kronor jämfört med 2016 till följd av en tillfällig höjning av anslaget. Utöver det har även bidrag som uppgår till drygt två miljoner kronor lämnats till länsstyrelser för deras arbete i enlighet med översvämningsförordningen.

En del av det förebyggande arbetet mot naturolyckor utgörs av arbete med klimatanpassning, bl.a. utarbetande av översvämningskarteringar. Myndigheten har inom ramen för översvämningsdirektivet bedömt att det finns 25 områden i Sverige som har en betydande översvämningsrisk. Antalet områden har utökats med områden som riskerar kustöversvämningar. MSB har även utarbetat en hemsida med en översvämningsportal, vilken visar samtliga karteringar som tagits fram.

Vidare har MSB haft i uppdrag att bidra till att underlätta för ansvariga aktörer på området på olika sätt genom att exempelvis utarbeta olika verktyg såsom tjänster och vägledningar. MSB har också genomfört studier samt skapat förutsättningar för samordning genom en tvärsektorieell arbetsgrupp för naturolyckor.

Stärkt kontinuitet i samhällsviktiga verksamheter

I MSB:s uppdrag ingår att genomföra sårbarhetsreducerande åtgärder och vara kontaktpunkt för skydd av europeisk kritisk infrastruktur. Myndigheten ska bidra till att aktörer som äger eller driver samhällsviktig verksamhet arbetar med risk- och kontinuitetshantering samt har förmåga att hantera inträffade händelser.

MSB har bl.a. fortsatt att sprida den vägledning för kontinuitetshantering som utarbetats tillsammans med Swedish Standards Institute. MSB har också tillsammans med Affärsverket svenska kraftnät initierat ett varningssystem för solstormar så att de aktörer som kan påverkas av sådana får möjlighet att förbereda sin verksamhet. MSB bedömer att arbetet har bidragit till en stärkt säkerhet och kontinuitet i samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur.

Säkrare hantering av farliga ämnen

Farliga ämnen (benämns ofta CBRNE – kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära och explosiva ämnen) kan leda till allvarliga olyckor och även användas i brottsligt syfte för att orsaka omfattande skador.

MSB har i uppdrag att bidra till en stärkt förmåga vad gäller en säkrare hantering av farliga ämnen. Det sker bl.a. genom föreskriftsarbete, tillståndsprovning, tillsyn och marknadskontroll. Under 2017 genomförde myndigheten 52 tillsynsbesök, 8 reaktiva marknadskontroller samt beslutade i 4 380 ärenden utifrån regleringen i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Det var en kraftig ökning av beslutade ärenden jämfört med 2016. Huvudorsaken till denna ökning var att det i en föreskrift från MSB år 2016 ställs krav på viss utbildning för att få använda pyrotekniska produkter.

MSB har anordnat en konferens som syftade till att länsstyrelsernas tillsynsverksamhet avseende Sevesotillsyn ska kunna bli effektivare och mer likriktad. Tillsyn avseende säkerhetsrådgivare och transportskydd för transport av farligt gods genomfördes vid 17 verksamheter, vilket är en märkbar ökning jämfört med 2016. Tillsynen visade att verksamheterna i huvudsak följer gällande regelverk.

Vidare har MSB medverkat i Strålsäkerhetsmyndighetens regeringsuppdrag om att se över beredskapszoner för verksamheter med joniserande strålning. I slutrapporten redovisades bl.a. förslag på nya beredskapszoner kring kärnkraftverken. Ett tilläggsuppdrag har därefter lämnats till MSB för att i samråd med Strålsäkerhetsmyndigheten komplettera slutrapporten med förslag till nödvändiga förordningsändringar. Det uppdraget har redovisats i september 2018.

Initiativ för att stärka samhällets informations- och cybersäkerhet

Regeringen presenterade i juni 2017 en nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet (skr. 2016/17:213). Huvudsyftet med strategin är att bidra till långsiktiga förutsättningar för samhällets aktörer att arbeta effektivt med informations- och cybersäkerhet samt att höja medvetenheten och kunskapen i hela samhället. I juli 2018 beslutade regeringen om en komplettering av strategin för att förtydliga hur strategin ska genomföras. Regeringen gav då också myndigheterna som

ingår i samarbetsgruppen för informations-säkerhet (MSB, Försvarets radioanstalt, Post- och telestyrelsen, Försvarmakten, Försvarets materielverk, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen) i uppdrag att ta fram en samlad handlingsplan för myndigheternas arbete med att genomföra strategin under åren 2019–2022.

Regeringen har infört ett system för obligatorisk it-incidentrapportering för statliga myndigheter för att förebygga, upptäcka och hantera it-incidenter. Systemet infördes den 1 april 2016. Under 2017 inkom 281 rapporter om incidenter till MSB från 79 av 244 rapporteringsskyldiga myndigheter, vilket är i nivå med inrapporteringen under 2016.

MSB har under 2017 utarbetat ett nytt metodstöd för systematiskt informations-säkerhetsarbete i samarbete med representanter för offentlig sektor och näringsliv. MSB har också bl.a. tagit fram och spridit en vägledning till mindre företag.

MSB har också genomfört en övning tillsammans med Polismyndigheten och Säkerhetspolisen i syfte att öka samarbetet och förmågan att hantera it-relaterade händelser utifrån ett tekniskt perspektiv.

En ny lag om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster trädde i kraft den 1 augusti 2018 för att genomföra EU-direktivet om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerheten i nätverks- och informationssystem i hela unionen (NIS-direktivet). Sedan 2017 har tillsynsmyndigheterna genomfört förberedelser för att kunna implementera de nya bestämmelserna. Medel för arbetet under 2018 har tillförts i propositionen Vårändringsbudget för 2018 (prop. 2017/18:99).

Samarbetet inom Norden, EU och med Nato har utvecklings

Regeringens arbete inom det nordiska krisberedskapssamarbetet fortsatte under 2017, i enlighet med de så kallade Hagadeklarationerna. Island var ordförande för samarbetet som syftar till att stärka förmågan att motstå och hantera allvarliga olyckor och kriser som kan drabba ett eller flera länder i Norden. Den försämrade säkerhetspolitiska situationen i regionen och den ändrade hot- och riskbilden underströks på det senaste ministermötet i Helsingfors 2016. Samarbetet har fortskridit i linje med detta.

MSB var projektledare för EU-övningen EDREX (European Disaster Response Exercise).

Övningarna har fokuserat på att hantera komplexa händelser som krävt gränsöverskridande samverkan inom EU. För första gången övades samverkan och ledning samt hur olika lagstiftningar fungerar tillsammans nationellt, inom EU:s civilskyddsmekanism och internationellt inom FN-systemet.

Inom civil konflikthantering har MSB fortsatt att ge stöd till ett flertal missioner, huvudsakligen inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

EU-kommissionen har gett MSB och Sverige i uppdrag att ansvara för att lagerhålla och förmedla materiel för att säkerställa den samlade materielförsörjningen för EU:s civila krishanteringsinsatser. Lagret är placerat i anslutning till MSB:s befintliga lagerlokaler i Kristinehamn.

Det svenska deltagandet i Nato:s civila beredskapsarbete syftar till att stärka utvecklingen av det civila försvaret som en del av totalförsvaret. Nato har sju fastställda prioriterade områden inom den civila beredskapen, bl.a. resilienta civila transport- och kommunikationssystem. Genom regeringens bemyndigande att sekondera personal till Nato:s center för strategisk kommunikation i Riga har MSB under året utvecklat samarbetet med andra deltagande länder. Myndighetens sekondering till den europeiska utrikestjänsten (EU EEAS) har även bidragit till arbetet på EU-nivå.

Sverige deltog i krishanteringsövningen CMX17 (Crisis Management Exercise 2017) och är en aktiv partner inom det civila krisberedskapsarbetet inom ramen för Nato-partnerskapet.

Utveckling av ett civilt försvar

Arbetet med civilt försvar har fortsatt att intensifieras. Med utgångspunkt i ett särskilt regeringsuppdrag har MSB och Försvarsmakten fortsatt att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret. Fokus i uppdraget har bl.a. varit aktörsgemensam samverkan som möter de höga krav på sekretess och robusthet som ställs vid höjd beredskap, samt planering för att verka från en alternativ eller skyddad ledningsplats. Inom ramen för uppdraget genomförs även en fördjupad analys av Försvarsmaktens behov av stöd och samhällets förmåga att lämna stöd.

De bevakningsansvariga myndigheterna har i allt högre utsträckning utöver kunskapshöjande

insatser även genomfört konkreta åtgärder i fråga om verksamhet, organisation och arbetsformer. Flera myndigheter har bl.a. genomfört analyser avseende de författningar som styr myndigheternas arbete under höjd beredskap. Kunskaps- och förmågehöjande aktiviteter som t.ex. utbildningar och övningar har genomförts i betydande omfattning. Försvarshögskolan har på uppdrag av MSB genomfört elva olika utbildningar med koppling till civilt försvar där sammanlagt närmare 430 personer deltagit.

I Försvarsmaktsövningen Aurora deltog bl.a. ett 30-tal civila myndigheter. Framförallt övades den militära delen av totalförsvaret, men vissa moment gav även erfarenheter för utvecklingen av det civila försvaret. Under våren 2018 genomförde MSB samverkansövningen Samö2018 på såväl nationell som regional nivå. Fokus var bl.a. på tillämpning av regelverk och kommunikation med höga krav på robusthet och sekretess.

MSB har tillsammans med Försvarsmakten, berörda myndigheter och övriga deltagande aktörer även påbörjat förberedelserna för Totalförvarsövning 2020. På regional nivå har flera länsstyrelser genomfört totalförvarsseminarier med kommuner, landsting, näringsliv och frivilligorganisationer inom länet.

Civilt försvar har prioriterats och på olika sätt hanterats inom samtliga samverkansområden. För att samordnat hantera det pågående utvecklingsarbetet har MSB och Försvarsmakten med stöd av berörda bevakningsansvariga myndigheter bildat sju arbetsgrupper inom områdena energi, transporter, hälso- och sjukvård samt omsorg, livsmedelsförsörjning (inklusive dricksvatten), information och kommunikation, finansiella tjänster, skydd och säkerhet.

Vid två tillfällen har totalförsvarets chefsmöten hållits. Mötena leds av MSB:s generaldirektör och Försvarsmaktens överbefälhavare. Deltagande är myndighetschefer från bevakningsansvariga och andra totalförsvarsviktiga myndigheter.

MSB, Försvarsmakten och Frivilliga försvarsorganisationers samarbetskommitté (FOS) har inlett ett gemensamt arbete kring frivilligas roll inom totalförsvaret.

MSB har genomfört en utlysning av forskningsmedel på temat civilt försvar med nya förutsättningar. Två forskningsprojekt har beviljats totalt 18 mnkr och kommer att bedrivas fram till 2022.

MSB har också redovisat en samlad bedömning av befolkningsskyddets nuvarande förmåga samt förslag på hur befolkningsskyddet bör anpassas till nutida förhållanden.

Arbete mot informationspåverkan

Regeringen har gett MSB i uppdrag att inom myndighetens egna ansvarsområde ha en god förmåga att identifiera och möta informationspåverkan och annan spridning av vilseledande information riktad mot Sverige.

MSB har i samverkan med andra aktörer genomfört utbildningar för relevanta befattningshavare och aktörer.

I arbetet med kunskapshöjande aktiviteter för bevakningsansvariga myndigheter och andra aktörer har MSB bl.a. utbildat ca 3 200 tjänstemän (totalt ca 7 200 tjänstemän under 2016–2017) och genomfört en nationell konferens om psykologiskt försvar vid Försvarshögskolan. Myndigheten har även genomfört ett möte med deltagare från de större mediehusen i Sverige, med fokus på informationspåverkan och utmaningarna i samband med de allmänna valen i september 2018.

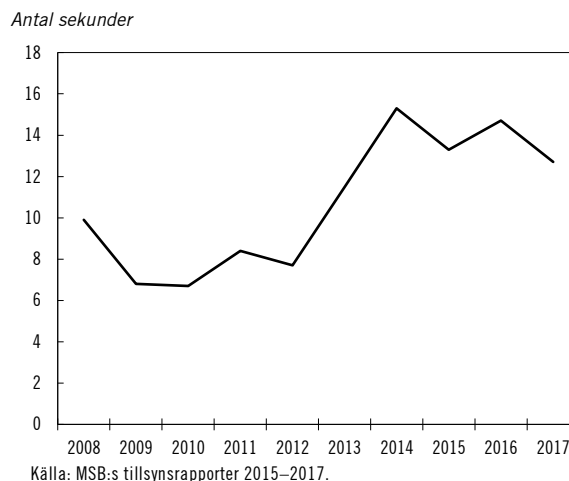
Inför de allmänna valen 2018 har MSB spridit kunskap om informationspåverkan och påverkanskampanjer till aktörer inom valadministrationen samt etablerat anpassade samverkanstrukturer med berörda aktörer. Myndigheten har även samverkat med internationella motparter om erfarenhetsutbyte, utarbetat en förberedande lägesbild samt upprättat en särskild organisation. Därtill har MSB genomfört utbildnings- och samordningsinsatser för länsstyrelser och kommuner.

Förmåga att hantera olyckor, kriser och krig

En trygg och säker alarmeringstjänst

Enligt alarmeringsavtalet mellan staten och SOS Alarm AB ska bolaget säkerställa en effektiv 112-tjänst som möjliggör att polis, räddningstjänst och ambulans snabbt kan nås och tillkallas. Alarmeringsavtalet föreskriver en medelsvarstid på 8 sekunder. Under 2017 har medelsvarstiden sänkts jämfört med förra året med 2 sekunder till 12,7 sekunder, se diagram 4.2.

Diagram 4.2 SOS Alarms medelsvarstid på 112-samtal 2008–2017

Den tekniska utvecklingen av nödnumret 112 har stått i fokus, bl.a. för att kunna ta emot automatiska larm från personbilar efter införandet av det europeiska systemet eCall. Vidare har Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) via sms till mobiltelefon i drabbade områden införts och används i allt större utsträckning då de kan sändas ut med stor precision.

SOS Alarms krishanteringsorganisation har övats regelmässigt med deltagande i större samverkansövningar. Krishanteringens sattes också på prov i samband med attentatet på Drottninggatan i april 2017.

SOS Alarms krisberedskapsavdelning har bl.a. larmat och förmedlat information till tjänstemän i beredskap samt anordnat samverkanskonferenser och förmedlat VMA.

Stärkt räddningstjänst genom ökad samverkan

Den statliga och kommunala verksamheten för räddningstjänst har grundläggande betydelse för människors säkerhet och trygghet. Kommunernas räddningstjänst genomför årligen ca 105 000 räddningsinsatser och den statliga räddningstjänsten genomför årligen ca 2 000 räddningsinsatser.

Att det finns räddningsresurser som snabbt kan vara på plats och påbörja en räddningsinsats är avgörande för effektiva räddningsinsatser. Många kommuner har dock över tid inte kunnat upprätthålla sin beslutade beredskap för räddningstjänst. En viktig orsak till detta är att kommunerna har svårt att rekrytera deltidsanställda brandmän, som vid sidan om heltidsanställda brandmän är en omfattande och

väsentlig personalkategori inom den kommunala räddningstjänsten.

MSB har vidtagit flera åtgärder för att stödja kommunernas räddningstjänst. Exempelvis stödjer myndigheten i samverkan med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) kommunerna i arbetet med rekrytering av deltidsanställda brandmän genom en webbportal som ger information om yrket.

MSB har genom olika räddningstjänstforum anordnat möten för att stödja samverkan mellan räddningstjänstansvariga myndigheter. MSB har även utvecklat en förstärkningsresurs för stöd till samverkan och ledning vid olyckor och kriser. Myndigheten har tillsammans med berörda aktörer arbetat med en vägledning för att åstadkomma en bättre samordning och samverkan mellan polisen, räddningstjänsten och ambulanssjukvården vid omfattande eller komplexa händelser, t.ex. vid ett terrorattentat eller pågående dödligt våld. MSB har även arbetat med att ta fram en vägledning om vad höjd beredskap kan innebära för kommunernas räddningstjänst.

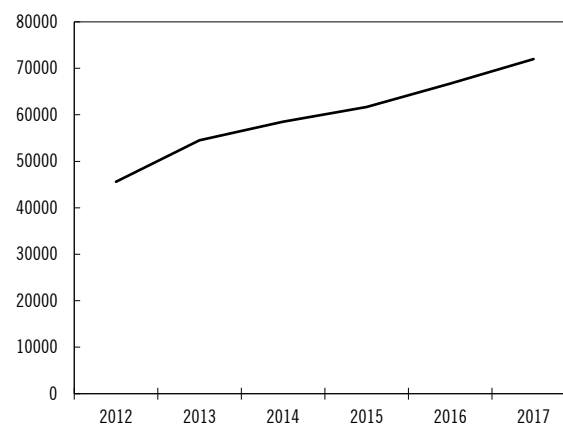
Regeringen beslutade i februari 2017 om kommittédirektiven En effektivare kommunal räddningstjänst (dir. 2017:15). Uppdraget redovisades i juni 2018 (SOU 2018:54). Utredaren föreslår hur kommunernas brandförebyggande verksamhet och räddningstjänst kan bedrivas mer likvärdigt och effektivt. Utredaren föreslår även hur statens stöd och tillsyn över kommunernas brandförebyggande verksamhet och räddningstjänst kan förstärkas och förtydligas.

Säker kommunikation för stärkt beredskap

Anslutningen till Rakel (radiokommunikationssystem för effektiv ledning) har fortsatt att öka. Under 2017 tillkom drygt 5 000 abonnemang, varav merparten från statliga myndigheter. Se diagram 4.3. Det totala antalet abonnemang uppgick vid årets slut till närmare 72 000, fördelade på fler än 500 organisationer med ansvar inom bl.a. allmän ordning, säkerhet, energi, hälsa och försvar.

Diagram 4.3 Antal Rakelabonnemang 2012–2017

Antal abonnemang

Källa: MSB:s årsredovisningar 2012–2017.

Tabell 4.1 visar att kostnaderna för Rakel uppgick till 513 miljoner kronor och intäkterna till 574 miljoner kronor. Rakel har därmed en ekonomisk stabilitet.

Tabell 4.1 Kostnader och intäkter för Rakel 2015–2017

mnkr

	2015	2016	2017
Kostnader	505	487	513
Intäkter	539	539	574

Källa: MSB:s årsredovisning för 2017.

MSB har förstärkt robustheten, tillgängligheten och säkerheten i systemet genom att bl.a. byta ut växlar och basstationer, uppdatera mjukvaran samt bygga ut reservkraften. Ett antal övningar har också genomförts med driftleverantören Teracom för att säkerställa driftberedskapen.

Utbildningar och övningar stärker krisberedskapen

MSB är ansvarig myndighet för utbildningar inom området skydd mot olyckor. Utbildningarna ska säkerställa att det finns en likvärdig och grundläggande kompetens hos kommunal räddningstjänstpersonal i hela landet. De mest omfattande utbildningarna är grund- och vidareutbildningar för hel- och deltidsanställda brandmän samt räddningsledarutbildningar.

Under 2017 har MSB tillhandahållit ca 200 utbildningsplatser för grundutbildning för heltidsanställda brandmän. Behovet bedöms vara ca 250 utbildade heltidsbrandmän årligen. MSB har även tillhandahållit ca 550 utbildningsplatser för grundutbildning för deltidsanställda brandmän, vilket motsvarar samma nivå som under de senaste åren. Behovet bedöms vara ca 850 utbildade deltidsbrandmän och det framtida behovet bedöms vara ca 1 000.

MSB konstaterar att myndigheten inte har kunnat möta de kommunala räddningstjänsternas behov inom området. Detta gäller alla utbildningar, men främst utbildningen för deltidsanställda brandmän.

För att bättre möta kommunernas behov av kompetens och närhet till utbildningarna har MSB utarbetat en ny grundutbildning för deltidsanställda brandmän, som ska tillhandahållas på sex orter i landet.

När det gäller samhällets förmåga att hantera olyckor och kriser är planering och genomförande av olika övningar av stor vikt. För 2016 redovisade de bevakningsansvariga myndigheterna antalet genomförda övningar samt utbildnings- och övningsplaner. För 2017 har inga nya uppgifter redovisats eftersom de bevakningsansvariga myndigheterna numera rapporterar sina risk- och sårbarhetsanalyser med dessa uppgifter vartannat år. Landstingen (inkl. region Gotland) rapporterar dock dessa uppgifter varje år och för 2017 redovisades följande siffror (2016 inom parentes):

- 15 (13) av 21 landsting har en utbildnings- och övningsplan
- 12 (9) av 21 landsting har övat sin krisledningsnämnd under det gångna året
- 18 (18) av 21 landsting har övat sin krishanteringsorganisation under året.

Insatsverksamhet

Regeringen har gett MSB i uppdrag att bl.a. kunna bistå och ge stöd till EU- och FN-organisationer vid en kris eller katastrofsituation. MSB har genomfört 128 internationella insatser (varav 125 internationella biståndsinsatser och tre insatser i icke biståndsländer) och 36 nationella insatser med förstärkningsresurser. MSB har haft en omfattande humanitär verksamhet i de flesta av de allvarigaste situationerna i världen. Bland dessa kriser märks särskilt de långvariga striderna mot Daesh, den omfattande flyktingkrisen i Sydsudan, flyktingkrisen där folkgruppen Rohingya flyr från Myanmar till Bangladesh samt den långdragna konflikten i Syrien.

Genom insatsverksamheten har MSB bidragit med kritiska stödresurser för att framför allt stärka FN:s kapacitet att etablera humanitär närvaro och infrastruktur för humanitära aktörer att nå ut med livräddande stöd till en drabbad befolkning. Särskilt fokus har i flertalet av dessa

insatser lagts på arbete med jämställdhetsintegrering, såsom riktat stöd med expertis inom jämställdhet och våld mot kvinnor.

MSB har haft en ökad ambition inom civil konflikthantering och sekonderat motsvarande ca 32 årsarbetskrafter till insatser främst inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP).

Under sommaren 2018 har Sverige haft en extrem vädersituation, vilket bland annat lett till flera omfattande skogsbränder. Svensk räddningstjänst har genomfört stora och utdragna insatser för att skydda människor, egendom och miljö. MSB har bistått med förstärkningsresurser. Sverige har också fått ett betydande stöd från andra länder, bland annat med vattenbombande flygplan och helikoptrar samt räddningstjänstpersonal med utrustning.

Förmåga att informera och varna allmänheten

Sommaren 2017 sändes ett felaktigt Viktigt meddelande till allmänheten (VMA)-larm ut i Stockholm, i samband med ett reguljärt test. Det felaktiga larmet orsakade ett stort informationstryck från allmänheten.

Regeringen gav MSB i uppdrag att utvärdera händelsen och myndigheten lämnade förslag på åtgärder för att säkerställa en hög funktionalitet och säkerhet i VMA-systemet. Flera åtgärder har sedan vidtagits av berörda aktörer, bl.a. har SOS Alarm tillsammans med MSB utarbetat en ny miljö för test av VMA-systemet. MSB, SOS Alarm och Polismyndigheten har vidare höjt besökskapaciteten för sina respektive webbplatser och MSB har även förstärkt sin kommunikationsberedskap. Därtill har MSB genomfört en informationskampanj genom hemsidan krisinformation.se för att öka allmänhetens kunskap om VMA.

Arbete för en mer jämställd krisberedskap

Andelen kvinnor inom kommunernas operativa räddningstjänstverksamhet är ca fem procent. Andelen kvinnor och män med utomnordisk bakgrund är ännu lägre. MSB stödjer löpande räddningstjänsternas arbete för jämnare könsfördelning och ökad mångfald, bl.a. genom att myndigheten i samverkan med SKL arbetar för att öka kunskapen och ambitionsnivån hos kommunerna på området. MSB har exempelvis tillsammans med nätverket Jämställd räddningstjänst och SKL genomfört kunskapshöjande aktiviteter i form av politikerträffar och

seminarier riktade till kommunernas räddningstjänst.

Kustbevakningen har inlett ett arbete som följer av strategin och åtgärdsplanen för en jämnare könsfördelning bland myndighetens anställda, i enlighet med uppdrag i myndighetens regleringsbrev. Arbetet har bl.a. inneburit att se över riktlinjer och policys ur ett jämställdhetsperspektiv för att behålla kvinnor i organisationen. Totalt sett var andelen kvinnor i myndighetens personal 26 procent, vilket är samma nivå som 2016. Andelen kvinnor inom kärnverksamheten har ökat marginellt från 18 till 19 procent.

Inom området internationella insatser har MSB:s arbete fortsatt med att skapa en jämn könsfördelning vid rekrytering och bemanning. Under 2017 kontrakterades 26 procent utsända kvinnor. Målet är att minst 40 procent av myndighetens utsända personal ska bestå av kvinnor. Under 2017 stärktes MSB:s resursbas med 96 personer. Utav dessa var 51 procent kvinnor, vilket är den högsta siffran sedan 2006 då MSB började samla in statistik.

Frivilligas uppdrag har kommit till nytta

Anslag 2:4 *Krisberedskap* möjliggör finansiering av uppdragsmedel till frivilliga försvarsorganisationer. Under 2017 har 13 organisationer genomfört över 100 uppdrag. Resultatet från dessa uppdrag har kommit till nytta vid faktiska händelser och övningar, exempelvis vid mjältbrandsutbrottet i Omberg och vid fågelinfluensautbrottet i Nyköping. Även ideella organisationer har fått bidrag från MSB för att genomföra uppdrag med syfte att öka den enskildes förmåga att förebygga och hantera olyckor, allvarliga händelser och kriser.

Räddningstjänst till sjöss och sjöövervakning

Kustbevakningen är ansvarig myndighet för miljöräddningstjänst till sjöss och sjöövervakning. Myndigheten har genomfört 27 miljöräddningsinsatser under året jämfört med 34 insatser 2016. Liksom föregående år har antalet insatser minskat, men 2017 genomfördes flera omfattande insatser. Den mest omfattande insatsen var Operation Skagen, som pågick i sex dagar utanför Bohuskusten. Insatsen involverade flera fartyg och flygplan från Kustbevakningen då ca 7 000 liter olja togs upp ur vattnet.

Kustbevakningen har genomfört fler kontrollåtgärder än under ett normalår, men väsentligt

färre än under 2016 då den särskilda gränskontrollverksamheten för att stödja Polismyndigheten innebar ett stort antal åtgärder (se tabell 4.2).

När det gäller andelen kontrollåtgärder som lett till vidare åtgärd, t.ex. i form av anmälan eller ordningsbot kan man för flera områden konstatera högre siffror än föregående år, vilket bedöms bero på utvecklade arbetsmetoder när det gäller förbättrat urval av misstänkta kontrollobjekt.

Tabell 4.2 Antal miljöräddningsoperationer och kontrollåtgärder 2013–2017

<i>Antal</i>					
	2013	2014	2015	2016	2017
Miljöräddningsoperationer	45	55	40	34	27
Kontrollåtgärder	58 048	55 911	61 480	263 878	91 438

Källa: Kustbevakningens årsredovisning för 2017.

Kustbevakningen har med anledning av en planerad kustbevakningslag förberett sig för utökade rättsliga befogenheter. Förberedelserna har syftat till att identifiera förutsättningar för att rättssäkert och effektivt kunna omsätta utökade rättsliga befogenheter till operativ kustbevakningsverksamhet. När det gäller brottsutredningar har Kustbevakningen arbetat för att effektivisera rutiner och processer i myndighetens nya organisation. Myndigheten har också genomfört satsningar för att förstärka kompetensen inom brottsutredningsområdet.

Kustbevakningen har fortsatt haft ett omfattande deltagande i Frontex insatser i Medelhavet. Myndigheten har deltagit med ett stort kombinationsfartyg, flygplan och mindre båtar. Vid insatsen med det stora kombinationsfartyget ingick också personal från Polismyndigheten och MSB i besättningen. Sammantaget har Kustbevakningens deltagande under 2017 resulterat i att 2 857 personer kunnat undsättas. När det gäller sjöräddningsverksamhet nationellt har Kustbevakningen deltagit i 288 insatser, vilket innebär en knapp ökning jämfört med föregående år.

Generell utveckling av samhällets krisberedskap

Den nationella risk- och förmågebedömningen visar på utmaningar

I den årliga nationella risk- och förmågebedömningen har MSB analyserat och bedömt områden

som har betydelse för krisberedskapen och det civila försvaret. Flera åtgärder har vidtagits av olika aktörer utifrån tidigare identifierade brister, t.ex. har mer djupgående riskanalyser genomförts inom utpekade områden, fler utbildningar anordnats för nyckelpersonal och deltagande i övningar prioriterats bl.a. vid SAMÖ och Aurora17. Ett fortsatt beredskapsarbete pågår inom de prioriterade områdena energiförsörjning, livsmedel, transporter, hälso- och sjukvård samt omsorg, finansiella tjänster, information och kommunikation, säkerhet och skydd.

Länsstyrelserna har i många fall utvecklat sitt arbete med risk- och sårbarhetsanalyser genom att i högre utsträckning involvera myndighetens egna verksamheter i arbetet, vilket lett till ett bättre beslutsunderlag. Arbetet har i många fall utökats till att också inkludera höjd beredskap och civilt försvar. Länsstyrelserna arbetar även för att underlätta och likrikta kommunernas risk- och sårbarhetsarbete och därmed förbättras underlaget för de länsgemensamma risk- och sårbarhetsanalyserna.

Utvärderingen av attentatet på Drottninggatan

På regeringens uppdrag har MSB utvärderat den samlade hanteringen av det initiala händelseförloppet vid attentatet på Drottninggatan den 7 april 2017 samt dragit slutsatser inför en framtida hantering av likartade händelser. Utvärderingen visar att samhällets samlade hantering i stort fungerade väl. Polis, hälso- och sjukvård samt räddningstjänst responderade snabbt och ansvariga aktörer hade tillräcklig kapacitet att hantera det initiala händelseförloppet. Att händelsen inträffade dagtid en vardag bidrog till den snabba responsen. Enskilda personers insatser och risktagande översteg också i många fall vad samhället kan förvänta sig.

Utvärderingen pekar dock på att det fanns vissa brister inledningsvis som t.ex. att inte alla berörda aktörer larmades direkt och att det var svårt att tolka vissa nödsamtal. Kommunikationen med allmänheten var också knapphändig innan bekräftad myndighetsinformation hade meddelats via bl.a. presskonferenser och hemsidor, vilket ledde till informationsglapp med ryktesspridning som följd. Utvärderingen visar att det som påverkade allmänheten mest var nedstängningen av kollektivtrafik och utrymning av offentliga miljöer.

Utvärderingen pekar på att det bl.a. behövs en mer systematisk och aktörsgemensam planering samt fler utbildningar och övningar för att samhället ska få effektivare och mer samordnade insatser vid liknande, större eller flera simultana händelser med pågående dödligt våld. Det behövs även bättre förberedelser för en smidigare hantering av ett längre stopp i kollektivtrafiken.

Vissa brister i samhällets förmåga att förebygga bränder och genomföra räddningsinsatser

Utifrån regeringens återrapporteringskrav har MSB redovisat en bedömning beträffande samhällets förmåga att förebygga bränder och genomföra räddningsinsatser.

Bedömningen är att förmågan att förebygga bränder och andra olyckor har utvecklats positivt, men att det finns områden som behöver utvecklas. För att öka aktörernas förmåga behövs t.ex. fler aktörsgemensamma övningar och utbildningar, framförallt inom området ledning och samverkan. Samhällets olycksförebyggande verksamhet liksom brandskyddet behöver i större utsträckning samordnas och utgå från enskildas förutsättningar och behov. MSB bedömer vidare att förmågan att genomföra effektiva räddningsinsatser i grunden är god, men att aktörerna har svårare att hantera omfattande och komplexa händelser.

Vidare bedömer MSB att det finns brister i länsstyrelsernas förmåga att ta över kommunernas räddningstjänstverksamhet. Bristerna avser bl.a. kompetens, resurser och planering.

Tillsynen behöver utvecklas

MSB stödjer löpande länsstyrelserna i deras tillsyn över kommunernas verksamhet inom området skydd mot olyckor.

MSB konstaterar att länsstyrelsernas tillsyn över kommunernas verksamhet inom området har vissa brister och behöver utvecklas. Bristerna avser bl.a. kompetens och resurser. Länsstyrelserna påtalar att de i högre grad än tidigare samverkar kring tillsynsverksamheten samt deltar i varandras tillsynsarbete. Länsstyrelserna har stärkt tillsynsprocessen genom att avkräva kommunerna skriftliga svar på hur eventuella brister ska åtgärdas. Flera länsstyrelser har också nyrekryterat personal för att stärka sin tillsynskapacitet.

MSB stödjer även kommunernas tillsyn av brandskyddet och myndigheten bedömer att tillsynen av brandskyddet har utvecklats positivt. MSB:s vägledning om kommunal tillsyn inom

området har bidragit till att stärka kommunernas förmåga att bedöma skäligt brandskydd.

Därutöver är MSB central tillsynsmyndighet för att förhindra allvarliga kemikalieolyckor, enligt Sevesolagstiftningen, medan länsstyrelserna har det operativa tillsynsansvaret och ansvaret att utveckla och införa samverkansformer. Länsstyrelserna har vidtagit åtgärder i syfte att få en mer effektiv och likvärdig Sevesotillsyn, bl.a. har en tjänst som nationell samordnare för Sevesotillsynen inrättats för de 21 länsstyrelserna.

Utredningar av olyckor minskar risker

Verksamheten vid Statens haverikommission utgör en viktig del i det statliga systematiska säkerhetsarbetet. En haveriutredning ska bl.a. besvara vad som kan göras för att dels undvika framtida olyckor av samma karaktär, dels minska konsekvenserna om en olycka inträffar. Verksamheten är huvudsakligen händelsestyrd beroende på antalet inträffade olyckor. Myndighetens uppsatta mål, att minst 80 procent av utredningarna ska vara avslutade inom 12 månader, har nästan uppnåtts. Den genomsnittliga utredningstiden – ca 1 år – har sänkts något 2017 jämfört med 2016, vilket framgår av tabell 4.3.

Tabell 4.3 Genomsnittlig utredningstid 2013–2017

månader	2013	2014	2015	2016	2017
Utredningstid	13,5	16	11	13	11,5

Källa: Statens haverikommissionens årsredovisning för 2013–2017.

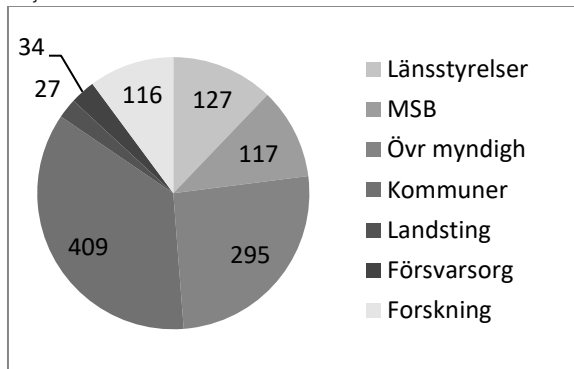
Viktiga insatser för beredskapen genom särskilda medel

Anslag 2:4 *Krisberedskap* har möjliggjort finansiering av bidragsmedel för åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga i samhällsviktig verksamhet. Anslaget har använts för tvärssektoriella projekt samt åtgärder inom krisberedskapen och det civila försvaret.

MSB fördelade sammanlagt 1 144 miljoner kronor till dels myndigheter för projekt, dels kommuner och landsting för åtgärder utifrån lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Därutöver har medel tilldelats frivilliga försvarsorganisationer. Medel från anslaget har även finansierat forskning och olika studier. Fördelningen av medel framgår av diagram 4.4.

Diagram 4.4 Fördelning av medel från anslag 2:4 2017

Milljoner kronor

Källa: MSB:s årsredovisning för 2017.

Några av resultaten från projekten har redan kommit till användning vid inträffade händelser, bl.a. under attentatet på Drottninggatan.

För att säkerställa att det bedrivs forskning inom myndighetens ansvarsområden har MSB inriktat, beställt och kvalitetssäkrat forskning om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Nya forskningsutlysningar har genomförts inom bl.a. informationspåverkan, kritiska flöden och försörjningsfrågor samt civilt försvar.

Det bilaterala forsknings- och utvecklingsavtalet mellan Sverige och USA på samhällssäkerhetsområdet firade 10-årsjubileum under 2017. Under året genomfördes flera expertmöten och publika seminarier inom temat Safe and Sound vid svenska ambassaden i Washington.

Stärkt beredskapsinformation till allmänheten

Den nationella kampanjen Krisberedskapsveckan genomfördes för första gången i maj 2017 för att öka privatpersoners hemberedskap. Närmare 80 procent av Sveriges kommuner deltog i någon form i kampanjen. Utvärderingar som MSB har genomfört visar att kampanjen fick ett bra genomslag i media och hos allmänheten. MSB har även utarbetat en guide för kommuners riskkommunikation, som ett stöd för kommunernas arbete.

Utifrån ett regeringsuppdrag har MSB utarbetat och distribuerat broschyren Om krisen eller kriget kommer till alla svenska hushåll i maj 2018. Syftet är att öka människors kunskap om hur de förbereder sig inför olika kriser, höjd beredskap och ytterst krig.

4.3 Budgetförslag

4.3.1 2:1 Kustbevakningen

Tabell 4.4 Anslagsutveckling 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

2017	Utfall	1 169 009	Anslags-sparande	180 414
2018	Anslag	1 142 760 ¹	Utgifts-prognos	1 211 287
2019	Förslag	1 257 931		
2020	Beräknat	1 286 969 ²		
2021	Beräknat	1 333 978 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 267 782 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 295 956 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kustbevakningens förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.5 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2017	96	-	-	-
Prognos 2018	2 000	-	-	-
Budget 2019	2 000	-	-	-

Intäkterna avser krav på ersättning enligt sjölagen (1994:1009) för kostnader för räddningstjänst och vattenföroreningsavgift enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg.

Tabell 4.6 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2017 (varav tjänsteexport)	3 914	3 895	19
Prognos 2018 (varav tjänsteexport)	5 000	5 000	0
Budget 2019 (varav tjänsteexport)	5 000	5 000	0
	-	-	-

Kustbevakningen utför uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter samt andra uppdragsgivare. Myndigheten får disponera intäkterna.

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslaget föreslås tillföras medel för att kunna upprätthålla nödvändiga samhällsfunktioner. Regeringen föreslår därför att anslag 2:1 *Kustbevakningen* ökas med 101 000 000 kronor 2019, 111 000 000 kronor 2020 och 140 000 000 kronor från och med 2021 för att täcka kostnader kopplade till verksamhetsinvesteringar, personal, lokaler och kajer. Med en oförändrad anslagsnivå kan nödvändig verksamhet inte upprätthållas.

Regeringen föreslår att 1 257 931 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Kustbevakningen* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 1 286 969 000 kronor respektive 1 333 978 000 kronor.

Tabell 4.7 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	1 142 760	1 142 760	1 142 760
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	14 171	31 680	48 115
Beslut	101 000	112 529	143 103
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 257 931	1 286 969	1 333 978

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

4.3.2 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tabell 4.8 Anslagsutveckling 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

År	Utfall	74 850	Anslags-sparande	
2017	Utfall	74 850	Anslags-sparande	
2018	Anslag	74 850 ¹	Utgifts-prognos	73 952
2019	Förslag	74 850		
2020	Beräknat	74 850		
2021	Beräknat	24 850		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Anslaget får även användas för finansiering av vissa åtgärder för att stärka samhällets förmåga att bedöma och hantera översvämningsrisker.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor 2020–2022.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser fleråriga beslut om bidrag till kommunernas verksamhet att förebygga jordskred och andra naturolyckor som förväntas öka i ett förändrat klimat och för att stimulera sådana förebyggande åtgärder.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor 2020–2022.

Tabell 4.9 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden	23 577	35 959	100 000			
Nya åtaganden	25 071	84 041	35 000			
Infriade åtaganden	-12 689	-20 000	-55 000	-50 000	-25 000	-5 000
Utestående åtaganden	35 959	100 000	80 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	80 000	100 000	80 000			

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 74 850 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 74 850 000 kronor respektive 24 850 000 kronor.

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	74 850	74 850	74 850
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			-50 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	74 850	74 850	24 850

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.3.3 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tabell 4.11 Anslagsutveckling 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	13 095		7 985
2018	Anslag	321 080 ¹	Utgifts-prognos	313 626
2019	Förslag	21 080		
2020	Beräknat	21 080		
2021	Beräknat	21 080		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att, i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, finansiera vissa ersättningar till följd av uppkomna kostnader vid genomförda räddningsinsatser och finansiera insatser för att bekämpa olja m.m. till sjöss. Anslaget får även användas för att finansiera vissa kostnader för stöd från andra länder till Sverige avseende räddningstjänst eller för beredskapsåtgärder för sådant stöd.

Regeringens överväganden

Utfallet på anslaget varierar mellan åren eftersom det varken går att förutsäga antalet eller omfattningen av olyckor som kräver räddningsinsatser samt konsekvenserna av dessa. Anslagets ändamål har förtydligats efter erfarenheter från skogsbränderna sommaren 2018.

Regeringen föreslår att 21 080 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Ersättning för räddningstjänst m.m.* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 21 080 000 kronor respektive 21 080 000 kronor.

Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	21 080	21 080	21 080
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	21 080	21 080	21 080

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.3.4 2:4 Krisberedskap

Tabell 4.13 Anslagsutveckling 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2017	Utfall	1 145 143		70 499
2018	Anslag	1 374 310 ¹	Utgifts-prognos	1 368 147
2019	Förslag	1 355 514		
2020	Beräknat	1 333 175 ²		
2021	Beräknat	1 357 077 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 306 023 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 306 023 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och deras konsekvenser. Anslaget får också i viss utsträckning finansiera åtgärder för att kunna ge stöd till och ta emot stöd från andra länder vid en allvarlig

kris eller inför en möjlig allvarlig kris. Anslaget får även i viss utsträckning finansiera åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla förmågan till höjd beredskap för det civila försvaret. Anslaget får även i viss utsträckning användas för att finansiera offentliga aktörers kostnader i samband med extraordinära händelser.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera allvarliga extraordinära händelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 000 000 000 kronor 2020–2025.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser verksamhet som bedrivs inom samverkansområdena vilka framgår av förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap. Bemyndigandet avser också de forskningsmedel som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap fördelar.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera allvarliga extraordinära händelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 000 000 000 kronor 2020–2025.

Tabell 4.14 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022–2025
Ingående åtaganden	683 426	552 340	852 340			
Nya åtaganden	240 422	805 000	712 660			
Infriade åtaganden	-371 508	-505 000	-565 000	-457 000	-292 000	-251 000
Utestående åtaganden	552 340	852 340	1 000 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	900 000	1 200 000	1 000 000			

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslaget föreslås tillföras medel för att kunna upprätthålla nödvändiga samhällsfunktioner. Bränderna under sommaren 2018 medför att behovet av återanskaffning av förstärkningsmateriel avseende skogsbrandsmateriel ökar och anslaget föreslås ökas med 25 000 000 kronor 2019. Vidare visar sommarens bränder på ett behov av att utveckla statens stödjande förmåga avseende stöd för ledning och samverkan vid omfattande räddningsinsatser samt förstärkningsmateriel, främst skogsbrandsmateriel. Anslaget ökas därför med 40 000 000 kronor 2019 och med 15 000 000 kronor från och med 2020.

Regeringen föreslår att 1 355 514 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Krisberedskap* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 1 333 175 000 kronor respektive 1 357 077 000 kronor.

Tabell 4.15 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	1 286 310	1 286 310	1 286 310
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 179	31 008	54 626
Beslut	65 025	15 857	16 141
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 355 514	1 333 175	1 357 077

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

4.3.5 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tabell 4.16 Anslagsutveckling 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

2017	Utfall	239 171	Anslags-sparande	
2018	Anslag	305 171 ¹	Utgifts-prognos	305 171
2019	Förslag	381 471		
2020	Beräknat	381 471		
2021	Beräknat	242 671		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera ersättning från staten till SOS Alarm Sverige AB enligt avtal.

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås beräknas inklusive mervärdesskatt från 2019 varför anslaget ökas med 76 300 000 kronor 2019, 76 300 000 kronor 2020 och 48 500 000 kronor från och med 2021.

Regeringen föreslår att 381 471 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 381 471 000 kronor respektive 242 671 000 kronor.

Tabell 4.17 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	305 171	305 171	305 171
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	76 300	76 300	-62 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	381 471	381 471	242 671

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4.3.6 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tabell 4.18 Anslagsutveckling 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

2017	Utfall	1 093 606	Anslags-sparande	-6 605
2018	Anslag	1 211 221 ¹	Utgifts-prognos	1 201 625
2019	Förslag	1 219 144		
2020	Beräknat	1 237 255 ²		
2021	Beräknat	1 253 855 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 219 145 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 219 144 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förvaltningsutgifter.

Anslaget får finansiera verksamhet avseende skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar samt beredskap och indirekta kostnader för internationella räddnings- och katastrofinsatser samt andra internationella insatser inom ramen för EU-samarbetet och Nato/PFF.

Vidare får anslaget finansiera verksamhet för att upprätthålla beredskap samt indirekta kostnader beträffande Myndigheten för samhällsskydd och beredskapsförmåga att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i en situation då många svenska medborgare eller personer med hemvist i Sverige drabbas till följd av allvarlig olycka eller katastrof i utlandet.

Anslaget får även användas för bidrag till främjande av den enskilda människans förmåga. Anslaget får även finansiera utbildningsverksamhet inom området. Anslaget får även finansiera verksamhet med anledning av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Anslaget får även finansiera den verksamhet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genomför inom områdena massmediernas beredskap, kunskapsspridning och information om säkerhetspolitik, information om försvar, samhällets krisberedskap och totalförsvar samt opinionsundersökningar. Anslaget får även finansiera drift och vidmakthållande av vissa reservfunktioner inom etermedia.

Anslaget får även användas för stöd till frivilliga försvarsorganisationer.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.19 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2017	-	3 705	4 313	608
Prognos 2018	-	4 570	4 570	0
Budget 2019	-	7 717	7 717	0

Inkomster från oljeskadeersättning enligt sjölagen (1994:1009) redovisas mot inkomsttitel 2713 Vattenföroreningsavgifter m.m.

Enligt lag om transport av farligt gods (2006:263) får avgifter tas ut för prov och intyg. Intäkter som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får disponera avser intyg för förare och säkerhetsrådgivare vad gäller transport av farligt gods på väg.

Tabell 4.20 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2017	738 672	681 190	57 482
(varav tjänsteexport)	9 787	11 687	-1 900
Prognos 2018	741 262	693 506	47 756
(varav tjänsteexport)	9 556	10 500	-944
Budget 2019	749 856	752 906	-3 050
(varav tjänsteexport)	10 500	10 500	0

Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang den avgiftsbelagda verksamhet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska bedriva.

Myndigheten får ta ut avgifter för finansiering av drift och förvaltning av Rakelsystemet. Intäkterna disponeras av myndigheten.

Myndigheten får åta sig att mot avgift utveckla och förvalta tekniskt stöd åt andra myndigheter samt åt kommuner och landsting.

Vidare ska myndigheten utföra uppdrags- och serviceverksamhet åt samverkande myndigheter och andra uppdragsgivare. Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang bl.a. tjänsteexport. Myndigheten får disponera intäkterna.

Myndigheten får delta i internationella räddnings- och katastrofinsatser förutsatt att det finns en extern finansiering. Vidare får myndigheten, om verksamheten har anknytning till dess uppgifter, mot avgift tillhandahålla fortbildning, uppdragsutbildning samt tjänster kopplade till konferenser och internat.

Beredskapsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2019 besluta att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 1 550 000 000 kronor för beredskapsinvesteringar.

Skälen för regeringens förslag: Låneramen för beredskapsinvesteringar behövs för att stärka krisberedskapen.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för krisberedskap för 2019–2021 godkänns som en riktlinje för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps beredskapsinvesteringar.

Skälen för regeringens förslag: Under perioden 2019–2021 kommer omfattande investeringar att genomföras i Rakelverksamheten. Investeringarna behövs bland annat med anledning av ökat antal användare och behov av ny teknik för att kunna tillhandahålla nya tjänster.

Tabell 4.21 Investeringsplan för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Miljoner kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Budget 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021
Anskaffning och utveckling av nya investeringar					
Rakelverksamheten	233	202	211	164	98
Beredskapstillgångar			50	50	
Summa utgifter för anskaffning och utveckling	233	202	261	214	98
<i>Varav investeringar i anläggningstillgångar</i>					
Maskiner, inventarier och installationer	233	202	211	164	98
Beredskapstillgångar			50	50	
Summa varav investeringar i anläggningstillgångar	233	202	261	214	98
Finansiering					
Anslag 2:4 Krisberedskap			50	50	
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	233	202	211	164	98
Summa finansiering av anskaffning och utveckling	233	202	261	214	98
Vidmakthållande av befintliga investeringar					
Beredskapstillgångar	21	35	24	15	15
Summa utgifter för vidmakthållande	21	35	24	15	15
<i>Varav investeringar i anläggningstillgångar</i>					
Beredskapstillgångar	21	35	24	15	15
Summa varav investeringar i anläggningstillgångar	21	35	24	15	15
Finansiering					
Anslag 2:4 Krisberedskap	13	27	16	7	7
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	8	8	8	8	8
Summa finansiering av vidmakthållande	21	35	24	15	15
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	254	237	285	229	113
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	254	237	285	229	113

Regeringens överväganden

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslaget föreslås tillföras medel för att kunna upprätthålla nödvändiga samhällsfunktioner. För att säkerställa nödvändig utbildningsverksamhet inom räddningstjänsten och därmed säkra effektiva räddningsinsatser tillförs anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* 36 000 000 kronor från och med 2019.

Regeringen föreslår att 1 219 144 000 kronor anvisas under anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 1 237 255 000 kronor respektive 1 253 855 000 kronor.

Tabell 4.22 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	1 169 221	1 169 221	1 169 221
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	13 923	31 499	47 609
Beslut	36 000	36 535	37 025
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 219 144	1 237 255	1 253 855

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

Tabell 4.24 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 2:7 Statens haverikommission

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	46 150	46 150	46 150
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	418	1 055	1 613
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	46 568	47 205	47 763

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

4.3.7 2:7 Statens haverikommission

Tabell 4.23 Anslagsutveckling 2:7 Statens haverikommission

Tusental kronor

2017	Utfall	42 265	Anslags-sparande	3 085
2018	Anslag	46 150 ¹	Utgifts-prognos	46 942
2019	Förslag	46 568		
2020	Beräknat	47 205 ²		
2021	Beräknat	47 763 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 46 568 tkr i 2019 års prislivå.

³ Motsvarar 46 568 tkr i 2019 års prislivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera Statens haverikommissionens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för myndighetens verksamhet med undersökningar enligt lagen (1990:712) om undersökning av olyckor och samverkan med berörda myndigheter i deras olycksförebyggande verksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 46 568 000 kronor anvisas under anslaget 2:7 *Statens haverikommission* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 47 205 000 kronor respektive 47 763 000 kronor.

5 Strålsäkerhet

5.1 Omfattning

Området omfattar frågor om strålskydd och kärnsäkerhet. Verksamheten finansieras främst från anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* men också från bidrag och avgifter.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom området Strålsäkerhet

Miljoner kronor	Utfall 2017	Budget 2018 ¹	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021
<i>Strålsäkerhet</i>						
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	385	393	385	397	403	408
Summa Strålsäkerhet	385	393	385	397	403	408

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

5.3 Resultatredovisning

Resultatredovisning av miljökvalitetsmålet Säker strålmiljö finns även under utg.omr. 20 Allmän miljö- och naturvård avsnitt 3.5.7.

5.3.1 Resultat

Inga allvarliga tillbud eller haverier har inträffat vid kärntekniska anläggningar i Sverige under 2017. Inga dosgränser har överskridits vid de svenska kärnkraftverken under de senaste dryga tio åren. Halterna av radioaktiva ämnen i miljön fortsätter att vara låga.

Under året har riksdagen beslutat om ändringar i lagen om kärnteknisk verksamhet (1984:3). Ändringarna är främst ett led i att genomföra EU:s ändrade kärnsäkerhetsdirektiv (2014/87/Euratom).

Under året har också en ny strålskyddslag (2018:396) beslutats. Strålskyddslagen genomför EU:s Strålskyddsdirektiv.

Arbetet med att stärka säkerhetsskyddet vid de svenska kärntekniska anläggningarna har fortsatt. Under 2016 beslutade Strålsäkerhetsmyndigheten om villkor för drift av det fysiska skyddet av kärnkraftverken. Beslutet innebär bl.a. att kärnkraftverken i Sverige från och med februari 2017 bevakas av beväpnade skyddsvakter

och att områdena runt kärnkraftverken ronderas av hundförare med bevakningshund.

Under året pågår en flytt av delar av Strålsäkerhetsmyndigheten till Katrineholm. Myndighetens säte och huvudsakliga delar av lednings- och stödfunktioner förläggs till Katrineholm. De finansiella frågorna som rör kärnkraftens restprodukter flyttades till Riksgäldskontoret den 1 september 2018.

Riksrevisionen har under 2017 granskat Strålsäkerhetsmyndighetens tillsyn av kärnkraftsreaktorer i drift (RiR 2017:17). Granskningen har inriktats på Strålsäkerhetsmyndighetens användning av anslag och resurser för tillsyn av kärnkraftsreaktorer i drift. Det har inte ingått i granskningen att bedöma kvaliteten i genomförda tillsynsinsatser eller att bedöma säkerheten vid kärnkraftverk. Regeringen lämnade en skrivelse (skr. 2017/18:66) till riksdagen med anledning av rapporten. I skrivelsen redovisas de åtgärder som vidtagits eller avses att vidtas med anledning av rekommendationerna.

Den 29 juni 2017 tillsattes en utredning (M 2017:05) om översyn av lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet. Syftet med utredningen är bl.a. att samordna ansvarsförhållandena enligt miljöbalken och kärntekniklagen, utarbeta förslag på sistahandsansvaret för kärnavfall, samordna definitionerna av kärnavfall och radioaktivt avfall i kärntekniklagen respektive strålskyddslagen samt göra en allmän översyn av lagen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 april 2019.

Kärnavfallshantering

Regeringen har granskat och utvärderat kärnkraftsindustrins program för forskning, utveckling och demonstration av metoder för hantering och slutförvaring av kärnavfall (FUD). Programmet granskas och utvärderas vart tredje år. Regeringen beslutade att programmet uppfyller 12 § i kärntekniklagen men ställer samtidigt flera villkor för den fortsatta forsknings- och utvecklingsverksamheten. Villkoret omfattar bl.a. att den fortsatta forsknings- och utvecklingsverksamheten ska omfatta forskning och utveckling avseende avveckling, nedmontering och rivning samt hantering och slutförvaring av kärnkraftens restprodukter. Vidare ska kommande FUD-program innehålla en beskrivning av hur kompetensutvecklingen och kompetensförsörjningen ska säkras i ett tidsperspektiv på

50–100 år. Ytterligare villkor är att reaktorinnehavarna och Svensk Kärnbränslehantering AB även ska överväga de övriga påpekanden som såväl Strålsäkerhetsmyndigheten och Kärnavfallsrådet som andra instanser gjort vid granskningen av FUD-program 2016.

Riksrevisionen har under 2017 också granskat finansieringssystemet för kärnavfallshantering (RiR:2017:31). Syftet har varit att granska om bedömningen av risken att staten får stå för kostnader för omhändertagande av kärnkraftens restprodukter är välgrundad samt om den är samlad och transparent rapporterad. Regeringen lämnade en skrivelse (skr. 2017/18:141) till riksdagen med anledning av rapporten. I skrivelsen redovisas de åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av rekommendationerna.

I december 2017 beslutades de kärnavfallsavgifter som ska gälla för perioden 2018–2020 som reaktorägarna ska betala för att finansiera kärnavfallshantering. Beslutet var i enlighet med förslag från SSM och innebar en höjning av avgifterna från i genomsnitt 4 öre till i genomsnitt 5 öre per kilowattimme (kWh) producerad kärnkraftsel. De inbetalade avgifterna fonderas i kärnavfallsfonden (läs mer om kärnavfallsfonden i utg.omr. 20 avsnitt 3.8.3).

Den nya finansieringslagstiftningen trädde i kraft i december 2017 (prop 2016/17:199). Där tydliggörs bl.a. hur kärnavfallsavgifter och säkerheter (finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp) ska beräknas.

Lagen (1988:1597) om finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall m.m. – den s.k. Studsvikslagen – upphörde den 31 december 2017, bl.a. för att lagen ansågs ha spelat ut sin roll. De kärnkraftsproducerade företagen betalade en särskild avgift t.o.m. 2017 som ett kostnadsbidrag för slutlig hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet som har ett samband med framväxten av det svenska kärnkraftsprogrammet. (Se även utg.omr. 20 avsnitt 3.8.3.)

I maj 2018 genomfördes det sjätte granskningsmötet inom kärnavfallskonventionen.

Slutförvarsansökan

Kärnkraftindustrin lämnade år 2011 genom Svensk Kärnbränslehantering AB in en ansökan dels till mark- och miljödomstolen, dels till Strålsäkerhetsmyndigheten om att bl.a. få bygga

en inkapslingsanläggning och ett slutförvar för använt kärnbränsle. Ansökan har nu granskats av Mark- och miljödomstolen enligt miljöbalken och enligt kärntekniklagen av Strålsäkerhetsmyndigheten. Ansökan överlämnades till regeringen den 23 januari 2018 med yttrande från domstolen och från Strålsäkerhetsmyndigheten. Regeringen ska pröva om verksamheten kan tillåtas och fatta beslut om tillstånd enligt kärntekniklagen respektive tillåtlighet enligt miljöbalken.

Forskning

Strålsäkerhetsmyndigheten finansierar och bedriver forskning främst inom kärnsäkerhet och strålskydd. Forskningen finansieras dels från anslag 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten*, dels av avgifter från kärnkraftsindustrin via kärnavfallsfonden. Medel från kärnavfallsfonden utgör den större delen. Strålsäkerhetsmyndigheten har både öppna utlysningar samt beställer och upphandlar forskning i enlighet med en forskningsplan.

Syftet med forskningsfinansieringen är att stärka myndighetens och Sveriges kompetens på området. Myndigheten bidrar till och deltar i både nordiska och europeiska samarbeten.

Myndigheten bidrar också, helt eller delvis, till finansiering av anställningar vid universitet och högskolor. På så sätt stöds den nationella kompetensen inom strålsäkerhetsområdet.

Under 2017 tilldelades SSM ca 76 miljoner kronor för forskning på anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten*, varav totalt 14,5 miljoner kronor beslutades i tre utlysningssomgångar. Under 2017 beviljade myndigheten elva projekt inom strålskydd och två inom radioaktivt avfall som löper över ett år, samt tre projekt inom svåra haverier som löper över två år.

5.4 Budgetförslag

5.4.1 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tabell 5.2 Anslagsutveckling 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2017	Utfall	385 316	Anslags-sparande	-6 851
2018	Anslag	393 078 ¹	Utgifts-prognos	385 425
2019	Förslag	397 048		
2020	Beräknat	402 859 ²		
2021	Beräknat	408 188 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 397 048 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 397 048 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Strålsäkerhetsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Anslaget får användas för utgifter för grundläggande och tillämpad forskning för att utveckla nationell kompetens inom myndighetens verksamhetsområde och för att stödja och utveckla myndighetens tillsyn. Anslaget får även användas för statsbidrag till Internationella strålskyddskommissionen (ICRP) samt till ideella miljöorganisationer.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2017	1 107	-	-
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2018	1 700	-	-
(varav tjänsteexport)			
Budget 2019	1 700	-	-
(varav tjänsteexport)			

Strålsäkerhetsmyndigheten bedriver uppdragsverksamhet för t.ex. utbildning och mätningar vilket inte kräver full kostnadstäckning.

Tabell 5.4 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2017	292 809	14 341	320 167	-13 017
Prognos 2018	249 200	28 000	324 266	-47 066
Budget 2019	219 200	22 000	276 870	-35 670

Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhet finansieras delvis via avgifter enligt förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten. Ansökningsavgifter som berör kärnteknisk verksamhet enligt 3 och 4 §§ disponeras av myndigheten, vilket endast är en mindre del av de totala avgiftsintäkterna. Resterande avgiftsintäkter får inte disponeras av myndigheten utan redovisas mot inkomsttitel.

Av de avgifter som tas ut med stöd av förordningen används en del för beredskapsverksamhet vid länsstyrelser och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Regeringen och myndigheten har under en tid arbetat för att komma i en bättre balans vad gäller avgifterna i den offentligrättsliga verksamheten. Resultatet för den avgiftsbelagda verksamheten visar ett negativt resultat eftersom avgiftsnivåerna för tillsyn över kärnteknisk verksamhet har justerats för att hantera tidigare ackumulerat överskott.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2019 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor 2020–2023.

Skälen för regeringens förslag: Det behövs ett bemyndigande för myndighetens forskningsverksamhet och för att kunna hantera de utmaningar som strålsäkerhetsbranschen står inför när det gäller den långsiktiga kompetensförsörjningen. Bemyndigandet för 2019 föreslås vara oförändrat i förhållande till 2018. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2019 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor 2020–2023.

Tabell 5.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	Utfall 2017	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022–2023
Ingående åtaganden	53 930	63 999	70 000			
Nya åtaganden	56 561	37 701	39 000			
Infriade åtaganden	-46 492	-31 700	-39 000	-32 000	-23 000	-15 000
Utestående åtaganden	63 999	70 000	70 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	65 000	70 000	70 000			

Regeringens överväganden

Föreslagen anslagsnivå 2019 och beräkningar för 2020–2021 anges i det följande.

Tabell 5.6 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018 ¹	393 078	393 078	393 078
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	3 970	9 781	15 110
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	397 048	402 859	408 188

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 397 048 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 402 859 000 kronor respektive 408 188 000 kronor.

6 Elsäkerhet

6.1 Omfattning

Området omfattar frågor om elsäkerhet och inkluderar verksamheten vid Elsäkerhetsverket.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom område Elsäkerhet

Miljoner kronor

	Utfall 2017	Budget 2018 ¹	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021
<i>Elsäkerhet</i>						
4:1 Elsäkerhetsverket	60	59	58	59	60	61
Summa Elsäkerhet	60	59	58	59	60	61

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Resultat

Arbetet med elsäkerhet har som mål att förebygga skador på person och egendom orsakade av elektricitet, samt störningar på radio-kommunikation och näringsverksamhet inom området elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). I arbetet ingår även att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel och tillfredsställande EMC.

Den 1 juli 2017 trädde en ny elsäkerhetslagstiftning i kraft. Genom regleringen har Sverige fått ett helt nytt system för vilka krav som gäller för den som utför elinstallationer, den s.k. elbehörighetsreformen. Det svenska regelverket för elsäkerhet utgår nu från elsäkerhetslagen (2016:732), elsäkerhetsförordningen (2017:218) och ett antal myndighetsföreskrifter beslutade av Elsäkerhetsverket.

Till följd av den nya elsäkerhetslagen har fokus ökat på registrering av elinstallationsföretag och auktorisation av elinstallatörer – ett nytt krav sedan 1 juli 2017. Vid årsskiftet 2017/18 hade 10 426 elinstallationsföretag registrerat sig i Elsäkerhetsverkets företagsregister. Antalet beslut om auktorisation år 2017 uppgick till 1 576 stycken, vilket är en ökning med ungefär 15

procent jämfört med 2016. Den främsta orsaken till det ökade antalet ansökningar och beslut är att de flesta elinstallatörsföretag måste ha en auktoriserad elinstallatör knuten till företaget för att kunna registrera sig som elinstallatörsföretag. Totalt finns det ca 44 400 aktiva elinstallatörer registrerade.

Tillsyn av elektriska anläggningar, elinstallatörer och elinstallationsföretag utgör en stor del av verksamheten vid Elsäkerhetsverket. Under 2017 avslutades 459 tillsynsärenden. Det är något fler än föregående år, men ca 200 färre än 2015.

Under 2017 genomfördes marknadskontroll på 397 produkter. Detta är en liten minskning jämfört med tidigare år. Nya kontrollmetoder har utvecklats, vilket ökar effektiviteten i tillsynen. Antalet produkter som kontrolleras genom provning i oberoende laboratorier har minskat från 357 stycken år 2016 till 217 stycken år 2017. Antalet produkter som kontrolleras genom dokumentation har ökat kraftigt, från 9 stycken år 2016 till 144 stycken år 2017. Marknadskontroll genom dokumentation innebär kontroll av att det finns en EU-försäkran, att produkten är märkt på rätt sätt, samt att den ekonomiska aktören bedriver ett skadeförebyggande arbete. Under 2017 stoppades 159 produkter i myndighetens marknadskontroll, vilket är en betydande ökning jämfört med 2016, då 99 produkter stoppades. Den höga andelen stoppade produkter beror främst på ett stort projekt med fokus på USB-laddare.

Elsäkerhetsverket har under flera år ökat sina informationsinsatser och i allt högre grad prioriterat kommunikativa insatser som ett strategiskt verktyg för tillsyn och marknadskontroll för att tillsynen ska bli mer effektiv. Informationsinsatser görs även kring nya elektrotekniska anläggningar kopplade till den pågående energiomställningen i samhället, t.ex. solcellsanläggningar, energilagring av el, laddstolpar, elvägar.

Under 2017 redovisade Elsäkerhetsverket en rapport om informationskrav vid försäljning av elektriska installationsprodukter. Rapporten visar att det är vanligt att bostadsägare utför egna elinstallationsarbeten, trots att de saknar rätt behörighet. Med anledning av detta har Elsäkerhetsverket fått i uppdrag att, tillsammans med branschen, ta fram en handlingsplan för hur konsumenterna ska kunna få bättre information om

hur produkter för elinstallation ska hanteras. Handlingsplanen ska redovisas till Regeringskansliet senast den 31 januari 2019.

Regeringen har tillsammans med Elsäkerhetsverket och andra berörda myndigheter under ett antal år arbetat med ett förslag kring förändrat regelverk rörande vissa avgifter på elområdet. Under hösten 2017 beslutade regeringen om en ny förordning (2017:1040) om elberedskapsavgift, nätövervakningsavgift och elsäkerhetsavgift. Det nya regelverket ska minska administrationen och ge myndigheterna en bättre möjlighet att bekräfta de uppgifter som elnätsföretagen lämnar i samband med att de ska betala avgifterna. Förordningen trädde i kraft den 1 januari 2018.

6.4 Budgetförslag

6.4.1 4:1 Elsäkerhetsverket

Tabell 6.2 Anslagsutveckling 4:1 Elsäkerhetsverket

Tusental kronor				
2017	Utfall	59 825	Anslags-sparande	1 364
2018	Anslag	58 578 ¹	Utgifts-prognos	58 415
2019	Förslag	59 159		
2020	Beräknat	59 987 ²		
2021	Beräknat	60 725 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2018 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 59 159 tkr i 2019 års prisnivå.

³ Motsvarar 59 158 tkr i 2019 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Elsäkerhetsverkets förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.3 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras) ¹	Intäkter som får disponeras	Kostnader ²	Resultat (intäkt - kostnad) ³
Utfall 2017	346 000		255 000	-
Prognos 2018	348 800		313 500	-
Budget 2019	351 500		314 000	-

¹ Varav elsäkerhetsavgift motsvarande 57 724 tkr 2017, 58 500 tkr 2018 och 59 000 tkr 2019.

² Kostnaderna ökar fr.o.m. 2018 eftersom Elsäkerhetsavgiften fr.o.m. 2018 har krav på full kostnadstäckning.

³ Resultat kan ej redovisas eftersom Nätövervakningsavgiften inte har krav på full kostnadstäckning.

Elsäkerhetsverkets verksamhet finansieras i huvudsak med elsäkerhetsavgiften.

Förordning (2017:1040) om elberedskapsavgift, nätövervakningsavgift och elsäkerhetsavgift innehåller bestämmelser om avgifter för att finansiera statlig elsäkerhetsverksamhet, verksamhet vid nätmyndigheten samt åtgärder och verksamhet enligt elberedskapslagen (1997:288).

Av förordningen om elberedskap (1997:294) respektive elförordningen (2013:208) framgår att Affärsverket svenska kraftnät är elberedskapsmyndighet och Energimarknadsinspektionen nätmyndighet (utg. omr. 21). Dessa tre avgifter redovisas i tabellen ovan som intäkter till inkomsttitel, eftersom det är Elsäkerhetsverket som administrerar dessa avgifter. Elsäkerhetsverket tar även ut en avgift för auktorisation som elinstallatör samt ersättning för vissa kostnader i samband med Elsäkerhetsverkets marknadskontroll.

Regeringens överväganden

Föreslagen anslagsnivå 2019 och beräkningar för 2020–2021 anges i det följande:

Tabell 6.4 Härledning av anslagsnivån 2019–2021 för 4:1 Elsäkerhetsverket

Tusental kronor

	2019	2020	2021
Anvisat 2018¹	58 578	58 578	58 578
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	581	1 409	2 147
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	59 159	59 987	60 725

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2017 (bet. 2017/18:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2018. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2020–2021 är preliminär.

Regeringen föreslår att 59 159 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Elsäkerhetsverket* för 2019. För 2020 och 2021 beräknas anslaget till 59 987 000 kronor respektive 60 725 000 kronor.